

Publicatieblad

van de Europese Unie

L 217

Uitgave
in de Nederlandse taal

Wetgeving

65e jaargang

22 augustus 2022

Inhoud

II Niet-wetgevingshandelingen

VERORDENINGEN

- ★ **Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1412 van de Commissie van 19 augustus 2022 tot verlening van een vergunning voor etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson als toevoegingsmiddel voor diervoeding voor alle diersoorten ⁽¹⁾** 1
- ★ **Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1413 van de Commissie van 19 augustus 2022 tot wijziging van bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 tot vaststelling van bijzondere maatregelen ter bestrijding van Afrikaanse varkenspest ⁽¹⁾** 6

BESLUITEN

- ★ **Besluit (EU) 2022/1414 van de Commissie van 4 december 2020 betreffende steunmaatregel SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) door Portugal ten uitvoer gelegd ten gunste van de vrijhandelszone van Madeira (Zona Franca da Madeira, ZFM) — Regeling III (Kennisgeving geschied onder nummer C(2020) 8550) ⁽¹⁾** 49
- ★ **Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/1415 van de Commissie van 18 augustus 2022 betreffende de gedeeltelijke goedkeuring overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van gewijzigde regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo) (Kennisgeving geschied onder nummer C(2022) 5783)** 88

⁽¹⁾ Voor de EER relevante tekst.

II

(Niet-wetgevingshandelingen)

VERORDENINGEN

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2022/1412 VAN DE COMMISSIE

van 19 augustus 2022

tot verlening van een vergunning voor etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson als toevoegingsmiddel voor diervoeding voor alle diersoorten

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EG) nr. 1831/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 betreffende toevoegingsmiddelen voor diervoeding ⁽¹⁾, en met name artikel 9, lid 2,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De verlening van vergunningen voor toevoegingsmiddelen voor diervoeding, met inbegrip van de gronden en procedures voor het verlenen van dergelijke vergunningen, is geregeld bij Verordening (EG) nr. 1831/2003. Artikel 10, lid 2, van die verordening voorziet in de herbeoordeling van toevoegingsmiddelen waarvoor een vergunning is verleend overeenkomstig Richtlijn 70/524/EEG van de Raad ⁽²⁾.
- (2) Voor olie van ylang ylang is overeenkomstig Richtlijn 70/524/EEG een vergunning zonder tijdsbepanking verleend als toevoegingsmiddel voor diervoeding voor alle diersoorten. Vervolgens is het toevoegingsmiddel overeenkomstig artikel 10, lid 1, punt b), van Verordening (EG) nr. 1831/2003 als bestaand product opgenomen in het repertorium van toevoegingsmiddelen voor diervoeding.
- (3) Overeenkomstig artikel 10, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1831/2003 in samenhang met artikel 7 van die verordening is een aanvraag ingediend voor de herbeoordeling van etherische olie van ylang ylang van de bloemen van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson voor alle diersoorten.
- (4) De aanvrager heeft verzocht om het toevoegingsmiddel in te delen in de categorie "sensoriële toevoegingsmiddelen" en de functionele groep "aromatische stoffen". De krachtens artikel 7, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1831/2003 vereiste nadere gegevens en documenten waren bij de aanvraag gevoegd.
- (5) De aanvrager heeft ook verzocht om een vergunning te verlenen voor het gebruik van het toevoegingsmiddel in drinkwater. Verordening (EG) nr. 1831/2003 voorziet echter niet in de verlening van een vergunning voor het gebruik van "aromatische stoffen" in drinkwater. Daarom mag het gebruik van etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson in drinkwater niet worden toegestaan.

⁽¹⁾ PBL 268 van 18.10.2003, blz. 29.

⁽²⁾ Richtlijn 70/524/EEG van de Raad van 23 november 1970 betreffende toevoegingsmiddelen in de veevoeding (PB L 270 van 14.12.1970, blz. 1).

- (6) De Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) heeft in haar advies van 27 januari 2022 ⁽³⁾ geconcludeerd dat etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson onder de voorgestelde gebruiksvoorwaarden geen ongunstige gevolgen heeft voor de diergezondheid, de gezondheid van de consument of het milieu. De EFSA heeft ook geconcludeerd dat etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson moet worden beschouwd als irriterend voor de huid en de ogen en als huid- en inhalatie-allergeen. De Commissie is daarom van mening dat passende beschermende maatregelen moeten worden genomen om negatieve gevolgen voor de menselijke gezondheid — en met name de gezondheid van de gebruikers van het toevoegingsmiddel — te voorkomen.
- (7) De EFSA heeft voorts geconcludeerd dat de werkzaamheid van etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson niet meer hoeft te worden aangetoond aangezien het toevoegingsmiddel is erkend als aromatische stof in levensmiddelen en de functie ervan in diervoeders in wezen dezelfde is als in levensmiddelen. Zij heeft ook het verslag over de analysemethoden voor het toevoegingsmiddel voor diervoeding gecontroleerd dat door het bij Verordening (EG) nr. 1831/2003 ingestelde referentielaboratorium was ingediend.
- (8) Uit de beoordeling van etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson blijkt dat aan de in artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1831/2003 vermelde voorwaarden voor de verlening van een vergunning is voldaan. Daarom moet een vergunning worden verleend voor het gebruik van deze stof zoals gespecificeerd in de bijlage bij deze verordening.
- (9) Om een betere controle mogelijk te maken, moeten bepaalde voorwaarden worden vastgesteld. Het is met name van belang dat er een aanbevolen gehalte op het etiket van het toevoegingsmiddel wordt vermeld. Indien dat gehalte wordt overschreden, moet bepaalde informatie op het etiket van de voormengsels worden vermeld.
- (10) Het feit dat etherische olie van ylang ylang van *Cananga odorata* (Lam) Hook f. & Thomson niet als aromatische stof in drinkwater mag worden gebruikt, sluit het gebruik ervan in mengvoeders die via water worden toegediend niet uit.
- (11) Aangezien er geen veiligheidsredenen zijn die de onmiddellijke toepassing van de wijzigingen van de vergunningsvoorwaarden voor de betrokken stof vereisen, moet een overgangperiode worden vastgesteld om de belanghebbende partijen in staat te stellen zich voor te bereiden om aan de nieuwe eisen van de vergunning te voldoen.
- (12) De in deze verordening vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Verlening van een vergunning

Voor de in de bijlage gespecificeerde stof, die behoort tot de categorie “sensoriële toevoegingsmiddelen” en de functionele groep “aromatische stoffen”, wordt onder de in die bijlage vastgestelde voorwaarden een vergunning verleend voor gebruik als toevoegingsmiddel voor diervoeding.

Artikel 2

Overgangsmaatregelen

1. De in de bijlage gespecificeerde stof en voormengsels die deze stof bevatten, en die vóór 11 maart 2023 zijn geproduceerd en geëtiketteerd overeenkomstig de voorschriften die vóór 11 september 2022 van toepassing waren, mogen verder in de handel worden gebracht en worden gebruikt totdat de bestaande voorraden zijn uitgeput.
2. De mengvoeders en voedermiddelen die de in de bijlage gespecificeerde stof bevatten, en die vóór 11 september 2023 zijn geproduceerd en geëtiketteerd overeenkomstig de voorschriften die vóór 11 september 2022 van toepassing waren, mogen verder in de handel worden gebracht en worden gebruikt totdat de bestaande voorraden zijn uitgeput, wanneer zij bestemd zijn voor voedselproducerende dieren.

⁽³⁾ EFSA Journal 2022;20(2):7159.

3. De mengvoeders en voedermiddelen die de in de bijlage gespecificeerde stof bevatten, en die vóór 11 september 2023 zijn geproduceerd en geëtiketteerd overeenkomstig de voorschriften die vóór 11 september 2022 van toepassing waren, mogen verder in de handel worden gebracht en worden gebruikt totdat de bestaande voorraden zijn uitgeput, wanneer zij bestemd zijn voor niet-voedselproducerende dieren.

Artikel 3

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 19 augustus 2022.

Voor de Commissie
De voorzitter
Ursula VON DER LEYEN

—

BIJLAGE

Identificatienummer van het toevoegingsmiddel	Toevoegingsmiddel	Samenstelling, chemische formule, beschrijving, analysemethode	Diersoort of -categorie	Maximale leeftijd	Minimumgehalte	Maximumgehalte	Overige bepalingen	Einde van de vergunningsperiode
					mg toevoegingsmiddel/kg volledig diervoeder met een vochtgehalte van 12 %			

Categorie: sensoriele toevoegingsmiddelen.
Functionele groep: aromatische stoffen.

2b103-eo	Etherische olie van ylang ylang	<p><i>Samenstelling van het toevoegingsmiddel</i></p> <p>Etherische olie van ylang ylang die is verkregen uit de bloemen van <i>Cananga odorata</i> (Lam) Hook f. & Thomson Vloeibare vorm</p> <p>Estragol ≤ 0,008 %</p> <p><i>Karakterisering van de werkzame stof</i></p> <p>Etherische olie van ylang ylang die is verkregen door stoomdestillatie van de bloemen van <i>Cananga odorata</i> (Lam) Hook f. & Thomson, zoals gedefinieerd door de Raad van Europa (1).</p> <p>Germacra-1(10),4(14),5-trien: 9,5-28 % α-Farneseen: 3-21 % Linalool: 2-19 % Benzylacetaat: 0,5-14 % Benzylbenzoaat: 4,2-10 % β-Caryofylleen: 4-17 %</p> <p>CAS-nummer: 8006-81-3 EINECS-nummer: 281-092-1 FEMA-nummer: 3199 RvE-nr.: 103</p>	Alle diersoorten met uitzondering van katten	—	—	—	<p>1. Het toevoegingsmiddel moet als voormengsel in het diervoeder worden verwerkt.</p> <p>2. In de aanwijzingen voor het gebruik van het toevoegingsmiddel en de voormengsels moeten de opslagomstandigheden en de stabiliteit bij warmtebehandeling worden vermeld.</p> <p>3. Mengsels met andere additieven die estragol bevatten, zijn niet toegestaan.</p> <p>4. Op het etiket van het toevoegingsmiddel moet het volgende worden vermeld: “Aanbevolen maximumgehalte van de werkzame stof/kg volledig diervoeder met een vochtgehalte van 12 %: — mestkippen en andere minder gangbare pluimveesoorten gehouden voor mestdoeleinden: 1 mg; — legkippen en andere minder gangbare pluimveesoorten voor leg- en fokdoeleinden, mestkalkoenen en konijnen: 1,5 mg; — biggen van alle <i>Suidae</i>-soorten: 2 mg; — alle voor mestdoeleinden bestemde <i>Suidae</i>: 2,5 mg;</p>	11 september 2032
		Katten	-	-	1			

	<p><i>Analysemethode</i> ⁽²⁾</p> <p>Voor de bepaling van β-caryofylleen (fytochemische merker) in het toevoegingsmiddel voor diervoeding (etherische olie van ylang ylang):</p> <p>— gaschromatografie in combinatie met vlamionisatiedetectie (GC-FID) (op basis van ISO 3063)</p>					<p>— zeugen en melkgevende herkauwers: 3 mg;</p> <p>— voor mestdoeleinden gehouden herkauwers en paarden: 4,5 mg;</p> <p>— kalveren (melkvervanger), honden, vissen en siervissen: 5 mg;</p> <p>— andere soorten, met uitzondering van katten: 1 mg.”.</p> <p>5. Indien de op het etiket van het voormengsel vermelde gebruikconcentraties zouden leiden tot een overschrijding van de in punt 4 vermelde concentratie, moeten de functionele groep, het identificatienummer, de naam en de toegevoegde hoeveelheid van de werkzame stof op het etiket van het voormengsel worden vermeld.</p> <p>6. De exploitanten van diervoederbedrijven moeten operationele procedures en organisatorische maatregelen vaststellen voor de gebruikers van het toevoegingsmiddel en de voormengsels om met de mogelijke risico's bij inademing, contact met de huid of contact met de ogen om te gaan. Indien die risico's met deze procedures en maatregelen niet kunnen worden geëlimineerd of tot een minimum kunnen worden teruggebracht, moeten bij het gebruik van het toevoegingsmiddel en de voormengsels persoonlijke beschermingsmiddelen worden gebruikt, waaronder beschermingsmiddelen voor de luchtwegen, de ogen en de huid.</p>	
--	---	--	--	--	--	---	--

⁽¹⁾ Natural sources of flavourings — Verslag nr. 2 (2007).

⁽²⁾ Nadere bijzonderheden over de analysemethoden zijn beschikbaar op de website van het referentielaboratorium: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2022/1413 VAN DE COMMISSIE**van 19 augustus 2022****tot wijziging van bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 tot vaststelling van bijzondere maatregelen ter bestrijding van Afrikaanse varkenspest****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid ("diergezondheids-wetgeving")⁽¹⁾, en met name artikel 71, lid 3,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Afrikaanse varkenspest is een infectieuze virale ziekte bij gehouden en in het wild levende varkens en kan ernstige gevolgen hebben voor de betrokken dierpopulatie en de rentabiliteit van de landbouw, waardoor de verplaatsingen van zendingen van die dieren en producten daarvan binnen de Unie en de uitvoer naar derde landen worden verstoord.
- (2) Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 van de Commissie⁽²⁾ is vastgesteld in het kader van Verordening (EU) 2016/429 en bevat bijzondere ziektebestrijdingsmaatregelen in verband met Afrikaanse varkenspest die door de in bijlage I bij die verordening vermelde lidstaten (de "betrokken lidstaten") gedurende een beperkte periode in de in die bijlage vermelde beperkingszones I, II en III moeten worden toegepast.
- (3) De in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 als beperkingszones I, II en III opgenomen gebieden zijn opgenomen op basis van de epidemiologische situatie van Afrikaanse varkenspest in de Unie. Bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 is laatstelijk gewijzigd bij Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1366 van de Commissie⁽³⁾, naar aanleiding van veranderingen in de epidemiologische situatie ten aanzien van die ziekte in Litouwen, Polen en Slowakije.
- (4) Bij eventuele wijzigingen van de beperkingszones I, II en III in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 moet worden uitgegaan van de epidemiologische situatie met betrekking tot Afrikaanse varkenspest in de gebieden die door die ziekte zijn getroffen en de algemene epidemiologische situatie van Afrikaanse varkenspest in de desbetreffende lidstaat, het risiconiveau ten aanzien van de verdere verspreiding van die ziekte, de wetenschappelijk gefundeerde beginselen en criteria voor de geografische vaststelling van zones ten aanzien van Afrikaanse varkenspest en de met de lidstaten in het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders overeengekomen richtsnoeren van de Unie, die openbaar beschikbaar zijn op de website van de Commissie⁽⁴⁾. Bij dergelijke wijzigingen moet ook rekening worden gehouden met internationale normen, zoals de Gezondheidscode voor landdieren⁽⁵⁾ van de Wereldorganisatie voor diergezondheid en de door de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaten verstrekte motiveringen voor de zonerings.
- (5) Er hebben zich nieuwe uitbraken van Afrikaanse varkenspest voorgedaan bij in het wild levende varkens in Duitsland en Italië, en bij gehouden varkens in Letland.

⁽¹⁾ PB L 84 van 31.3.2016, blz. 1.

⁽²⁾ Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 van de Commissie van 7 april 2021 tot vaststelling van bijzondere maatregelen ter bestrijding van Afrikaanse varkenspest (PB L 129 van 15.4.2021, blz. 1).

⁽³⁾ Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1366 van de Commissie van 4 augustus 2022 tot wijziging van bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 tot vaststelling van bijzondere maatregelen ter bestrijding van Afrikaanse varkenspest (PB L 205 van 5.8.2022, blz. 234).

⁽⁴⁾ Werkdocument SANTE/7112/2015/Rev. 3 "Principles and criteria for geographically defining ASF regionalisation" (Beginselen en criteria voor de geografische vaststelling van een regionalisering ten aanzien van Afrikaanse varkenspest). https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/asf_en

⁽⁵⁾ Gezondheidscode voor landdieren van de OIE, 29e editie, 2021. Delen I en II ISBN 978-92-95115-40-8; <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/>

- (6) In augustus 2022 zijn verscheidene uitbraken van Afrikaanse varkenspest vastgesteld bij in het wild levende varkens in de deelstaat Brandenburg in Duitsland, in een gebied dat momenteel in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 is opgenomen als beperkingszone II, in de onmiddellijke nabijheid van een gebied dat momenteel is opgenomen als beperkingszone I. Door die nieuwe uitbraken van Afrikaanse varkenspest bij in het wild levende varkens verhoogt het risiconiveau, wat in die bijlage moet worden weerspiegeld. Bijgevolg moet dit momenteel als beperkingszone I in die bijlage opgenomen gebied, dat in de onmiddellijke nabijheid van het als beperkingszone II opgenomen gebied in Duitsland ligt dat door die recente uitbraken van Afrikaanse varkenspest is getroffen, nu in die bijlage worden opgenomen als beperkingszone II in plaats van als beperkingszone I, en moeten de huidige grenzen van beperkingszone I ook opnieuw worden bepaald om rekening te houden met die recente uitbraken.
- (7) In augustus 2022 is ook een uitbraak van Afrikaanse varkenspest vastgesteld bij in het wild levende varkens in de regio Piemonte in Italië, in een gebied dat momenteel in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 is opgenomen als beperkingszone II, in de onmiddellijke nabijheid van een gebied dat momenteel is opgenomen als beperkingszone I. Door deze nieuwe uitbraak van Afrikaanse varkenspest bij een in het wild levend varken verhoogt het risiconiveau, wat in die bijlage moet worden weerspiegeld. Bijgevolg moet dit momenteel als beperkingszone I in die bijlage opgenomen gebied, dat in de onmiddellijke nabijheid van het als beperkingszone II opgenomen gebied in Italië ligt dat door die recente uitbraken van Afrikaanse varkenspest is getroffen, nu in die bijlage worden opgenomen als beperkingszone II in plaats van als beperkingszone I, en moeten de huidige grenzen van beperkingszone I ook opnieuw worden bepaald om rekening te houden met die recente uitbraken.
- (8) Tot slot zijn in augustus 2022 twee uitbraken van Afrikaanse varkenspest vastgesteld bij gehouden varkens in de districten Balvu en Rēzeknes in Letland, in gebieden die momenteel in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 als beperkingszones II zijn opgenomen. Door deze nieuwe uitbraken van Afrikaanse varkenspest bij gehouden varkens verhoogt het risiconiveau, wat in die bijlage moet worden weerspiegeld. Bijgevolg moeten deze momenteel als beperkingszones II in die bijlage opgenomen gebieden van Letland nu in die bijlage als beperkingszones III in plaats van als beperkingszone II worden opgenomen.
- (9) Naar aanleiding van die recente uitbraken van Afrikaanse varkenspest bij in het wild levende varkens in Duitsland en Italië en bij gehouden varkens in Letland, en rekening houdend met de huidige epidemiologische situatie in de Unie wat Afrikaanse varkenspest betreft, is de zonering in die lidstaten opnieuw geëvalueerd en geactualiseerd. Bovendien zijn de bestaande risicobeheersmaatregelen ook opnieuw geëvalueerd en geactualiseerd. Deze wijzigingen moeten worden weerspiegeld in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605.
- (10) Om rekening te houden met de recente ontwikkelingen in de epidemiologische situatie van Afrikaanse varkenspest in de Unie, en met het oog op de proactieve bestrijding van de met de verspreiding van die ziekte samenhangende risico's, moeten voor Duitsland, Italië en Letland nieuwe beperkingszones van voldoende omvang worden afgebakend en in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 als beperkingszones I, II en III worden opgenomen. Aangezien de situatie met betrekking tot Afrikaanse varkenspest in de Unie zeer dynamisch is, is bij de afbakening van die nieuwe beperkingszones rekening gehouden met de situatie in de omliggende gebieden.
- (11) Gezien de urgentie van de epidemiologische situatie in de Unie wat de verspreiding van Afrikaanse varkenspest betreft, is het belangrijk dat de wijzigingen die door middel van deze uitvoeringsverordening worden aangebracht in bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605, zo spoedig mogelijk in werking treden.
- (12) De in deze verordening vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 wordt vervangen door de tekst in de bijlage bij deze verordening.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 19 augustus 2022.

Voor de Commissie
De voorzitter
Ursula VON DER LEYEN

BIJLAGE

Bijlage I bij Uitvoeringsverordening (EU) 2021/605 wordt vervangen door:

"BIJLAGE I

BEPERKINGSZONES

DEEL I

1. Duitsland

De volgende beperkingszones I in Duitsland:

Bundesland Brandenburg:

— Landkreis Dahme-Spreewald:

— Gemeinde Alt Zauche-Wußwerk,

— Gemeinde Byhleguhre-Byhlen,

— Gemeinde Märkische Heide, mit den Gemarkungen Alt Schadow, Neu Schadow, Pretschen, Plattkow, Wittmannsdorf, Schuhlen-Wiese, Bückchen, Kuschkow, Gröditsch, Groß Leuthen, Leibchel, Glietz, Groß Leine, Dollgen, Krugau, Dürrenhofe, Biebersdorf und Klein Leine,

— Gemeinde Neu Zauche,

— Gemeinde Schwielochsee mit den Gemarkungen Groß Liebitz, Guhlen, Mochow und Siegadel,

— Gemeinde Spreewaldheide,

— Gemeinde Straupitz,

— Landkreis Märkisch-Oderland:

— Gemeinde Müncheberg mit den Gemarkungen Müncheberg, Eggersdorf bei Müncheberg und Hoppegarten bei Müncheberg,

— Gemeinde Bliesdorf mit den Gemarkungen Kunersdorf - westlich der B167 und Bliesdorf - westlich der B167

— Gemeinde Märkische Höhe mit den Gemarkungen Reichenberg und Batzlow,

— Gemeinde Wriezen mit den Gemarkungen Haselberg, Frankenfelde, Schulzendorf, Lüdersdorf Biesdorf, Rathsdorf - westlich der B 167 und Wriezen - westlich der B167

— Gemeinde Buckow (Märkische Schweiz),

— Gemeinde Strausberg mit den Gemarkungen Hohenstein und Ruhlsdorf,

— Gemeine Garzau-Garzin,

— Gemeinde Waldsiefersdorf,

— Gemeinde Rehfelde mit der Gemarkung Werder,

— Gemeinde Reichenow-Mögelin,

— Gemeinde Prötzel mit den Gemarkungen Harnekop, Sternebeck und Prötzel östlich der B 168 und der L35,

— Gemeinde Oberbarnim,

— Gemeinde Bad Freienwalde mit der Gemarkung Sonnenburg,

— Gemeinde Falkenberg mit den Gemarkungen Dannenberg, Falkenberg westlich der L 35, Gersdorf und Krüge,

— Gemeinde Höhenland mit den Gemarkungen Steinbeck, Wollenberg und Wölsickendorf,

— Landkreis Barnim:

— Gemeinde Joachimsthal östlich der L220 (Eberswalder Straße), östlich der L23 (Töpferstraße und Templiner Straße), östlich der L239 (Glambecker Straße) und Schorfheide (JO) östlich der L238,

- Gemeinde Friedrichswalde mit der Gemarkung Glambeck östlich der L 239,
- Gemeinde Althüttendorf,
- Gemeinde Ziethen mit den Gemarkungen Groß Ziethen und Klein Ziethen westlich der B198,
- Gemeinde Chorin mit den Gemarkungen Golzow, Senftenhütte, Buchholz, Schorfheide (Ch), Chorin westlich der L200 und Sandkrug nördlich der L200,
- Gemeinde Britz,
- Gemeinde Schorfheide mit den Gemarkungen Altenhof, Werbellin, Lichterfelde und Finowfurt,
- Gemeinde (Stadt) Eberswalde mit der Gemarkungen Finow und Spechthausen und der Gemarkung Eberswalde südlich der B167 und westlich der L200,
- Gemeinde Breydin,
- Gemeinde Melchow,
- Gemeinde Sydower Fließ mit der Gemarkung Grüntal nördlich der K6006 (Landstraße nach Tuchen), östlich der Schönholzer Straße und östlich Am Postweg,
- Hohenfinow südlich der B167,
- Landkreis Uckermark:
 - Gemeinde Passow mit den Gemarkungen Briest, Passow und Schönow,
 - Gemeinde Mark Landin mit den Gemarkungen Landin nördlich der B2, Grünow und Schönermark,
 - Gemeinde Angermünde mit den Gemarkungen Frauenhagen, Mürow, Angermünde nördlich und nordwestlich der B2, Dobberzin nördlich der B2, Kerkow, Welsow, Bruchhagen, Greiffenberg, Günterberg, Biesenbrow, Görsdorf, Wolletz und Altkünkendorf,
 - Gemeinde Zichow,
 - Gemeinde Casekow mit den Gemarkungen Blumberg, Wartin, Luckow-Petershagen und den Gemarkungen Biesendahlshof und Casekow westlich der L272 und nördlich der L27,
 - Gemeinde Hohenselchow-Groß Pinnow mit der Gemarkung Hohenselchow nördlich der L27,
 - Gemeinde Tantow,
 - Gemeinde Mescherin
 - Gemeinde Gartz (Oder) mit der Gemarkung Geesow sowie den Gemarkungen Gartz und Hohenreinkendorf nördlich der L27 und B2 bis Gartenstraße,
 - Gemeinde Pinnow nördlich und westlich der B2,
 - Gemeinde Nordwestuckermark mit den Gemarkungen Zernikow, Holzendorf, Rittgarten, Falkenhagen, Schapow, Schönermark (NWU), Wilhelmshof, Naugarten, Horst, Gollmitz, Klein-Sperrenwalde und Kröchlendorff,
 - Gemeinde Boitzenburger-Land mit den Gemarkungen Berkholz, Wichmannsdorf, Kuhz und Haßleben,
 - Gemeinde Mittenwalde,
 - Gemeinde Gerswalde mit den Gemarkungen Gerswalde, Buchholz, Pinnow (GE), Kaakstedt und Fergitz
 - Gemeinde Flieth-Steglitz,
 - Gemeinde Angermünde mit den Gemarkungen Wilmersdorf und Schmiedeberg,
 - Gemeinde Oberuckersee mit der Gemarkung Grünheide,
 - Gemeinde Gramzow mit der Gemarkung Gramzow östlich der K7315, Gemarkungen

- Meichow, Neumeichow, Polßen
- Gemeinde Randowtal mit den Gemarkungen Wollin, Schmölln, Schwaneberg, Grenz
- Gemeinde Brüssow mit den Gemarkungen Battin, Grünberg und Trampe,
- Gemeinde Carmzow-Wallmow.
- Gemeinde Grünow mit der Gemarkung Grenz,
- Gemeinde Schenkenberg mit der Gemarkung Kleptow,
- Gemeinde Schönfeld,
- Gemeinde Göritz,
- Gemeinde Prenzlau mit den Gemarkungen Dedelow, Schönwerder und Dauer,
- Gemeinde Uckerland mit der Gemarkung Bandelow südlich der Straße von Bandelow zum Bandlowsee und der Gemarkung Jagow südlich der Straße vom Bandlowsee zur K7341,
- Landkreis Oder-Spree:
 - Gemeinde Storkow (Mark),
 - Gemeinde Spreehagen mit den Gemarkungen Braunsdorf, Markgrafpieske, Lebbin und Spreehagen,
 - Gemeinde Grünheide (Mark) mit den Gemarkungen Kagel, Kienbaum und Hangelsberg,
 - Gemeinde Fürstenwalde westlich der B 168 und nördlich der L 36,
 - Gemeinde Rauen,
 - Gemeinde Wendisch Rietz bis zur östlichen Uferzone des Scharmützelsees und von der südlichen Spitze des Scharmützelsees südlich der B246,
 - Gemeinde Reichenwalde,
 - Gemeinde Bad Saarow mit der Gemarkung Petersdorf und der Gemarkung Bad Saarow-Pieskow westlich der östlichen Uferzone des Scharmützelsees und ab nördlicher Spitze westlich der L35,
 - Gemeinde Tauche mit der Gemarkung Werder,
 - Gemeinde Steinhöfel mit den Gemarkungen Jänickendorf, Schönfelde, Beerfelde, Gölsdorf, Buchholz, Tempelberg und den Gemarkungen Steinhöfel, Hasenfelde und Heinersdorf westlich der L36 und der Gemarkung Neuendorf im Sande nördlich der L36,
- Landkreis Spree-Neiße:
 - Gemeinde Turnow-Preilack mit der Gemarkung Turnow,
 - Gemeinde Drachhausen,
 - Gemeinde Schmogrow-Fehrow,
 - Gemeinde Drehnow,
 - Gemeinde Teichland mit den Gemarkungen Maust und Neuendorf,
 - Gemeinde Dissen-Striesow,
 - Gemeinde Briesen,
 - Gemeinde Spremberg mit den Gemarkungen, Klein Buckow westlich der B79, Radeweise, Radewiese, Stradow, Straußdorf, Wolkenberg und der Gemarkung Spremberg westlich der Tagebaurandstraße,
 - Gemeinde Drebkau mit den Gemarkungen Jehserig und Kausche,
 - Gemeinde Neuhausen/Spree mit den Gemarkungen Groß Oßnig, Groß Döbbern und Klein Döbbern westlich der B 97,
 - Gemeinde Drebkau mit der Gemarkung Schorbus östlich der L521,

- Gemeinde Kolkwitz mit den Gemarkungen Klein Gaglow und Hähnchen,
 - Gemeinde Welzow mit der Gemarkung Welzow,
 - Kreisfreie Stadt Cottbus außer der Gemarkung Kahren,
 - Landkreis Oberspreewald-Lausitz:
 - Gemeinde Neupetershain,
 - Gemeinde Lauchhammer,
 - Gemeinde Schwarzheide,
 - Gemeinde Schipkau,
 - Gemeinde Senftenberg mit den Gemarkungen Brieske, Niemtsch, Senftenberg, Reppist, Hosena, Großkoschen, Kleinkoschen und Sedlitz,
 - die Gemeinde Schwarzbach mit der Gemarkung Biehlen,
 - Gemeinde Neu-Seeland mit den Gemarkungen Lieske, Bahnsdorf und Lindchen,
 - Gemeinde Großräschen mit den Gemarkungen Dörrwalde und Allmosen,
 - Gemeinde Tettau,
 - Landkreis Elbe-Elster:
 - Gemeinde Großthiemig,
 - Gemeinde Hirschfeld,
 - Gemeinde Gröden,
 - Gemeinde Schraden,
 - Gemeinde Merzdorf,
 - Gemeinde Röderland mit der Gemarkung Wainsdorf, Prösen, Stolzenhain a.d. Röder,
 - Gemeinde Plessa mit der Gemarkung Plessa,
 - Landkreis Prignitz:
 - Gemeinde Groß Pankow mit den Gemarkungen Baek, Tangendorf, Tacken, Hohenvier, Strigleben, Steinberg und Gulow,
 - Gemeinde Perleberg mit der Gemarkung Schönfeld,
 - Gemeinde Karstädt mit den Gemarkungen Postlin, Strehlen, Blüten, Klockow, Premslin, Glövizin, Waterloo, Karstädt, Dargardt, Garlin und die Gemarkungen Groß Warnow, Klein Warnow, Reckenzin, Streesow und Dallmin westlich der Bahnstrecke Berlin/Spandau-Hamburg/Altona,
 - Gemeinde Gülitz-Reetz,
 - Gemeinde Putlitz mit den Gemarkungen Lockstädt, Mansfeld und Laaske,
 - Gemeinde Triglitz,
 - Gemeinde Marienfließ mit der Gemarkung Frehne,
 - Gemeinde Kümmernitztal mit der Gemarkungen Buckow, Preddöhl und Grabow,
 - Gemeinde Gerdshagen mit der Gemarkung Gerdshagen,
 - Gemeinde Meyenburg,
 - Gemeinde Pritzwalk mit der Gemarkung Steffenshagen,
- Bundesland Sachsen:
- Landkreis Bautzen
 - Gemeinde Arnsdorf, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Cunewalde,

- Gemeinde Demitz-Thumitz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Doberschau-Gaußig,
- Gemeinde Göda, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Großharthau, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Großpostwitz/O.L.,
- Gemeinde Hochkirch, sofern nicht bereits der Sperrzone II,
- Gemeinde Kubschütz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Neukirch/Lausitz,
- Gemeinde Obergurig,
- Gemeinde Schmölln-Putzkau,
- Gemeinde Sohland a. d. Spree,
- Gemeinde Stadt Bautzen, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Stadt Bischofswerda, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Stadt Radeberg, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Gemeinde Stadt Schirgiswalde-Kirschau,
- Gemeinde Stadt Wilthen,
- Gemeinde Steinigtwolmsdorf,
- Stadt Dresden:
 - Stadtgebiet, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Landkreis Meißen:
 - Gemeinde Diera-Zehren, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Glaubitz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Hirschstein,
 - Gemeinde Käbschütztal,
 - Gemeinde Klipphausen, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Niederau, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Nünchritz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Röderaue, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Gröditz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Lommatzsch,
 - Gemeinde Stadt Meißen, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Nossen außer Ortsteil Nossen,
 - Gemeinde Stadt Riesa,
 - Gemeinde Stadt Strehla,
 - Gemeinde Stauchitz,
 - Gemeinde Wülknitz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Zeithain,
- Landkreis Mittelsachsen:
 - Gemeinde Reinsberg,

— Landkreis Sächsische Schweiz-Osterzgebirge:

- Gemeinde Bannewitz,
- Gemeinde Dürrröhrsdorf-Dittersbach,
- Gemeinde Kreischa,
- Gemeinde Lohmen,
- Gemeinde Müglitztal,
- Gemeinde Stadt Dohna,
- Gemeinde Stadt Freital,
- Gemeinde Stadt Heidenau,
- Gemeinde Stadt Hohnstein,
- Gemeinde Stadt Neustadt i. Sa.,
- Gemeinde Stadt Pirna,
- Gemeinde Stadt Rabenau mit den Ortsteilen Lübau, Obernaundorf, Oelsa, Rabenau und Spechtritz,
- Gemeinde Stadt Stolpen,
- Gemeinde Stadt Tharandt mit den Ortsteilen Fördergersdorf, Großopitz, Kurort Hartha, Pohrsdorf und Spechtshausen,
- Gemeinde Stadt Wilsdruff, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,

Bundesland Mecklenburg-Vorpommern:

— Landkreis Vorpommern Greifswald

- Gemeinde Penkun südlich der Autobahn A11,
- Gemeinde Nadrense südlich der Autobahn A11,

— Landkreis Ludwigslust-Parchim:

- Gemeinde Barkhagen mit den Ortsteilen und Ortslagen: Altenlinden, Kolonie Lalchow, Plauerhagen, Zarchlin, Barkow-Ausbau, Barkow,
- Gemeinde Blievenstorf mit dem Ortsteil: Blievenstorf,
- Gemeinde Brenz mit den Ortsteilen und Ortslagen: Neu Brenz, Alt Brenz,
- Gemeinde Domsühl mit den Ortsteilen und Ortslagen: Severin, Bergrade Hof, Bergrade Dorf, Zieslütbe, Alt Dammerow, Schlieven, Domsühl, Domsühl-Ausbau, Neu Schlieven,
- Gemeinde Gallin-Kuppentin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Kuppentin, Kuppentin-Ausbau, Daschow, Zahren, Gallin, Penzlin,
- Gemeinde Ganzlin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Dresenow, Dresenower Mühle, Twietfort, Ganzlin, Tönchow, Wendisch Priborn, Liebhof, Gnevsdorf,
- Gemeinde Granzin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Lindenbeck, Greven, Beckendorf, Bahlenrade, Granzin,
- Gemeinde Grabow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Fresenbrügge, Grabow, Griemoor, Heidehof, Kaltehof, Winkelmoor,
- Gemeinde Groß Laasch mit den Ortsteilen und Ortslagen: Groß Laasch,
- Gemeinde Kremmin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Beckentin, Kremmin,
- Gemeinde Kritzow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Schlemmin, Kritzow,
- Gemeinde Lewitzrand mit dem Ortsteil und Ortslage: Matzlow-Garwitz (teilweise),

- Gemeinde Lübz mit den Ortsteilen und Ortslagen: Bobzin, Broock, Broock Ausbau, Hof Gischow, Lübz, Lutheran, Lutheran Ausbau, Riederfelde, Ruthen, Wessentin, Wessentin Ausbau,
- Gemeinde Neustadt-Glewe mit den Ortsteilen und Ortslagen: Hohes Feld, Kiez, Klein Laasch, Liebs Siedlung, Neustadt-Glewe, Tuckhude, Wabel,
 - Gemeinde Obere Warnow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Grebbin und Wozinkel, Gemarkung Kossebade teilweise, Gemarkung Herzberg mit dem Waldgebiet Bahlenholz bis an die östliche Gemeindegrenze, Gemarkung Woeten unmittelbar östlich und westlich der L16,
 - Gemeinde Parchim mit den Ortsteilen und Ortslagen: Dargelütz, Neuhof, Kiekindemark, Neu Klockow, Möderitz, Malchow, Damm, Parchim, Voigtsdorf, Neu Matzlow,
 - Gemeinde Passow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Unterbrüz, Brüz, Welzin, Neu Brüz, Weisin, Charlottenhof, Passow,
 - Gemeinde Plau am See mit den Ortsteilen und Ortslagen: Reppentin, Gaarz, Silbermühle, Appelburg, Seelust, Plau-Am See, Plötzenhöhe, Klebe, Lalchow, Quetzin, Heidekrug,
 - Gemeinde Rom mit den Ortsteilen und Ortslagen: Lancken, Stralendorf, Rom, Darze, Paarsch,
 - Gemeinde Spornitz mit den Ortsteilen und Ortslagen: Dütschow, Primark, Steinbeck, Spornitz,
 - Gemeinde Werder mit den Ortsteilen und Ortslagen: Neu Benthen, Benthen, Tannenhof, Werder.

2. Estland

De volgende beperkingszones I in Estland:

- Hiiu maakond.

3. Griekenland

De volgende beperkingszones I in Griekenland:

- in the regional unit of Drama:
 - the community departments of Sidironero and Skaloti and the municipal departments of Livadero and Ksiropotamo (in Drama municipality),
 - the municipal department of Paranesti (in Paranesti municipality),
 - the municipal departments of Kokkinogeia, Mikropoli, Panorama, Pyrgoi (in Prosotsani municipality),
 - the municipal departments of Kato Nevrokopi, Chrysokefalo, Achladea, Vathytopos, Volakas, Granitis, Dasotos, Eksohi, Katafyto, Lefkogeia, Mikrokleisoura, Mikromilea, Ochyro, Pagoneri, Perithorio, Kato Vrontou and Potamoi (in Kato Nevrokopi municipality),
- in the regional unit of Xanthi:
 - the municipal departments of Kimmerion, Stavroupoli, Gerakas, Dafnonas, Komnina, Kariofyto and Neochori (in Xanthi municipality),
 - the community departments of Satres, Thermes, Kotyli, and the municipal departments of Myki, Echinios and Oraio and (in Myki municipality),
 - the community department of Selero and the municipal department of Sounio (in Avdira municipality),
- in the regional unit of Rodopi:
 - the municipal departments of Komotini, Anthochorio, Gratini, Thrylorio, Kalhas, Karydia, Kikidio, Kosmio, Pandrosos, Aigeiros, Kallisti, Meleti, Neo Sidirochori and Mega Doukato (in Komotini municipality),
 - the municipal departments of Ipio, Arriana, Darmeni, Archontika, Fillyra, Ano Drosini, Aratos and the Community Departments Kehros and Organi (in Arriana municipality),

- the municipal departments of Iasmos, Sostis, Asomatoi, Polyanthos and Amvrosia and the community department of Amaxades (in Iasmos municipality),
- the municipal department of Amaranta (in Maroneia Sapon municipality),
- in the regional unit of Evros:
 - the municipal departments of Kyriaki, Mandra, Mavrokklisi, Mikro Dereio, Protokklisi, Roussa, Goniko, Geriko, Sidirochori, Megalo Derio, Sidiro, Giannouli, Agriani and Petrolofos (in Soufli municipality),
 - the municipal departments of Dikaia, Arzos, Elaia, Therapio, Komara, Marasia, Ormenio, Pentalofos, Petrota, Plati, Ptelea, Kyprinos, Zoni, Fulakio, Spilaio, Nea Vyssa, Kavili, Kastanies, Rizia, Sterna, Ampelakia, Valtos, Megali Doxipara, Neochori and Chandras (in Orestiada municipality),
 - the municipal departments of Asvestades, Ellinochori, Karoti, Koufovouno, Kiani, Mani, Sitochori, Alepochori, Asproneri, Metaxades, Vrysika, Doksa, Elafoxori, Ladi, Paliouri and Poimeniko (in Didymoteixo municipality),
- in the regional unit of Serres:
 - the municipal departments of Kerkini, Livadia, Makrynitsa, Neochori, Platanakia, Petritsi, Akritochori, Vyroneia, Gonimo, Mandraki, Megalochori, Rodopoli, Ano Poroia, Katw Poroia, Sidirokastro, Vamvakophyto, Promahonas, Kamaroto, Strymonochori, Charopo, Kastanousi and Chortero and the community departments of Achladochori, Agkistro and Kapnophyto (in Sintiki municipality),
 - the municipal departments of Serres, Elaionas and Oinoussa and the community departments of Orini and Ano Vrontou (in Serres municipality),
 - the municipal departments of Dasochoriou, Irakleia, Valtero, Karperi, Koimisi, Lithotopos, Limnochori, Podismeno and Chrysochorafa (in Irakleia municipality).

4. Letland

De volgende beperkingszones I in Letland:

- Dienvidkurzemes novada, Grobiņas pagasts, Nīcas pagasta daļa uz ziemeļiem no apdzīvotas vietas Bernāti, autoceļa V1232, A11, V1222, Bārtas upes, Otaņķu pagasts, Grobiņas pilsēta,
- Ropažu novada Stopiņu pagasta daļa, kas atrodas uz rietumiem no autoceļa V36, P4 un P5, Acones ielas, Dauguļupes ielas un Dauguļupītes.

5. Litouwen

De volgende beperkingszones I in Litouwen:

- Kalvarijos savivaldybė,
- Klaipėdos rajono savivaldybė: Agluonėnų, Dovilų, Gargždų, Priekulės, Vėžaičių, Kretingalės ir Dauparų-Kvietinių seniūnijos,
- Marijampolės savivaldybė,
- Palangos miesto savivaldybė,
- Vilkaviškio rajono savivaldybė: Bartninkų, Gižų, Gražiškių, Keturvalakių, Kybartų, Pajevonio, Šeimenos, Vilkaviškio miesto, Virbalio, Vištyčio seniūnijos..

6. Hongarije

De volgende beperkingszones I in Hongarije:

- Békés megye 950950, 950960, 950970, 951950, 952050, 952750, 952850, 952950, 953050, 953150, 953650, 953660, 953750, 953850, 953960, 954250, 954260, 954350, 954450, 954550, 954650, 954750, 954850, 954860, 954950, 955050, 955150, 955250, 955260, 955270, 955350, 955450, 955510, 955650, 955750, 955760, 955850, 955950, 956050, 956060, 956150 és 956160 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Bács-Kiskun megye 600150, 600850, 601550, 601650, 601660, 601750, 601850, 601950, 602050, 603250, 603750 és 603850 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,

- Budapest 1 kódszámú, vadgazdálkodási tevékenységre nem alkalmas területe,
- Csongrád-Csanád megye 800150, 800160, 800250, 802220, 802260, 802310 és 802450 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Fejér megye 400150, 400250, 400351, 400352, 400450, 400550, 401150, 401250, 401350, 402050, 402350, 402360, 402850, 402950, 403050, 403450, 403550, 403650, 403750, 403950, 403960, 403970, 404650, 404750, 404850, 404950, 404960, 405050, 405750, 405850, 405950,
- 406050, 406150, 406550, 406650 és 406750 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Győr-Moson-Sopron megye 100550, 100650, 100950, 101050, 101350, 101450, 101550, 101560 és 102150 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Jász-Nagykun-Szolnok megye 750150, 750160, 750260, 750350, 750450, 750460, 754450, 754550, 754560, 754570, 754650, 754750, 754950, 755050, 755150, 755250, 755350 és 755450 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Komárom-Esztergom megye 250150, 250250, 250450, 250460, 250550, 250650, 250750, 251050, 251150, 251250, 251350, 251360, 251650, 251750, 251850, 252250, kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Pest megye 571550, 572150, 572250, 572350, 572550, 572650, 572750, 572850, 572950, 573150, 573250, 573260, 573350, 573360, 573450, 573850, 573950, 573960, 574050, 574150, 574350, 574360, 574550, 574650, 574750, 574850, 574860, 574950, 575050, 575150, 575250, 575350, 575550, 575650, 575750, 575850, 575950, 576050, 576150, 576250, 576350, 576450, 576650, 576750, 576850, 576950, 577050, 577150, 577350, 577450, 577650, 577850, 577950, 578050, 578150, 578250, 578350, 578360, 578450, 578550, 578560, 578650, 578850, 578950, 579050, 579150, 579250, 579350, 579450, 579460, 579550, 579650, 579750, 580250 és 580450 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe.

7. Polen

De volgende beperkingszones I in Polen:

w województwie kujawsko - pomorskim:

- powiat rypiński,
- powiat brodnicki,
- powiat grudziądzki,
- powiat miejski Grudziądz,
- powiat wąbrzeski,

w województwie warmińsko-mazurskim:

- gminy Wielbark i Rozogi w powiecie szczycieńskim,

w województwie podlaskim:

- gminy Wysokie Mazowieckie z miastem Wysokie Mazowieckie, Czyżew i część gminy Kulesze Kościelne położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie wysokomazowieckim,
- gminy Miastkowo, Nowogród, Śniadowo i Zbójna w powiecie łomżyńskim,
- gminy Szumowo, Zambrów z miastem Zambrów i część gminy Kołaki Kościelne położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie zambrowskim,
- gminy Grabowo, Kolno i miasto Kolno, Turośl w powiecie kolneńskim,

w województwie mazowieckim:

- powiat ostrołęcki,
- powiat miejski Ostrołęka,
- gminy Bielsk, Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin, Gąbin, Łąck, Nowy Duninów, Radzanowo, Słupno, Staroźreby i Stara Biała w powiecie płockim,
- powiat miejski Płock,

- powiat ciechanowski,
 - gminy Baboszewo, Dzierżążnia, Joniec, Nowe Miasto, Płońsk i miasto Płońsk, Raciąż i miasto Raciąż, Sochocin w powiecie płońskim,
 - powiat sierpecki,
 - gmina Biezuń, Lutocin, Siemiątkowo i Żuromin w powiecie żuromińskim,
 - część powiatu ostrowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
 - gminy Dzieżgowo, Lipowiec Kościelny, Mława, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wiśniewo w powiecie mławskim,
 - powiat przasnyski,
 - powiat makowski,
 - powiat pułtuski,
 - część powiatu wyszkowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
 - część powiatu węgrowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
 - część powiatu wołomińskiego niewymieniona w części II załącznika I,
 - gminy Mokobody i Suchożebry w powiecie siedleckim,
 - gminy Dobrze, Jakubów, Kałuszyn, Stanisławów w powiecie mińskim,
 - gminy Bielany i gmina wiejska Sokołów Podlaski w powiecie sokołowskim,
 - powiat gostyniński,
- w województwie podkarpackim:
- powiat jasielski,
 - powiat strzyżowski,
 - część powiatu ropczycko – sędziszowskiego niewymieniona w części II i II załącznika I,
 - gminy Pruchnik, Rokietnica, Roźwienica, w powiecie jarosławskim,
 - gminy Fredropol, Krasieczyn, Krzywca, Przemyśl, część gminy Orły położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77, część gminy Żurawica na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77 w powiecie przemyskim,
 - powiat miejski Przemyśl,
 - gminy Gać, Jawornik Polski, Kańczuga, część gminy Zarzecze położona na południe od linii wyznaczonej przez rzekę Mlecza w powiecie przeworskim,
 - powiat łańcucki,
 - gminy Trzebownisko, Głogów Małopolski, część gminy Świlcza położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 94 i część gminy Sokołów Małopolski położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 875 w powiecie rzeszowskim,
 - gmina Raniżów w powiecie kolbuszowskim,
 - gminy Brzostek, Jodłowa, Pilzno, miasto Dębica, część gminy Czarna położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy Żyraków położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy wiejskiej Dębica położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr A4 w powiecie dębickim,
- w województwie świętokrzyskim:
- gminy Nowy Korczyn, Solec-Zdrój, Wiślica, Stopnica, Tuczępy, Busko Zdrój w powiecie buskim,
 - powiat kazimierski,
 - powiat skarżyski,
 - część powiatu opatowskiego niewymieniona w części II załącznika I,

- część powiatu sandomierskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- gminy Bogoria, Osiek, Staszów i część gminy Rytwiany położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 764, część gminy Szydłów położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 756 w powiecie staszowskim,
- gminy Pawłów, Wąchock, część gminy Brody położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 9 oraz na południowy - zachód od linii wyznaczonej przez drogi: nr 0618T biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania w miejscowości Lipie, drogę biegnącą od miejscowości Lipie do wschodniej granicy gminy i część gminy Mirzec położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 744 biegnącą od południowej granicy gminy do miejscowości Tychów Stary a następnie przez drogę nr 0566T biegnącą od miejscowości Tychów Stary w kierunku północno - wschodnim do granicy gminy w powiecie starachowickim,
- powiat ostrowiecki,
- gminy Falków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Smyków, Słupia Konecka, część gminy Końskie położona na zachód od linii kolejowej, część gminy Stąporków położona na południe od linii kolejowej w powiecie koneckim,
- gminy Bodzentyn, Bieliny, Łągów, Morawica, Nowa Słupia, część gminy Raków położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogi nr 756 i 764, część gminy Chęciny położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 762, część gminy Górno położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy łączącą miejscowości Leszczyna – Cedzyna oraz na południe od linii wyznaczonej przez ul. Kielecką w miejscowości Cedzyna biegnącą do wschodniej granicy gminy, część gminy Daleszyce położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 764 biegnącą od wschodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą łączącą miejscowości Daleszyce – Słopiec – Borków, dalej na północ od linii wyznaczonej przez tę drogę biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 764 do przecięcia z linią rzeki Belnianka, następnie na północ od linii wyznaczonej przez rzeki Belnianka i Czarna Nida biegnącej do zachodniej granicy gminy w powiecie kieleckim,
- gminy Działoszyce, Michałów, Pińczów, Złota w powiecie pińczowskim,
- gminy Imielno, Jędrzejów, Nagłowice, Sędziszów, Słupia, Sobków, Wodzisław w powiecie jędrzejowskim,
- gminy Moskorzew, Radków, Secemin, część gminy Włoszczowa położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od północnej granicy gminy do miejscowości Konieczno i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Konieczno – Rogienice – Dąbie – Podłazie, część gminy Kluczewsko położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy i łączącą miejscowości Krogulec – Nowiny - Komorniki do przecięcia z linią rzeki Czarna, następnie na północ od linii wyznaczonej przez rzekę Czarna biegnącą do przecięcia z linią wyznaczoną przez drogę nr 742 i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od przecięcia z linią rzeki Czarna do południowej granicy gminy w powiecie włoszczowskim,

w województwie łódzkim:

- gminy Łyszkowice, Kocierzew Południowy, Kiernoza, Chąšno, Nieborów, część gminy wiejskiej Łowicz położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 92 biegnącej od granicy miasta Łowicz do zachodniej granicy gminy oraz część gminy wiejskiej Łowicz położona na wschód od granicy miasta Łowicz i na północ od granicy gminy Nieborów w powiecie łowickim,
- gminy Cielądz, Rawa Mazowiecka z miastem Rawa Mazowiecka w powiecie rawskim,
- gminy Bolimów, Głuchów, Godzianów, Lipce Reymontowskie, Maków, Nowy Kawęczyn, Skierniewice, Słupia w powiecie skierniewickim,
- powiat miejski Skierniewice,
- gminy Mniszków, Paradyż, Sławno i Żarnów w powiecie opoczyńskim,
- powiat tomaszowski,
- powiat brzeziński,
- powiat łaski,

- powiat miejski Łódź,
 - powiat łódzki wschodni,
 - powiat pabianicki,
 - powiat wierzuszowski,
 - gminy Aleksandrów Łódzki, Stryków, miasto Zgierz w powiecie zgierskim,
 - gminy Bełchatów z miastem Bełchatów, Drużbice, Kluki, Rusiec, Szczerców, Zelów w powiecie bełchatowskim,
 - powiat wieluński,
 - powiat sieradzki,
 - powiat zduńskowolski,
 - gminy Aleksandrów, Czarnocin, Grabica, Moszczenica, Ręczno, Sulejów, Wola Krzysztoporska, Wolbórz w powiecie piotrkowskim,
 - powiat miejski Piotrków Trybunalski,
 - gminy Masłowice, Przedbórz, Wielgomłynny i Żytno w powiecie radomszczańskim,
- w województwie śląskim:
- gmina Koniecpol w powiecie częstochowskim,
- w województwie pomorskim:
- gminy Ostaszewo, miasto Krynica Morska oraz część gminy Nowy Dwór Gdański położona na południowy - zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 biegnącą od południowej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 7, następnie przez drogę nr 7 i S7 biegnącą do zachodniej granicy gminy w powiecie nowodworskim,
 - gminy Lichnowy, Miłoradz, Malbork z miastem Malbork, część gminy Nowy Staw położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 w powiecie malborskim,
 - gminy Mikołajki Pomorskie, Stary Targ i Sztum w powiecie sztumskim,
 - powiat gdański,
 - Miasto Gdańsk,
 - powiat tczewski,
 - powiat kwidzyński,
- w województwie lubuskim:
- gmina Lubiszyn w powiecie gorzowskim,
 - gmina Dobięgniew w powiecie strzelecko - drezdeneckim,
- w województwie dolnośląskim:
- gminy Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Syców, Twardogóra, część gminy wiejskiej Oleśnica położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr S8, część gminy Dobroszyce położona na wschód od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od północnej do południowej granicy gminy w powiecie oleśnickim,
 - gminy Jordanów Śląski, Kobierzyce, Mietków, Sobótka, część gminy Żórawina położona na zachód od linii wyznaczonej przez autostradę A4, część gminy Kąty Wrocławskie położona na południe od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie wrocławskim,
 - część gminy Domaniów położona na południowy zachód od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie oławskim,
 - gmina Wiązów w powiecie strzelińskim,
 - część powiatu średzkiego niewymieniona w części II załącznika I,

- miasto Świeradów - Zdrój w powiecie lubańskim,
- gminy Pielgrzymka, miasto Złotoryja, część gminy wiejskiej Złotoryja położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od północnej granicy gminy w miejscowości Nowa Wieś Złotoryjska do granicy miasta Złotoryja oraz na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od granicy miasta Złotoryja do wschodniej granicy gminy w powiecie złotoryjskim,
- gmina Mirsk w powiecie lwóweckim,
- gminy Janowice Wielkie, Mysłakowice, Stara Kamienica w powiecie karkonoskim,
- część powiatu miejskiego Jelenia Góra położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 366,
- gminy Bolków, Męcinka, Mściwojów, Paszowice, miasto Jawor w powiecie jaworskim,
- gminy Dobromierz, Jaworzyna Śląska, Marcinowice, Strzegom, Żarów w powiecie świdnickim,
- gminy Dzierżoniów, Pieszycy, miasto Bielawa, miasto Dzierżoniów w powiecie dzierżoniowskim,
- gminy Głuszycza, Mieroszów w powiecie wałbrzyskim,
- gmina Nowa Ruda i miasto Nowa Ruda w powiecie kłodzkim,
- gminy Kamienna Góra, Marciszów i miasto Kamienna Góra w powiecie kamiennogórskim,

w województwie wielkopolskim:

- gminy Koźmin Wielkopolski, Rozdrażew, miasto Sulmierzyce, część gminy Krotoszyn położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogi: nr 15 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 36, nr 36 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 15 do skrzyżowania z drogą nr 444, nr 444 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 36 do południowej granicy gminy w powiecie krotoszyńskim,
- gminy Brodnica, część gminy Dolsk położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 434 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 437, a następnie na wschód od drogi nr 437 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 434 do południowej granicy gminy, część gminy Śrem położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 310 biegnącą od zachodniej granicy gminy do miejscowości Śrem, następnie na wschód od drogi nr 432 w miejscowości Śrem oraz na wschód od drogi nr 434 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 432 do południowej granicy gminy w powiecie śremskim,
- gminy Borek Wielkopolski, Piaski, Pogorzela, w powiecie gostyńskim,
- gmina Grodzisk Wielkopolski i część gminy Kamieniec położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 308 w powiecie grodziskim,
- gmina Czempin w powiecie kościańskim,
- gminy Kleszczewo, Kostrzyn, Kórnik, Pobiedziska, Mosina, miasto Puszczykowo, część gminy wiejskiej Murowana Goślina położona na południe od linii kolejowej biegnącej od północnej granicy miasta Murowana Goślina do północno-wschodniej granicy gminy w powiecie poznańskim,
- gmina Kiszkowo i część gminy Klecko położona na zachód od rzeki Mała Węlna w powiecie gnieźnieńskim,
- powiat czarnkowsko-trzcianecki,
- część gminy Wronki położona na północ od linii wyznaczonej przez rzekę Wartę biegnącą od zachodniej granicy gminy do przecięcia z drogą nr 182, a następnie na wschód od linii wyznaczonej przez drogi nr 182 oraz 184 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 182 do południowej granicy gminy w powiecie szamotulskim,
- gmina Budzyń w powiecie chodzieskim,
- gminy Mieścisko, Skoki i Wągrowiec z miastem Wągrowiec w powiecie wągrowieckim,
- powiat pleszewski,

- gmina Zagórów w powiecie słupeckim,
 - gmina Pyzdry w powiecie wrzesińskim,
 - gminy Kotlin, Żerków i część gminy Jarocin położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogi nr S11 i 15 w powiecie jarocińskim,
 - powiat ostrowski,
 - powiat miejski Kalisz,
 - powiat kaliski,
 - powiat turecki,
 - gminy Rzgów, Grodziec, Krzymów, Stare Miasto, Rychwał w powiecie konińskim,
 - powiat kępiński,
 - powiat ostrzeszowski,
- w województwie opolskim:
- gminy Domaszowice, Pokój, część gminy Namysłów położona na północ od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wschodniej do zachodniej granicy gminy w powiecie namysłowskim,
 - gminy Wołczyn, Kluczbork, Byczyna w powiecie kluczborskim,
 - gminy Praszka, Gorzów Śląski część gminy Rudniki położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 42 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 43 i na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 43 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 42 w powiecie oleskim,
 - gmina Grodków w powiecie brzeskim,
 - gminy Komprachcice, Łubniany, Murów, Niemodlin, Tułowice w powiecie opolskim,
 - powiat miejski Opole,
- w województwie zachodniopomorskim:
- gminy Nowogródek Pomorski, Barlinek, Myślibórz, część gminy Dębno położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 126 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 23 w miejscowości Dębno, następnie na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 23 do skrzyżowania z ul. Jana Pawła II w miejscowości Cychry, następnie na północ od ul. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Ogrodową i dalej na północ od linii wyznaczonej przez ul. Ogrodową, której przedłużenie biegnie do wschodniej granicy gminy w powiecie myśliborskim,
 - gmina Stare Czarnowo w powiecie gryfińskim,
 - gmina Bielice, Kozielice, Pyrzyce w powiecie pyrzyckim,
 - gminy Bierzwnik, Krzęcin, Pełczyce w powiecie choszczeńskim,
 - część powiatu miejskiego Szczecin położona na zachód od linii wyznaczonej przez rzekę Odra Zachodnia biegnącą od północnej granicy gminy do przecięcia z drogą nr 10, następnie na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 10 biegnącą od przecięcia z linią wyznaczoną przez rzekę Odra Zachodnia do wschodniej granicy gminy,
 - gminy Dobra (Szczecińska), Kołbaskowo, Police w powiecie polickim,
- w województwie małopolskim:
- powiat brzeski,
 - powiat gorlicki,
 - powiat proszowicki,
 - część powiatu nowosądeckiego niewymieniona w części II załącznika I,
 - gminy Czorsztyn, Krościenko nad Dunajcem, Ochotnica Dolna w powiecie nowotarskim,
 - powiat miejski Nowy Sącz,

- powiat tarnowski,
- powiat miejski Tarnów,
- część powiatu dąbrowskiego niewymieniona w części III załącznika I.

8. Slowakije

De volgende beperkingszones I in Slowakije:

- in the district of Nové Zámky, Sikenička, Pavlová, Bíňa, Kamenín, Kamenný Most, Malá nad Hronom, Belá, Lubá, Šarkan, Gbelce, Bruty, Mužla, Obid, Štúrovo, Nána, Kamenica nad Hronom, Chľaba, Leľa, Bajtava, Salka, Malé Kosihy,
- in the district of Veľký Krtíš, the municipalities of Ipeľské Predmostie, Veľká nad Ipľom, Hrušov, Kleňany, Sečianky,
- in the district of Levice, the municipalities of Keľ, Čata, Pohronský Ruskov, Hronovce, Želiezovce, Zalaba, Malé Ludince, Šalov, Sikenica, Pastovce, Bielovce, Ipeľský Sokolec, Lontov, Kubáňovo, Sazdice, Demandice, Dolné Semerovce, Vyškovce nad Ipľom, Preseľany nad Ipľom, Hrkovce, Tupá, Horné Semerovce, Hokovce, Slatina, Horné Turovce, Veľké Turovce, Šahy, Tešmak, Plášťovce, Ipeľské Uľany, Bátovce, Pečenice, Jabloňovce, Bohunice, Pukanec, Uhliská,
- in the district of Krupina, the municipalities of Dudince, Terany, Hontianske Moravce, Sudince, Súdovce, Lišov,
- the whole district of Ružomberok,
- in the region of Turčianske Teplice, municipalities of Turček, Horná Štubňa, Čremošné, Háj, Rakša, Mošovce,
- in the district of Martin, municipalities of Blatnica, Folkušová, Necpaly,
- in the district of Dolný Kubín, the municipalities of Kral'ovany, Žaškov, Jasenová, Vyšný Kubín, Oravská Poruba, Leštiny, Osádka, Malatiná, Chlebnice, Krivá,
- in the district of Tvrdošín, the municipalities of Oravský Biely Potok, Habovka, Zuberec,
- in the district of Žarnovica, the municipalities of Rudno nad Hronom, Voznica, Hodruša-Hámre,
- the whole district of Žiar nad Hronom, except municipalities included in zone II.

9. Italië

De volgende beperkingszones I in Italië:

Piedmont Region:

- in the province of Alessandria, the municipalities of Casalnoceto, Oviglio, Tortona, Viguzzolo, Ponti, Frugarolo, Bergamasco, Castellar Guidobono, Berzano Di Tortona, Castelletto D'erro, Cerreto Grue, Carbonara Scrivia, Casasco, Carentino, Frascaro, Paderna, Montegioco, Spineto Scrivia, Villaromagnano, Pozzolo Formigaro, Momperone, Merana, Monleale, Terzo, Borgoratto Alessandrino, Casal Cermelli, Montemarzino, Bistagno, Castellazzo Bormida, Bosco Marengo, Spigno Monferrato, Castelspina, Denice, Volpeglino, Alice Bel Colle, Gamalero, Volpedo, Pozzol Groppo, Montechiaro D'acqui, Sarezzano,
- in the province of Asti, the municipalities of Olmo Gentile, Nizza Monferrato, Incisa Scapaccino, Roccaverano, Castel Boglione, Mombaruzzo, Maranzana, Castel Rocchero, Rocchetta Palafea, Castelletto Molina, Castelnuovo Belbo, Montabone, Quaranti, Mombaldone, Fontanile, Calamandrana, Bruno, Sessame, Monastero Bormida, Bubbio, Cassinasco, Serole, Loazzolo, Cessole, Lesine, San Giorgio Scarampi,
- in the province of Cuneo, the municipalities of Bergolo, Pezzolo Valle Uzzone, Cortemilia, Levice, Castelletto Uzzone, Perletto,

Liguria Region:

- in the province of Genova, the Municipalities of Rovegno, Rapallo, Portofino, Cicagna, Avegno, Montebruno, Santa Margherita Ligure, Favale Di Malvaro, Recco, Camogli, Moconesi, Tribogna, Fascia, Uscio, Gorreto, Fontanigorda, Neirone, Rondanina, Lorsica, Propata;

- in the province of Savona, the municipalities of Cairo Montenotte, Quiliano, Dego, Altare, Piana Crixia, Mioglia, Giusvalla, Albissola Marina, Savona,

Emilia-Romagna Region:

- in the province of Piacenza, the municipalities of Ottone, Zerba,

Lombardia Region:

- in the province of Pavia, the municipalities of Rocca Susella, Montesegale, Menconico, Val Di Nizza, Bagnaria, Santa Margherita Di Staffora, Ponte Nizza, Brallo Di Pregola, Varzi, Godiasco, Cecima,

Lazio Region:

- in the province of Rome,

North: the municipalities of Riano, Castelnuovo di Porto, Capena, Fiano Romano, Morlupo, Sacrofano, Magliano Romano, Formello, Campagnano di Roma, Anguillara;

West: the municipality of Fiumicino;

South: the municipality of Rome between the boundaries of the municipality of Fiumicino (West), the limits of Zone 3 (North), the Tiber river up to the intersection with the Grande Raccordo Anulare GRA Highway, the Grande Raccordo Anulare GRA Highway up to the intersection with A24 Highway, A24 Highway up to the intersection with Viale del Tecnopolo, viale del Tecnopolo up to the intersection with the boundaries of the municipality of Guidonia Montecelio;

East: the municipalities of Guidonia Montecelio, Montelibretti, Palombara Sabina, Monterotondo, Mentana, Sant'Angelo Romano, Fonte Nuova.

DEEL II

1. Bulgarije

De volgende beperkingszones II in Bulgarije:

- the whole region of Haskovo,
- the whole region of Yambol,
- the whole region of Stara Zagora,
- the whole region of Pernik,
- the whole region of Kyustendil,
- the whole region of Plovdiv, excluding the areas in Part III,
- the whole region of Pazardzhik, excluding the areas in Part III,
- the whole region of Smolyan,
- the whole region of Dobrich,
- the whole region of Sofia city,
- the whole region of Sofia Province,
- the whole region of Blagoevgrad excluding the areas in Part III,
- the whole region of Razgrad,
- the whole region of Kardzhali,
- the whole region of Burgas,
- the whole region of Varna excluding the areas in Part III,
- the whole region of Silistra,
- the whole region of Ruse,
- the whole region of Veliko Tarnovo,
- the whole region of Pleven,
- the whole region of Targovishte,

- the whole region of Shumen,
- the whole region of Sliven,
- the whole region of Vidin,
- the whole region of Gabrovo,
- the whole region of Lovech,
- the whole region of Montana,
- the whole region of Vratza.

2. Duitsland

De volgende beperkingszones II in Duitsland:

Bundesland Brandenburg:

- Landkreis Oder-Spree:
 - Gemeinde Grunow-Dammendorf,
 - Gemeinde Mixdorf
 - Gemeinde Schlaubetal,
 - Gemeinde Neuzelle,
 - Gemeinde Neißemünde,
 - Gemeinde Lawitz,
 - Gemeinde Eisenhüttenstadt,
 - Gemeinde Vogelsang,
 - Gemeinde Ziltendorf,
 - Gemeinde Wiesenau,
 - Gemeinde Friedland,
 - Gemeinde Siehdichum,
 - Gemeinde Müllrose,
 - Gemeinde Briesen,
 - Gemeinde Jacobsdorf
 - Gemeinde Groß Lindow,
 - Gemeinde Brieskow-Finkenheerd,
 - Gemeinde Ragow-Merz,
 - Gemeinde Beeskow,
 - Gemeinde Rietz-Neuendorf,
 - Gemeinde Tauche mit den Gemarkungen Stremmen, Ranzig, Trebatsch, Sabrodt, Sawall, Mitweide, Lindenberg, Falkenberg (T), Görsdorf (B), Wulfersdorf, Giesensdorf, Briescht, Kossenblatt und Tauche,
 - Gemeinde Langewahl,
 - Gemeinde Berkenbrück,
 - Gemeinde Steinhöfel mit den Gemarkungen Arensdorf und Demitz und den Gemarkungen Steinhöfel, Hasenfelde und Heinersdorf östlich der L 36 und der Gemarkung Neuendorf im Sande südlich der L36,
 - Gemeinde Fürstenwalde östlich der B 168 und südlich der L36,
 - Gemeinde Diensdorf-Radlow,

- Gemeinde Wendisch Rietz östlich des Scharmützelsees und nördlich der B 246,
- Gemeinde Bad Saarow mit der Gemarkung Neu Golm und der Gemarkung Bad Saarow-Pieskow östlich des Scharmützelsees und ab nördlicher Spitze östlich der L35,
- Landkreis Dahme-Spreewald:
 - Gemeinde Jamlitz,
 - Gemeinde Lieberose,
 - Gemeinde Schwielochsee mit den Gemarkungen Goyatz, Jessern, Lamsfeld, Ressen, Speichrow und Zaue,
- Landkreis Spree-Neiße:
 - Gemeinde Schenkendöbern,
 - Gemeinde Guben,
 - Gemeinde Jänschwalde,
 - Gemeinde Tauer,
 - Gemeinde Peitz,
 - Gemeinde Turnow-Preilack mit der Gemarkung Preilack,
 - Gemeinde Teichland mit der Gemarkung Bärenbrück,
 - Gemeinde Heinersbrück,
 - Gemeinde Forst,
 - Gemeinde Groß Schacksdorf-Simmersdorf,
 - Gemeinde Neiße-Malxetal,
 - Gemeinde Jämlitz-Klein Döben,
 - Gemeinde Tschernitz,
 - Gemeinde Döbern,
 - Gemeinde Felixsee,
 - Gemeinde Wiesengrund,
 - Gemeinde Spremberg mit den Gemarkungen Groß Luja, Sellessen, Türkendorf, Graustein, Waldesdorf, Hornow, Schönheide, Lieskau, Bühlow, Groß Buckow, Jessen, Pulsberg, Roitz, Terpe und der Gemarkung Spremberg östlich der Tagebaurandstraße und der Gemarkung Klein Buckow östlich der B 97,
 - Gemeinde Welzow mit den Gemarkungen Proschim und Haidemühl,
 - Gemeinde Neuhausen/Spree mit den Gemarkungen Kahsel, Bagenz, Drieschnitz, Gablenz, Laubsdorf, Komptendorf und Sergen und der Gemarkung Roggosen, Haasow, Kathlow, Koppatz, Frauendorf, Neuhausen und den Gemarkungen Groß Döbern, Klein Döbern und Groß Oßnig östlich der B 97,
 - Kreisfreie Stadt Cottbus mit der Gemarkung Kahren,
- Landkreis Märkisch-Oderland:
 - Gemeinde Bleyen-Genschmar,
 - Gemeinde Neuhardenberg
 - Gemeinde Golzow,
 - Gemeinde Küstriner Vorland,
 - Gemeinde Alt Tucheband,
 - Gemeinde Reitwein,
 - Gemeinde Podelzig,
 - Gemeinde Gusow-Platkow,

- Gemeinde Seelow,
- Gemeinde Vierlinden,
- Gemeinde Lindendorf,
- Gemeinde Fichtenhöhe,
- Gemeinde Lietzen,
- Gemeinde Falkenhagen (Mark),
- Gemeinde Zeschdorf,
- Gemeinde Treplin,
- Gemeinde Lebus,
- Gemeinde Müncheberg mit den Gemarkungen Jahnsfelde, Trebnitz, Obersdorf, Münchehofe und Hermersdorf,
- Gemeinde Märkische Höhe mit der Gemarkung Ringenwalde,
- Gemeinde Bliesdorf mit der Gemarkung Metzdorf und Gemeinde Bliesdorf – östlich der B167 bis östlicher Teil, begrenzt aus Richtung Gemarkungsgrenze Neutrebbin südlich der Bahnlinie bis Straße „Sophienhof“ dieser westlich folgend bis „Ruesterchegraben“ weiter entlang Feldweg an den Windrädern Richtung „Herrnhof“, weiter entlang „Letschiner Hauptgraben“ nord-östlich bis Gemarkungsgrenze Alttrebbin und Kunersdorf – östlich der B167,
- Gemeinde Bad Freienwalde mit den Gemarkungen Altglietzen, Altranft, Bad Freienwalde, Bralitz, Hohenwutzen, Schiffmühle, Hohensaaten und Neuenhagen,
- Gemeinde Falkenberg mit der Gemarkung Falkenberg östlich der L35,
- Gemeinde Oderaue,
- Gemeinde Wriezen mit den Gemarkungen Altwriezen, Jäckelsbruch, Neugaul, Bearegard, Eichwerder, Rathsdorf – östlich der B167 und Wriezen – östlich der B167,
- Gemeinde Neulewin,
- Gemeinde Neutrebbin,
- Gemeinde Letschin,
- Gemeinde Zechin,
- Landkreis Barnim:
 - Gemeinde Lunow-Stolzenhagen,
 - Gemeinde Parsteinsee,
 - Gemeinde Oderberg,
 - Gemeinde Liepe,
 - Gemeinde Hohenfinow (nördlich der B167),
 - Gemeinde Niederfinow,
 - Gemeinde (Stadt) Eberswalde mit den Gemarkungen Eberswalde nördlich der B167 und östlich der L200, Sommerfelde und Tornow nördlich der B167,
 - Gemeinde Chorin mit den Gemarkungen Brodowin, Chorin östlich der L200, Serwest, Neuehütte, Sandkrug östlich der L200,
 - Gemeinde Ziethen mit der Gemarkung Klein Ziethen östlich der Serwester Dorfstraße und östlich der B198,
- Landkreis Uckermark:
 - Gemeinde Angermünde mit den Gemarkungen Crussow, Stolpe, Gellmersdorf, Neukünkendorf, Bölkendorf, Herzsprung, Schmargendorf und den Gemarkungen Angermünde südlich und südöstlich der B2 und Dobberzin südlich der B2,

- Gemeinde Schwedt mit den Gemarkungen Criewen, Zützen, Schwedt, Stendell, Kummerow, Kunow, Vierraden, Blumenhagen, Oderbruchwiesen, Enkelsee, Gatow, Hohenfelde, Schöneberg, Flemsdorf und der Gemarkung Felchow östlich der B2,
 - Gemeinde Pinnow südlich und östlich der B2,
 - Gemeinde Berkholz-Meyenburg,
 - Gemeinde Mark Landin mit der Gemarkung Landin südlich der B2,
 - Gemeinde Casekow mit der Gemarkung Woltersdorf und den Gemarkungen Biesendahlshof und Casekow östlich der L272 und südlich der L27,
 - Gemeinde Hohenselchow-Groß Pinnow mit der Gemarkung Groß Pinnow und der Gemarkung Hohenselchow südlich der L27,
 - Gemeinde Gartz (Oder) mit der Gemarkung Friedrichsthal und den Gemarkungen Gartz und Hohenreinkendorf südlich der L27 und B2 bis Gartenstraße,
 - Gemeinde Passow mit der Gemarkung Jamikow,
 - Kreisfreie Stadt Frankfurt (Oder),
 - Landkreis Prignitz:
 - Gemeinde Karstädt mit den Gemarkungen Neuhof und Kribbe und den Gemarkungen Groß Warnow, Klein Warnow, Reckenzin, Streesow und Dallmin östlich der Bahnstrecke Berlin/Spandau-Hamburg/Altona,
 - Gemeinde Berge,
 - Gemeinde Pirow mit den Gemarkungen Hülsebeck, Pirow, Bresch und Burow,
 - Gemeinde Putlitz mit den Gemarkungen Sagast, Nettelbeck, Porep, Lütendorf, Putlitz, Weitendorf und Telschow,
 - Gemeinde Marienfließ mit den Gemarkungen Jännersdorf, Stepenitz und Krempendorf,
 - Landkreis Oberspreewald-Lausitz:
 - Gemeinde Senftenberg mit der Gemarkung Peickwitz,
 - Gemeinde Hohenbocka,
 - Gemeinde Grünewald,
 - Gemeinde Hermsdorf,
 - Gemeinde Kroppen,
 - Gemeinde Ortrand,
 - Gemeinde Großmehlen,
 - Gemeinde Lindenau,
 - Gemeinde Frauendorf,
 - Gemeinde Ruhland,
 - Gemeinde Guteborn
 - Gemeinde Schwarzbach mit der Gemarkung Schwarzbach,
- Bundesland Sachsen:
- Landkreis Bautzen:
 - Gemeinde Arnsdorf nördlich der B6,
 - Gemeinde Burkau,
 - Gemeinde Crostwitz,
 - Gemeinde Demitz-Thumitz nördlich der S111,
 - Gemeinde Elsterheide,

- Gemeinde Frankenthal,
- Gemeinde Göda nördlich der S111,
- Gemeinde Großdubrau,
- Gemeinde Großharthau nördlich der B6,
- Gemeinde Großnaundorf,
- Gemeinde Haselbachtal,
- Gemeinde Hochkirch nördlich der B6,
- Gemeinde Königswartha,
- Gemeinde Kubschütz nördlich der B6,
- Gemeinde Laußnitz,
- Gemeinde Lichtenberg,
- Gemeinde Lohsa,
- Gemeinde Malschwitz,
- Gemeinde Nebelschütz,
- Gemeinde Neukirch,
- Gemeinde Neschwitz,
- Gemeinde Ohorn,
- Gemeinde Oßling,
- Gemeinde Ottendorf-Okrilla,
- Gemeinde Panschwitz-Kuckau,
- Gemeinde Puschwitz,
- Gemeinde Räckelwitz,
- Gemeinde Radibor,
- Gemeinde Ralbitz-Rosenthal,
- Gemeinde Rammenau,
- Gemeinde Schwepnitz,
- Gemeinde Spreetal,
- Gemeinde Stadt Bautzen nördlich der S111 bis Abzweig S 156 und nördlich des Verlaufs S 156 bis Abzweig B6 und nördlich des Verlaufs der B 6 bis zur östlichen Gemeindegrenze,
- Gemeinde Stadt Bernsdorf,
- Gemeinde Stadt Bischofswerda nördlich der B6 nördlich der S111,
- Gemeinde Stadt Elstra,
- Gemeinde Stadt Großröhrsdorf,
- Gemeinde Stadt Hoyerswerda,
- Gemeinde Stadt Kamenz,
- Gemeinde Stadt Königsbrück,
- Gemeinde Stadt Lauta,
- Gemeinde Stadt Pulsnitz,
- Gemeinde Stadt Radeberg nördlich der B6,
- Gemeinde Stadt Weißenberg,

- Gemeinde Stadt Wittichenau,
 - Gemeinde Steina,
 - Gemeinde Wachau,
 - Stadt Dresden:
 - Stadtgebiet nördlich der BAB4 bis zum Verlauf westlich der Elbe, dann nördlich der B6,
 - Landkreis Görlitz,
 - Landkreis Meißen:
 - Gemeinde Diera-Zehren östlich der Elbe,
 - Gemeinde Ebersbach,
 - Gemeinde Glaubitz östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Klipphausen östlich der S177,
 - Gemeinde Lampertswalde,
 - Gemeinde Moritzburg,
 - Gemeinde Niederau östlich der B101,
 - Gemeinde Nünchritz östlich der Elbe und südlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Priestewitz,
 - Gemeinde Röderaue östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Schönfeld,
 - Gemeinde Stadt Coswig,
 - Gemeinde Stadt Gröditz östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Stadt Großenhain,
 - Gemeinde Stadt Meißen östlich des Straßenverlaufs der S177 bis zur B6, dann B6 bis zur B101, ab der B101 Elbtalbrücke Richtung Norden östlich der Elbe,
 - Gemeinde Stadt Radebeul,
 - Gemeinde Stadt Radeburg,
 - Gemeinde Thienendorf,
 - Gemeinde Weinböhla,
 - Gemeinde Wülknitz östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Landkreis Sächsische Schweiz-Osterzgebirge:
 - Gemeinde Stadt Wilsdruff nördlich der BAB4 zwischen den Abfahrten Wilsdruff und Dreieck Dresden-West,
- Bundesland Mecklenburg-Vorpommern:
- Landkreis Ludwigslust-Parchim:
 - Gemeinde Balow mit dem Ortsteil: Balow,
 - Gemeinde Brunow mit den Ortsteilen und Ortschaften: Bauerkuhl, Brunow (bei Ludwigslust), Klüß, Löcknitz (bei Parchim),
 - Gemeinde Dambeck mit dem Ortsteil und der Ortschaft: Dambeck (bei Ludwigslust),
 - Gemeinde Ganzlin mit den Ortsteilen und Ortschaften: Barackendorf, Hof Retzow, Klein Damerow, Retzow, Wangelin,

- Gemeinde Gehlsbach mit den Ortsteilen und Ortslagen: Ausbau Darß, Darß, Hof Karbow, Karbow, Karbow-Ausbau, Quaßlin, Quaßlin Hof, Quaßliner Mühle, Vietlübbe, Wahlstorf
- Gemeinde Groß Godems mit den Ortsteilen und Ortslagen: Groß Godems, Klein Godems,
- Gemeinde Karrenzin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Herzfeld, Karrenzin, Karrenzin-Ausbau, Neu Herzfeld, Repzin, Wulfsahl,
- Gemeinde Kreien mit den Ortsteilen und Ortslagen: Ausbau Kreien, Hof Kreien, Kolonie Kreien, Kreien, Wilsen,
- Gemeinde Kritzow mit dem Ortsteil und der Ortslage: Benzin,
- Gemeinde Lübz mit den Ortsteilen und Ortslagen: Burow, Gischow, Meyerberg,
- Gemeinde Möllenbeck mit den Ortsteilen und Ortslagen: Carlshof, Horst, Menzendorf, Möllenbeck,
- Gemeinde Muchow mit dem Ortsteil und Ortslage: Muchow,
- Gemeinde Parchim mit dem Ortsteil und Ortslage: Slate,
- Gemeinde Prislich mit den Ortsteilen und Ortslagen: Marienhof, Neese, Prislich, Werle,
- Gemeinde Rom mit dem Ortsteil und Ortslage: Klein Niendorf,
- Gemeinde Ruhner Berge mit den Ortsteilen und Ortslagen: Dorf Polnitz, Drenkow, Griebow, Jarchow, Leppin, Malow, Malower Mühle, Marnitz, Mentin, Mooster, Poitendorf, Polnitz, Suckow, Tessenow, Zachow,
- Gemeinde Siggelkow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Groß Pankow, Klein Pankow, Neuburg, Redlin, Siggelkow,
- Gemeinde Stolpe mit den Ortsteilen und Ortslagen: Barkow, Granzin, Stolpe Ausbau, Stolpe,
- Gemeinde Ziegendorf mit den Ortsteilen und Ortslagen: Drefahl, Meierstorf, Neu Drefahl, Pampin, Platschow, Stresendorf, Ziegendorf,
- Gemeinde Zierzow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Kolbow, Zierzow.

3. Estland

De volgende beperkingszones II in Estland:

- Eesti Vabariik (välja arvatud Hiiuma maakond).

4. Letland

De volgende beperkingszones II in Letland:

- Aizkraukles novads,
- Alūksnes, novada Alsviķu, Annas, Ilzenes, Jaunalūksnes, Jaunlaicenes, Kalncempju, Liepnas, Malienas, Mārupes, Mārkalnes, Pededzes, Vecļaicenes, Zeltiņu, Ziemera pagasts, Jaunannas pagasta daļa uz ziemeļrietumiem no Pededzes upes, Alūksnes pilsēta,
- Augšdaugavas novads,
- Ādažu novads,
- Balvu, novada Baltinavas, Bērzpils, Briezuciema, Krišjāņu, Kupravas, Lazdukalna, Lazdulejas, Medņevas, Rugāju, Susāju, Šķilbēnu, Tilžas, Vecīlzas, Vecumu, Žīguru, Viļakas pilsēta,
- Bauskas novads,
- Cēsu novads,
- Dienvidkurzemes novada Aizputes, Cīravas, Lažas, Durbes, Dunalkas, Tadaīķu, Vecpils, Bārtas, Sakas, Bunkas, Priekules, Gramzdas, Kalētu, Virgas, Dunikas, Vaiņodes, Gaviezes, Rucavas, Vērgales, Medzes pagasts, Nīcas pagasta daļa uz dienvidiem no apdzīvotas vietas Bernāti, autoceļa V1232, A11, V1222, Bārtas upes, Embūtes pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa P116, P106, autoceļa no apdzīvotas vietas Dinsdurbe, Kalvenes pagasta daļa uz

rietumiem no ceļa pie Vārtājas upes līdz autoceļam A9, uz dienvidiem no autoceļa A9, uz rietumiem no autoceļa V1200, Kazdangas pagasta daļa uz rietumiem no ceļa V1200, P115, P117, V1296, Aizputes, Durbes, Pāvilostas, Priekules pilsēta,

- Dobeles novads,
- Gulbenes, novada Beļavas, Daukstu, Druvienas, Galgauskas, Jaungulbenes, Lejasciema, Lizuma, Līgo, Rankas, Stāmerienas, Stradu, Tīrzas pagasts, Litenes pagasta daļa uz rietumiem no Pededzes upes, Gulbenes pilsēta,
- Jelgavas novads,
- Jēkabpils novads,
- Krāslavas novads,
- Kuldīgas novada Alsungas, Gudenieku, Kurmāles, Rendas, Kabiles, Vārmes, Pelču, Snēpeles, Turlavas pagasts, Laidu pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1296, V1295, V1272, Raņķu pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1272 līdz robežai ar Ventas upi, Skrundas pagasta daļa uz ziemeļaustrumiem no Skrundas, Cieceres upes un Ventas upes, Ēdoles pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa V1269, V1271, V1288, P119, Īvandes pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa P119, Rumbas pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa P120, Kuldīgas pilsēta,
- Ķekavas novads,
- Limbažu novads,
- Līvānu novads,
- Ludzas novads,
- Madonas novads,
- Mārupes novads,
- Ogres novads,
- Olaines novads,
- Preiļu, novada Aglonas, Aizkalnes, Pelēču, Preiļu, Riebiņu, Rožkalnu, Saunas, Sīļukalna, Stabulnieku, Upmalas, Vārkavas pagasts, Galēnu pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa V740, V595, Rušonas pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V742, Preiļu pilsēta,
- Rēzeknes, novada Audriņu, Bērzgales, Čornajas, Dekšāres, Dricānu, Gaigalavas, Griškānu, Ilzeskalna, Kantinieku, Kaunatas, Lendžu, Mākoņkalna, Nagļu, Nautrēnu, Ozolaines, Ozolmuižas, Pušas, Rikavas, Sakstagala, Sokolku, Stoļerovas, Stružānu, Vērēmu, Viļānu pagasts, Lūznavas pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa A13 līdz apdzīvotai vietai Vertukšne, uz austrumiem no Vertukšnes ezera, Maltas pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa Vertukšne – Rozentova un uz austrumiem no autoceļa P56, P57, V569, Feimaņu pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V577, V742, Viļānu pilsēta,
- Ropažu novada Garkalnes, Ropažu pagasts, Stopiņu pagasta daļa, kas atrodas uz austrumiem no autoceļa V36, P4 un P5, Acones ielas, Dauguļupes ielas un Dauguļupītes, Vangažu pilsēta,
- Salaspils novads,
- Saldus novads,
- Saulkrastu novads,
- Siguldas novads,
- Smiltenes novads,
- Talsu novads,
- Tukuma novads,
- Valkas novads,
- Valmieras novads,
- Varakļānu novads,

- Ventspils novada Ances, Popes, Puzes, Tārgales, Vārves, Užavas, Usmas, Jūrkalnes pagasts, Ugāles pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1347, uz austrumiem no autoceļa P123, Ziru pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa V1269, P108, Piltenes pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1310, V1309, autoceļa līdz Ventas upei, Piltenes pilsēta,
- Daugavpils valstspilsētas pašvaldība,
- Jelgavas valstspilsētas pašvaldība,
- Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība,
- Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība.

5. Litouwen

De volgende beperkingszones II in Litouwen:

- Alytaus miesto savivaldybė,
- Alytaus rajono savivaldybė,
- Anykščių rajono savivaldybė,
- Akmenės rajono savivaldybė,
- Birštono savivaldybė,
- Biržų miesto savivaldybė,
- Biržų rajono savivaldybė,
- Druskininkų savivaldybė,
- Elektrėnų savivaldybė,
- Ignalinos rajono savivaldybė,
- Jonavos rajono savivaldybė,
- Joniškio rajono savivaldybė,
- Jurbarko rajono savivaldybė: Eržvilko, Juodaičių, Seredžiaus, Smalininkų, Veliuonos ir Viešvilės seniūnijos,
- Kaišiadorių rajono savivaldybė,
- Kauno miesto savivaldybė,
- Kauno rajono savivaldybė,
- Kazlų rūdos savivaldybė: Kazlų Rūdos seniūnija, išskyrus Audiejiškės k., Aukštosios Išdagos k., Bagotosios k., Bartininkų k., Berštupio k., Beržnavienės k., Būdviečio II k., Geruliškės k., Girnupių k., Karklinių k., Kriauniškės k., Kučiškės k., Skindeliškės k., Stainiškės k., Stepkiškės k., Šakmušio k., Šiaudadūšės k., Šliurpkiškės k., Plutiškių seniūnija.
- Kelmės rajono savivaldybė,
- Kėdainių rajono savivaldybė,
- Klaipėdos rajono savivaldybė: Judrėnų, Endriejavo ir Veiviržėnų seniūnijos,
- Kupiškio rajono savivaldybė,
- Kretingos rajono savivaldybė,
- Lazdijų rajono savivaldybė,
- Mažeikių rajono savivaldybė,
- Molėtų rajono savivaldybė: Alantos, Balninkų, Čiulėnų, Inturkės, Joniškio, Luokesos, Mindūnų, Suginčių ir Videniškių seniūnijos,
- Pagėgių savivaldybė,
- Pakruojo rajono savivaldybė,
- Panevėžio rajono savivaldybė,

- Panevėžio miesto savivaldybė,
- Pasvalio rajono savivaldybė,
- Radviliškio rajono savivaldybė,
- Rietavo savivaldybė,
- Prienų rajono savivaldybė,
- Plungės rajono savivaldybė,
- Raseinių rajono savivaldybė,
- Rokiškio rajono savivaldybė,
- Skuodo rajono savivaldybė,
- Šakių rajono savivaldybė; Kriūkų, Kudirkos Naumiesčio, Lekėčių, Lukšių, Plokščių, Slavikų seniūnijos; Sudargo seniūnijos dalis, išskyrus Pervaznikų kaimą; Šakių seniūnijos dalis, išskyrus Juniškių, Bedalių, Zajošių, Kriaučėnų, Liukų, Gotlybiškių, Ritinių kaimus; seniūnija,
- Šalčininkų rajono savivaldybė,
- Šiaulių miesto savivaldybė,
- Šiaulių rajono savivaldybė,
- Šilutės rajono savivaldybė,
- Širvintų rajono savivaldybė: Čiobiškio, Gelvonų, Jauniūnų, Kernavės, Musinkų ir Širvintų seniūnijos,
- Šilalės rajono savivaldybė,
- Švenčionių rajono savivaldybė,
- Tauragės rajono savivaldybė,
- Telšių rajono savivaldybė,
- Trakų rajono savivaldybė,
- Ukmergės rajono savivaldybė: Deltuvos, Lyduokių, Pabaisko, Pivonijos, Siesikų, Šešuolių, Taujėnų, Ukmergės miesto, Veprių, Vidiškių ir Žemaitkiemo seniūnijos,
- Utenos rajono savivaldybė,
- Varėnos rajono savivaldybė,
- Vilniaus miesto savivaldybė,
- Vilniaus rajono savivaldybė: Avižienių, Bezdonių, Buivydžių, Dūkštų, Juodšilių, Kalvelių, Lavoriškių, Maišiagalos, Marijampolio, Medininkų, Mickūnų, Nemenčinės, Nemenčinės miesto, Nemėžio, Pagirių, Riešės, Rudaminos, Rukainių, Sudervės, Sužionių, Šatrininkų ir Zujūnų seniūnijos,
- Visagino savivaldybė,
- Zarasų rajono savivaldybė.

6. Hongarije

De volgende beperkingszones II in Hongarije:

- Békés megye 950150, 950250, 950350, 950450, 950550, 950650, 950660, 950750, 950850, 950860, 951050, 951150, 951250, 951260, 951350, 951450, 951460, 951550, 951650, 951750, 952150, 952250, 952350, 952450, 952550, 952650, 953250, 953260, 953270, 953350, 953450, 953550, 953560, 953950, 954050, 954060, 954150, 956250, 956350, 956450, 956550, 956650 és 956750 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Borsod-Abaúj-Zemplén megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe,
- Fejér megye 403150, 403160, 403250, 403260, 403350, 404250, 404550, 404560, 404570, 405450, 405550, 405650, 406450 és 407050 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,

- Hajdú-Bihar megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe,
- Heves megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe,
- Jász-Nagykun-Szolnok megye 750250, 750550, 750650, 750750, 750850, 750970, 750980, 751050, 751150, 751160, 751250, 751260, 751350, 751360, 751450, 751460, 751470, 751550, 751650, 751750, 751850, 751950, 752150, 752250, 752350, 752450, 752460, 752550, 752560, 752650, 752750, 752850, 752950, 753060, 753070, 753150, 753250, 753310, 753450, 753550, 753650, 753660, 753750, 753850, 753950, 753960, 754050, 754150, 754250, 754360, 754370, 754850, 755550, 755650 és 755750 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Komárom-Esztergom megye: 250350, 250850, 250950, 251450, 251550, 251950, 252050, 252150, 252350, 252450, 252460, 252550, 252650, 252750, 252850, 252860, 252950, 252960, 253050, 253150, 253250, 253350, 253450 és 253550 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Nógrád megye valamennyi vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Pest megye 570150, 570250, 570350, 570450, 570550, 570650, 570750, 570850, 570950, 571050, 571150, 571250, 571350, 571650, 571750, 571760, 571850, 571950, 572050, 573550, 573650, 574250, 577250, 580050 és 580150 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe.

7. Polen

De volgende beperkingszones II in Polen:

w województwie warmińsko-mazurskim:

- gminy Kalinowo, Stare Juchy, Prostki oraz gmina wiejska Elk w powiecie elckim,
- powiat elbląski,
- powiat miejski Elbląg,
- powiat gołdapski,
- powiat piski,
- powiat bartoszycki,
- powiat olecki,
- powiat giżycki,
- powiat braniewski,
- powiat kętrzyński,
- powiat lidzbarski,
- gminy Dźwierzuty Jedwabno, Pasym, Świętajno, Szczytno i miasto Szczytno w powiecie szczycieńskim,
- powiat mrągowski,
- powiat węgorzewski,
- powiat olsztyński,
- powiat miejski Olsztyn,
- powiat nidzicki,
- gminy Kisielice, Susz, Zalewo w powiecie iławskim,
- część powiatu ostródzkiego niewymieniona w części III załącznika I,
- gmina Iłowo – Osada, część gminy wiejskiej Działdowo położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wchodniej do zachodniej granicy gminy, część gminy Płońnica położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wchodniej do zachodniej granicy gminy, część gminy Lidzbark położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 544 biegnącą od wschodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 541 oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 541 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 544 w powiecie działdowskim,

w województwie podlaskim:

- powiat bielski,
- powiat grajewski,
- powiat moniecki,
- powiat sejneński,
- gminy Łomża, Piątnica, Jedwabne, Przytuły i Wizna w powiecie łomżyńskim,
- powiat miejski Łomża,
- powiat siemiatycki,
- powiat hajnowski,
- gminy Ciechanowiec, Klukowo, Szepietowo, Kobylin-Borzymy, Nowe Piekuty, Sokoły i część gminy Kulesze Kościelne położona na północ od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie wysokomazowieckim,
- gmina Rutki i część gminy Kołaki Kościelne położona na północ od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie zambrowskim,
- gminy Mały Płock i Stawiski w powiecie kolneńskim,
- powiat białostocki,
- powiat suwalski,
- powiat miejski Suwałki,
- powiat augustowski,
- powiat sokólski,
- powiat miejski Białystok,

w województwie mazowieckim:

- gminy Domanice, Korczew, Kotuń, Mordy, Paprotnia, Przesmyki, Siedlce, Skórzec, Wiśniew, Wodynie, Zbuczyn w powiecie siedleckim,
- powiat miejski Siedlce,
- gminy Ceranów, Jabłonna Lacka, Kosów Lacki, Repki, Sabnie, Sterdyń w powiecie sokołowskim,
- powiat łosicki,
- powiat sochaczewski,
- powiat zwoleński,
- powiat kozienicki,
- powiat lipski,
- powiat radomski
- powiat miejski Radom,
- powiat szydłowiecki,
- gminy Lubowidz i Kuczbork Osada w powiecie żuromińskim,
- gmina Wieczfnia Kościelna w powiecie mławskim,
- gminy Bodzanów, Szubice, Wyszogród i Mała Wieś w powiecie płockim,
- powiat nowodworski,
- gminy Czerwińsk nad Wisłą, Naruszewo, Załuski w powiecie płońskim,

- gminy: miasto Kobyłka, miasto Marki, miasto Żąbki, miasto Zielonka, część gminy Tłuszcz ograniczona liniami kolejowymi: na północ od linii kolejowej biegnącej od wschodniej granicy gminy do miasta Tłuszcz oraz na wschód od linii kolejowej biegnącej od północnej granicy gminy do miasta Tłuszcz, część gminy Jadów położona na północ od linii kolejowej biegnącej od wschodniej do zachodniej granicy gminy w powiecie wołomińskim,
- powiat garwoliński,
- gminy Boguty – Pianki, Brok, Zaręby Kościelne, Nur, Małkinia Górna, część gminy Wąsewo położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 60, część gminy wiejskiej Ostrów Mazowiecka położona na południe od miasta Ostrów Mazowiecka i na południe od linii wyznaczonej przez drogę 60 biegnącą od zachodniej granicy miasta Ostrów Mazowiecka do zachodniej granicy gminy w powiecie ostrowskim,
- część gminy Sadowne położona na północny- zachód od linii wyznaczonej przez linię kolejową, część gminy Łochów położona na północny – zachód od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie węgrowskim,
- gminy Brańszczyk, Długosiodło, Rząśnik, Wyszków, część gminy Zabrodzie położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr S8 w powiecie wyszkowskim,
- gminy Ceglów, Dębe Wielkie, Halinów, Latowicz, Mińsk Mazowiecki i miasto Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Siennica, miasto Sulejówek w powiecie mińskim,
- powiat otwocki,
- powiat warszawski zachodni,
- powiat legionowski,
- powiat piaseczyński,
- powiat pruszkowski,
- powiat grójecki,
- powiat grodziski,
- powiat zyrardowski,
- powiat białobrzegi,
- powiat przysuski,
- powiat miejski Warszawa,
- w województwie lubelskim:
 - powiat bialski,
 - powiat miejski Biała Podlaska,
 - gminy Batorz, Godziszów, Janów Lubelski, Modliborzyce w powiecie janowskim,
 - powiat puławski,
 - powiat rycki,
 - powiat łukowski,
 - powiat lubelski,
 - powiat miejski Lublin,
 - powiat lubartowski,
 - powiat łęczyński,
 - powiat świdnicki,
 - gminy Aleksandrów, Biszczka, Józefów, Księżpól, Łukowa, Obsza, Potok Górny, Tarnogród w powiecie biłgorajskim,
 - gminy Dołhobyczów, Mircze, Trzeszczany, Uchanie i Werbkowice w powiecie hrubieszowskim,
 - powiat krasnostawski,

- powiat chełmski,
- powiat miejski Chełm,
- powiat tomaszowski,
- część powiatu kraśnickiego niewymieniona w części III załącznika I,
- powiat opolski,
- powiat parczewski,
- powiat włodawski,
- powiat radzyński,
- powiat miejski Zamość,
- gminy Adamów, Grabowiec, Komarów – Osada, Krasnobród, Łabunie, Miączyn, Nielisz, Sitno, Skierbieszów, Stary Zamość, Zamość w powiecie zamojskim,

w województwie podkarpackim:

- część powiatu stalowowolskiego niewymieniona w części III załącznika I,
- gminy Cieszanów, Horyniec - Zdrój, Naroń, Stary Dzików, Oleszyce, Lubaczów z miastem Lubaczów w powiecie lubaczowskim,
- gminy Medyka, Stubno, część gminy Orły położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77, część gminy Żurawica na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77 w powiecie przemyskim,
- gminy Chłopice, Jarosław z miastem Jarosław, Pawłosiów i Wiązownice w powiecie jarosławskim,
- gmina Kamień w powiecie rzeszowskim,
- gminy Cmolas, Dzikowiec, Kolbuszowa, Majdan Królewski i Niwiska powiecie kolbuszowskim,
- powiat leżajski,
- powiat niżański,
- powiat tarnobrzeski,
- gminy Adamówka, Sieniawa, Tryńcza, Przeworsk z miastem Przeworsk, Zarzecze w powiecie przeworskim,
- część gminy Sędziszów Małopolski położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy Ostrów nie wymieniona w części III załącznika I w powiecie ropczycko – sędziszowskim,

w województwie małopolskim:

- gminy Nawojowa, Piwniczna Zdrój, Rytro, Stary Sącz, część gminy Łącko położona na południe od linii wyznaczonej przez rzekę Dunajec w powiecie nowosądeckim,
- gmina Szczawnica w powiecie nowotarskim,

w województwie pomorskim:

- gminy Dzierżgoń i Stary Dzierżgoń w powiecie sztumskim,
- gmina Stare Pole, część gminy Nowy Staw położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 w powiecie malborskim,
- gminy Stegny, Sztutowo i część gminy Nowy Dwór Gdański położona na północny - wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 biegnącą od południowej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 7, następnie przez drogę nr 7 i S7 biegnącą do zachodniej granicy gminy w powiecie nowodworskim,

w województwie świętokrzyskim:

- gmina Tarłów i część gminy Ożarów położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 74 biegnącą od miejscowości Honorów do zachodniej granicy gminy w powiecie opatowskim,

- część gminy Brody położona wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 9 i na północny - wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 0618T biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania w miejscowości Lipie oraz przez drogę biegnącą od miejscowości Lipie do wschodniej granicy gminy i część gminy Mirzec położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 744 biegnącą od południowej granicy gminy do miejscowości Tychów Stary a następnie przez drogę nr 0566T biegnącą od miejscowości Tychów Stary w kierunku północno - wschodnim do granicy gminy w powiecie starachowickim,
 - gmina Gowarczów, część gminy Końskie położona na wschód od linii kolejowej, część gminy Stąporków położona na północ od linii kolejowej w powiecie koneckim,
 - gminy Dwikozy i Zawichost w powiecie sandomierskim,
- w województwie lubuskim:
- gminy Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Santok, Witnica w powiecie gorzowskim,
 - powiat miejski Gorzów Wielkopolski,
 - gminy Drezdenko, Strzelce Krajeńskie, Stare Kurowo, Zwierzyn w powiecie strzelecko - drezdeneckim,
 - powiat żarski,
 - powiat ślubicki,
 - gminy Brzeźnica, Iłowa, Gozdnicza, Wymiarki i miasto Żagań w powiecie żagańskim,
 - powiat krośnieński,
 - powiat zielonogórski
 - powiat miejski Zielona Góra,
 - powiat nowosolski,
 - część powiatu sulęcińskiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - część powiatu międzyrzeckiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - część powiatu świebodzińskiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - powiat wschowski,
- w województwie dolnośląskim:
- powiat zgorzelecki,
 - gminy Gaworzyce, Grębocice, Polkowice i Radwanice w powiecie polkowickim,
 - część powiatu wołowskiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - gmina Jeżów Sudecki w powiecie karkonoskim,
 - gminy Rudna, Ścinawa, miasto Lubin i część gminy Lubin niewymieniona w części III załącznika I w powiecie lubińskim,
 - gmina Malczyce, Miękinia, Środa Śląska, część gminy Kostomłoty położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy Udanin położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4 w powiecie średzkim,
 - gmina Wądroże Wielkie w powiecie jaworskim,
 - gminy Kunice, Legnickie Pole, Prochowice, Ruja w powiecie legnickim,
 - gminy Wisznia Mała, Trzebnica, Zawonia, część gminy Oborniki Śląskie położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 340 w powiecie trzebnickim,
 - gminy Leśna, Lubań i miasto Lubań, Olszyna, Platerówka, Siekierczyn w powiecie lubańskim,
 - powiat miejski Wrocław,

- gminy Czernica, Długołęka, Siechnice, część gminy Żórawina położona na wschód od linii wyznaczonej przez autostradę A4, część gminy Kąty Wrocławskie położona na północ od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie wrocławskim,
 - gminy Jelcz - Laskowice, Oława z miastem Oława i część gminy Domaniów położona na północny wschód od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie oławskim,
 - gmina Bierutów, miasto Oleśnica, część gminy wiejskiej Oleśnica położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 58, część gminy Dobroszyce położona na zachód od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od północnej do południowej granicy gminy w powiecie oleśnickim,
 - gmina Cieszków, Krośnice, część gminy Milicz położona na wschód od linii łączącej miejscowości Poradów – Piotrkosice – Sulimierz – Sułów - Gruszczyca w powiecie milickim,
 - część powiatu bolesławieckiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - powiat głogowski,
 - gmina Niechlów w powiecie górowskim,
 - gmina Świerzawa, Wojcieszów, część gminy Zagrodno położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Jadwisin – Modlikowice Zagrodno oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od miejscowości Zagrodno do południowej granicy gminy w powiecie złotoryjskim,
 - gmina Gryfów Śląski, Lubomierz, Lwówek Śląski, Wleń w powiecie lwóweckim,
 - gminy Czarny Bór, Stare Bogaczowice, Walim, miasto Boguszów - Gorce, miasto Jedlina – Zdrój, miasto Szczawno – Zdrój w powiecie wałbrzyskim,
 - powiat miejski Wałbrzych,
 - gmina Świdnica, miasto Świdnica, miasto Świebodzice w powiecie świdnickim,
- w województwie wielkopolskim:
- gminy Siedlec, Wolsztyn, część gminy Przemęt położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Borek – Kluczewo – Sączkowo – Przemęt – Błotnica – Starkowo – Boszkowo – Letnisko w powiecie wolsztyńskim,
 - gmina Wielichowo, Rakoniewice, Granowo, część gminy Kamieniec położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 308 w powiecie grodziskim,
 - część powiatu międzychodzkiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - część powiatu nowotomyskiego niewymieniona w części III załącznika I,
 - powiat obornicki,
 - część gminy Połajewo na położona na południe od drogi łączącej miejscowości Chraplewo, Tarnówko-Boruszyn, Krosin, Jakubowo, Połajewo - ul. Ryczywolska do północno-wschodniej granicy gminy w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim,
 - powiat miejski Poznań,
 - gminy Buk, Czerwonak, Dopiewo, Komorniki, Rokietnica, Stęszew, Swarzędz, Suchy Las, Tarnowo Podgórne, część gminy wiejskiej Murowana Goślina położona na północ od linii kolejowej biegnącej od północnej granicy miasta Murowana Goślina do północno-wschodniej granicy gminy w powiecie poznańskim,
 - gminy
 - część powiatu szamotulskiego niewymieniona w części I i III załącznika I,
 - gmina Pępowo w powiecie gostyńskim,
 - gminy Kobylin, Zduny, część gminy Krotoszyn położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogi: nr 15 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 36, nr 36 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 15 do skrzyżowania z drogą nr 444, nr 444 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 36 do południowej granicy gminy w powiecie krotoszyńskim,

— gmina Wijewo w powiecie leszczyńskim,

w województwie łódzkim:

— gminy Białaczów, Drzewica, Opoczno i Poświętne w powiecie opoczyńskim,

— gminy Biała Rawska, Regnów i Sadkowice w powiecie rawskim,

— gmina Kowiesy w powiecie skierniewickim,

w województwie zachodniopomorskim:

— gmina Boleszkowice i część gminy Dębno położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 126 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 23 w miejscowości Dębno, następnie na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 23 do skrzyżowania z ul. Jana Pawła II w miejscowości Cychry, następnie na południe od ul. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Ogrodową i dalej na południe od linii wyznaczonej przez ul. Ogrodową, której przedłużenie biegnie do wschodniej granicy gminy w powiecie myśliborskim,

— gminy Cedynia, Gryfino, Mieszkowice, Moryń, część gminy Chojna położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogi nr 31 biegnącą od północnej granicy gminy i 124 biegnącą od południowej granicy gminy w powiecie gryfińskim,

w województwie opolskim:

— gminy Brzeg, Lubsza, Lewin Brzeski, Olszanka, Skarbimierz w powiecie brzeskim,

— gminy Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Popielów w powiecie opolskim,

— gminy Świerczów, Wilków, część gminy Namysłów położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wschodniej do zachodniej granicy gminy w powiecie namysłowskim.

8. Slowakije

De volgende beperkingszones II in Slowakije:

— the whole district of Gelnica except municipalities included in zone III,

— the whole district of Poprad

— the whole district of Spišská Nová Ves,

— the whole district of Levoča,

— the whole district of Kežmarok

— in the whole district of Michalovce except municipalities included in zone III,

— the whole district of Košice-okolie,

— the whole district of Rožnava,

— the whole city of Košice,

— in the district of Sobrance: Remetské Hámre, Vyšná Rybnica, Hlivišťa, Ruská Bystrá, Podhorod', Choňkovce, Ruský Hrabovec, Inovce, Beňatina, Koňuš,

— the whole district of Vranov nad Topľou,

— the whole district of Humenné except municipalities included in zone III,

— the whole district of Snina,

— the whole district of Prešov except municipalities included in zone III,

— the whole district of Sabinov except municipalities included in zone III,

— the whole district of Svidník, except municipalities included in zone III,

— the whole district of Stropkov, except municipalities included in zone III,

— the whole district of Bardejov,

— the whole district of Stará Ľubovňa,

- the whole district of Revúca,
- the whole district of Rimavská Sobota except municipalities included in zone III,
- in the district of Veľký Krtíš, the whole municipalities not included in part I,
- the whole district of Lučenec,
- the whole district of Poltár,
- the whole district of Zvolen, except municipalities included in zone III,
- the whole district of Detva,
- the whole district of Krupina, except municipalities included in zone I,
- the whole district of Banská Stiaavnica,
- in the district of Žiar nad Hronom the municipalities of Hronská Dúbrava, Trnavá Hora,
- the whole district of Banská Bystrica, except municipalities included in zone III,
- the whole district of Brezno,
- the whole district of Liptovský Mikuláš.

9. Italië

De volgende beperkingszones II in Italië:

Piedmont Region:

- in the Province of Alessandria, the municipalities of Cavatore, Castelnuovo Bormida, Cabella Ligure, Carrega Ligure, Francavilla Bisio, Carpeneto, Costa Vescovato, Grogno, Orsara Bormida, Pasturana, Melazzo, Mornese, Ovada, Predosa, Lerma, Fraconalto, Rivalta Bormida, Fresonara, Malvicino, Ponzzone, San Cristoforo, Sezzadio, Rocca Grimalda, Garbagna, Tassarolo, Mongiardino Ligure, Morsasco, Montaldo Bormida, Prasco, Montaldeo, Belforte Monferrato, Albera Ligure, Bosio, Cantalupo Ligure, Castelletto D'orba, Cartosio, Acqui Terme, Arquata Scrivia, Parodi Ligure, Ricaldone, Gavi, Cremolino, Brignano-Frascata, Novi Ligure, Molare, Cassinelle, Morbello, Avolasca, Carezzano, Basaluzzo, Dernice, Trisobbio, Strevi, Sant'Agata Fossili, Pareto, Visone, Voltaggio, Tagliolo Monferrato, Casaleggio Boiro, Capriata D'orba, Castellania, Carrosio, Cassine, Vignole Borbera, Serravalle Scrivia, Silvano D'orba, Villalvernia, Roccaforte Ligure, Rocchetta Ligure, Sardigliano, Stazzano, Borghetto Di Borbera, Grondona, Cassano Spinola, Montacuto, Gremiasco, San Sebastiano Curone, Fabbrica Curone, Spigno Monferrato, Montechiaro d'Acqui, Castelletto d'Erro, Ponti, Denice,
- in the province of Asti, the municipality of Mombaldone,

Liguria Region:

- in the province of Genova, the municipalities of Bogliasco, Arenzano, Ceranesi, Ronco Scrivia, Mele, Isola Del Cantone, Lumarzo, Genova, Masone, Serra Riccò, Campo Ligure, Mignanego, Busalla, Bargagli, Savignone, Torriglia, Rossiglione, Sant'Olcese, Valbrenna, Sori, Tiglieto, Campomorone, Cogoleto, Pieve Ligure, Davagna, Casella, Montoggio, Crocefieschi, Vobbia;
- in the province of Savona, the municipalities of Albisola Superiore, Celle Ligure, Stella, Pontinvrea, Varazze, Urbe, Sassello,

DEEL III

1. Bulgarije

De volgende beperkingszones III in Bulgarije:

- in Blagoevgrad region:
 - the whole municipality of Sandanski
 - the whole municipality of Strumyani
 - the whole municipality of Petrich,
- the Pazardzhik region:
 - the whole municipality of Pazardzhik,
 - the whole municipality of Panagyurishte,

- the whole municipality of Lesichevo,
- the whole municipality of Septemvri,
- the whole municipality of Strelcha,
- in Plovdiv region
 - the whole municipality of Hisar,
 - the whole municipality of Suedinenie,
 - the whole municipality of Maritsa
 - the whole municipality of Rodopi,
 - the whole municipality of Plovdiv,
- in Varna region:
 - the whole municipality of Byala,
 - the whole municipality of Dolni Chiflik.

2. Duitsland

De volgende beperkingszones III in Duitsland:

Bundesland Brandenburg:

- Landkreis Uckermark:
 - Gemeinde Schenkenberg mit den Gemarkungen Wittenhof, Schenkenberg, Baumgarten und Ludwigsburg,
 - Gemeinde Randowtal mit den Gemarkungen Eickstedt und Ziemkendorf,
 - Gemeinde Grünow,
 - Gemeinde Uckerfelde,
 - Gemeinde Gramzow westlich der K7315,
 - Gemeinde Oberuckersee mit den Gemarkungen Melzow, Warnitz, Blankenburg, Seehausen, Potzlow
 - Gemeinde Nordwestuckermark mit den Gemarkungen Zollchow, Röpersdorf, Louisenthal, Sternhagen, Schmachtenhagen, Lindenhagen, Beenz (NWU), Groß-Sperrenwalde und Thiesort-Mühle,
 - Gemeinde Prenzlau mit den Gemarkungen Blindow, Ellingen, Klinkow, Basedow, Güstow, Seelübbe und die Gemarkung Prenzlau.

3. Italië

De volgende beperkingszones III in Italië:

- Sardinia Region: the whole territory
- Lazio Region: the Area of the Municipality of Rome within the administrative boundaries of the Local Health Unit "ASL RM1".

4. Letland

De volgende beperkingszones III in Letland:

- Dienvidkurzemes novada Embūtes pagasta daļa uz ziemeļiem autoceļa P116, P106, autoceļa no apdzīvotas vietas Dinsdurbe, Kalvenes pagasta daļa uz austrumiem no ceļa pie Vārtājas upes līdz autoceļam A9, uz ziemeļiem no autoceļa A9, uz austrumiem no autoceļa V1200, Kazdangas pagasta daļa uz austrumiem no ceļa V1200, P115, P117, V1296,
- Kuldīgas novada Rudbāržu, Nīkrāces, Padures pagasts, Laidu pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1296, V1295, V1272, Raņķu pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1272 līdz robežai ar Ventas upi, Skrundas pagasts (izņemot pagasta daļu uz ziemeļaustrumiem no Skrundas, Cieceres upes un Ventas upes), Skrundas pilsēta, Ēdoles pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa V1269, V1271, V1288, P119, Īvandes pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa P119, Rumbas pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa P120,

- Ventspils novada Zlēku pagasts, Ugāles pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1347, uz rietumiem no autoceļa P123, Ziru pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa V1269, P108, Piltenes pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1310, V1309, autoceļa līdz Ventas upei,
- Alūksnes novada Jaunannas pagasta daļa uz dienvidaustrumiem no Pededzes upes,
- Balvu novada Kubulu, Viksnas, Bērzkālnes, Balvu pagasts, Balvu pilsēta,
- Gulbenes novada Litenes pagasta daļa uz austrumiem no Pededzes upes,
- Preiļu novada Silajāņu pagasts, Galēnu pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa V740, V595, Rušonas pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V742,
- Rēzeknes novada Silmalas pagasts, Lūznavas pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa A13 līdz apdzīvotai vietai Vertukšne, uz rietumiem no Vertukšnes ezera, Maltas pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa Vertukšne – Rozentova un uz rietumiem no autoceļa P56, P57, V569, Feimaņu pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V577, V742.

5. Litouwen

De volgende beperkingszones II in Litouwen:

- Jurbarko rajono savivaldybė: Jurbarko miesto seniūnija, Girdžių, Jurbarkų Raudonės, Skirsnemunės ir Šimkaičių seniūnijos,
- Molėtų rajono savivaldybė: Dubingių ir Giedraičių seniūnijos,
- Šakių rajono savivaldybė: Kidulių ir Gelgaudiškio seniūnijos; Šakių seniūnija: Juniškių, Bedalių, Zajošių, Kriaučėnų, Liukų, Gotlybiškių, Ritinių kaimai; Sudargo seniūnija: Pervazninkų kaimas, Barzdų, Griškabūdžio, Žvirgždaičių, Sintautų seniūnijos.
- Kazlų rūdos savivaldybė: Antanavos, Jankų seniūnijos ir Kazlų Rūdos seniūnija: Audiejiskės k., Aukštosios Išdagos k., Bagotosios k., Bartininkų k., Berštupio k., Beržnavienės k., Būdviečio II k., Geruliškės k., Girnupių k., Karklinių k., Kriauniškės k., Kučiškės k., Skindeliškės k., Stainiškės k., Stepiškės k., Šakmušio k., Šiaudadūšės k., Šliurpkiškės k.,
- Vilkaviškio rajono savivaldybė: Pilviškių, Klausučių seniūnijos.
- Širvintų rajono savivaldybė: Alionių ir Zibalų seniūnijos,
- Ukmergės rajono savivaldybė: Želvos seniūnija,
- Vilniaus rajono savivaldybė: Paberžės seniūnija.

6. Polen

De volgende beperkingszones III in Polen:

w województwie zachodniopomorskim:

- gminy Banie, Trzcińsko – Zdrój, Widuchowa, część gminy Chojna położona na wschód linii wyznaczonej przez drogi nr 31 biegnącą od północnej granicy gminy i 124 biegnącą od południowej granicy gminy w powiecie gryfińskim,

w województwie warmińsko-mazurskim:

- część powiatu działdowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część powiatu iławskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- powiat nowomiejski,
- gminy Dąbrówno, Grunwald i Ostróda z miastem Ostróda w powiecie ostródzkim,

w województwie lubelskim:

- gminy Radecznicza, Sułów, Szczepieszyn, Zwierzyniec w powiecie zamojskim,
- gminy Biłgoraj z miastem Biłgoraj, Goraj, Frampol, Tereszpol i Turobin w powiecie biłgorajskim,
- gminy Horodło, Hrubieszów z miastem Hrubieszów w powiecie hrubieszowskim,
- gminy Dzwola, Chrzanów i Potok Wielki w powiecie janowskim,

- gminy Gościeradów i Trzydnik Duży w powiecie kraśnickim,
- w województwie podkarpackim:
- powiat mielecki,
 - gminy Radomyśl nad Sanem i Zaklików w powiecie stalowowolskim,
 - część gminy Ostrów położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 986, a następnie na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 986 biegnącą od tego skrzyżowania do miejscowości Osieka i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Osieka- Blizna w powiecie ropczycko – sędziszowskim,
 - część gminy Czarna położona na północ wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy Żyraków położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy wiejskiej Dębica położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4 w powiecie dębickim
 - gmina Wielkie Oczy w powiecie lubaczowskim,
 - gminy Laszki, Radymno z miastem Radymno, w powiecie jarosławskim,
- w województwie lubuskim:
- gminy Małomice, Niegosławice, Szprotawa, Żagań w powiecie żagańskim,
 - gmina Sulęcín w powiecie sulęcińskim,
 - gminy Bledzew, Międzyrzecz, Pszczew, Trzciel w powiecie międzyrzeckim,
 - część gminy Lubrza położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 92, część gminy Łągów położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 92, część gminy Świebodzin położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 92 w powiecie świebodzińskim,
- w województwie wielkopolskim:
- gminy Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa, Włoszakowice w powiecie leszczyńskim,
 - powiat miejski Leszno,
 - gminy Kościan i miasto Kościan, Krzywiń, Śmigiel w powiecie kościańskim,
 - część gminy Dolsk położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 434 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 437, a następnie na zachód od drogi nr 437 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 434 do południowej granicy gminy, część gminy Śrem położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 310 biegnącą od zachodniej granicy gminy do miejscowości Śrem, następnie na zachód od drogi nr 432 w miejscowości Śrem oraz na zachód od drogi nr 434 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 432 do południowej granicy gminy w powiecie śremskim,
 - gminy Gostyń, Krobia i Poniec w powiecie gostyńskim,
 - część gminy Przemęt położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Borek – Kluczewo – Sączkowo – Przemęt – Błotnica – Starkowo – Boszkowo – Letnisko w powiecie wolsztyńskim,
 - powiat rawicki,
 - gminy Kuślin, Lwówek, Miedzichowo, Nowy Tomysł w powiecie nowotomyskim,
 - gminy Chrzypsko Wielkie, Kwilcz w powiecie międzychodzkiem,
 - ,
 - gmina Pniewy, część gminy Duszniki położona na północ od linii wyznaczonej przez autostradę A2 oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy, łączącą miejscowości Ceradz Kościelny – Grzebienisko – Wierzeja – Wilkowo, biegnącą do skrzyżowania z autostradą A2, część gminy Kaźmierz położona na zachód od linii wyznaczonej przez rzekę Sarna, część gminy Ostroróg położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 184 biegnącą od południowej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 116 oraz na południe od

linii wyznaczonej przez drogę nr 116 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 184 do zachodniej granicy gminy, część gminy Szamotuły położona na zachód od linii wyznaczonej przez rzekę Sarna biegnącą od południowej granicy gminy do przecięcia z drogą nr 184 oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 184 biegnącą od przecięcia z rzeką Sarna do północnej granicy gminy w powiecie szamotulskim,

w województwie dolnośląskim:

- część powiatu górowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część gminy Lubin położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 335 biegnącą od zachodniej granicy gminy do granicy miasta Lubin oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 333 biegnącą od granicy miasta Lubin do południowej granicy gminy w powiecie lubińskim
- gminy Prusice, Żmigród, część gminy Oborniki Śląskie położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 340 w powiecie trzebnickim,
- część gminy Zagrodno położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Jadwisin – Modlikowice - Zagrodno oraz na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od miejscowości Zagrodno do południowej granicy gminy, część gminy wiejskiej Złotoryja położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od północnej granicy gminy w miejscowości Nowa Wieś Złotoryjska do granicy miasta Złotoryja oraz na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od granicy miasta Złotoryja do wschodniej granicy gminy w powiecie złotoryjskim
- gminy Gromadka i Osiecznica w powiecie bolesławieckim,
- gminy Chocianów i Przemków w powiecie polkowickim,
- gminy Chojnów i miasto Chojnów, Krotoszyce, Miłkowice w powiecie legnickim,
- powiat miejski Legnica,
- część gminy Wołów położona na wschód od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od północnej do południowej granicy gminy, część gminy Wińsko położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 36 biegnącą od północnej do zachodniej granicy gminy, część gminy Brzeg Dolny położona na wschód od linii wyznaczonej przez linię kolejową od północnej do południowej granicy gminy w powiecie wołowskim,
- część gminy Milicz położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Poradów – Piotrkosice - Sulimierz-Sułów - Gruszczyca w powiecie milickim,

w województwie świętokrzyskim:

- gminy Gnojno, Pacanów w powiecie buskim,
- gminy Łubnice, Oleśnica, Połaniec, część gminy Rytwiany położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 764, część gminy Szydłów położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 756 w powiecie staszowskim,
- gminy Chmielnik, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Łopuszno, Piekoszów, Pierzchnica, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk, część gminy Raków położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogi nr 756 i 764, część gminy Chęciny położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 762, część gminy Górno położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy łączącą miejscowości Leszczyna – Cedzyna oraz na północ od linii wyznaczonej przez ul. Kielecką w miejscowości Cedzyna biegnącą do wschodniej granicy gminy, część gminy Daleszyce położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 764 biegnącą od wschodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą łączącą miejscowości Daleszyce – Słopiec – Borków, dalej na południe od linii wyznaczonej przez tę drogę biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 764 do przecięcia z linią rzeki Belnianka, następnie na południe od linii wyznaczonej przez rzeki Belnianka i Czarna Nida biegnącej do zachodniej granicy gminy w powiecie kieleckim,
- powiat miejski Kielce,

- gminy Krasocin, część gminy Włoszczowa położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od północnej granicy gminy do miejscowości Konieczno i dalej na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Konieczno – Rogienice – Dąbie – Podłazie, część gminy Kluczewsko położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy i łączącą miejscowości Krogulec – Nowiny - Komorniki do przecięcia z linią rzeki Czarna, następnie na południe od linii wyznaczonej przez rzekę Czarna biegnącą do przecięcia z linią wyznaczoną przez drogę nr 742 i dalej na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od przecięcia z linią rzeki Czarna do południowej granicy gminy w powiecie włoszczowskim,
 - gmina Kije w powiecie pińczowskim,
 - gminy Małogoszcz, Oksa w powiecie jędrzejowskim,
- w województwie małopolskim:
- gminy Dąbrowa Tarnowska, Radgoszcz, Szczucin w powiecie dąbrowskim.

7. Roemenië

De volgende beperkingszones III in Roemenië:

- Zona oraşului Bucureşti,
- Judeţul Constanţa,
- Judeţul Satu Mare,
- Judeţul Tulcea,
- Judeţul Bacău,
- Judeţul Bihor,
- Judeţul Bistriţa Năsăud,
- Judeţul Brăila,
- Judeţul Buzău,
- Judeţul Călăraşi,
- Judeţul Dâmboviţa,
- Judeţul Galaţi,
- Judeţul Giurgiu,
- Judeţul Ialomiţa,
- Judeţul Ilfov,
- Judeţul Prahova,
- Judeţul Sălaj,
- Judeţul Suceava
- Judeţul Vaslui,
- Judeţul Vrancea,
- Judeţul Teleorman,
- Judeţul Mehedinţi,
- Judeţul Gorj,
- Judeţul Argeş,
- Judeţul Olt,
- Judeţul Dolj,
- Judeţul Arad,
- Judeţul Timiş,
- Judeţul Covasna,
- Judeţul Braşov,
- Judeţul Botoşani,

- Județul Vâlcea,
- Județul Iași,
- Județul Hunedoara,
- Județul Alba,
- Județul Sibiu,
- Județul Caraș-Severin,
- Județul Neamț,
- Județul Harghita,
- Județul Mureș,
- Județul Cluj,
- Județul Maramureș.

8. Slowakije

De volgende beperkingszones III in Slowakije:

- The whole district of Trebišov,
- The whole district of Vranov and Topľou,
- In the district of Humenné: Lieskovec, Myslina, Humenné, Jasenov, Brekov, Závadka, Topoľovka, Hudcovce, Ptičie, Chlmec, Porúbka, Brestov, Gruzovce, Ohradzany, Slovenská Volová, Karná, Lackovce, Kochanovce, Hažín nad Cirochou, Závada, Nižná Sitnica, Vyšná Sitnica, Rohožník, Prituľany, Ruská Poruba, Ruská Kajňa,
- In the district of Michalovce: Strážske, Staré, Oreské, Zbudza, Voľa, Nacina Ves, Pusté Čemerné, Lesné, Rakovec nad Ondavou, Petríkovec, Oborín, Veľké Raškovce, Beša, Petrovce nad Laborcom, Trnava pri Laborci, Vinné, Kaluža, Klokočov, Kusín, Jovsa, Poruba pod Vihorlatom, Hojné, Lúčky, Závadka, Hažín, Zalužice, Michalovce, Krásnovce, Šamudovce, Vrbnica, Žbince, Lastomír, Zemplínska Široká, Čechov, Jastrabie pri Michalovciach, Iňačovce, Senné, Palín, Sliepkovce, Hatalov, Budkovce, Stretava, Stretávka, Pavlovce nad Uhom, Vysoká nad Uhom, Bajany,
- In the district of Rimavská Sobota: Jesenské, Gortva, Hodejov, Hodejovec, Širkovce, Šimonovce, Drňa, Hostice, Gemerské Dechtáre, Jestice, Dubovec, Rimavské Janovce, Rimavská Sobota, Belín, Pavlovce, Sútor, Bottovo, Dúžava, Mojín, Konrádovce, Čierny Potok, Blhovce, Gemerček, Hajnáčka,
- In the district of Gelnica: Hrišovce, Jaklovce, Kluknava, Margecany, Richnava,
- In the district Of Sabinov: Daletice,
- In the district of Prešov: Hrabkov, Krížovany, Žipov, Kvačany, Ondrašovce, Chminianske Jakubovany, Klenov, Bajerov, Bertotovce, Brežany, Bzenov, Fričovce, Hendrichovce, Hermanovce, Chmiňany, Chminianska Nová Ves, Janov, Jarovnice, Kojatice, Lažany, Mikušovce, Ovčie, Rokycany, Sedlice, Suchá Dolina, Svinia, Šindliar, Široké, Štefanovce, Vítaz, Župčany,
- the whole district of Medzilaborce,
- In the district of Stropkov: Havaj, Malá Poľana, Bystrá, Mikové, Varechovce, Vladiča, Staškovce, Makovce, Veľkrop, Solník, Korunková, Bukovce, Krišľovce, Jakušovce, Kolbovce,
- In the district of Svidník: Pstruša,
- In the district of Zvolen: Očová, Zvolen, Sliach, Veľká Lúka, Lukavica, Sielnica, Železná Breznica, Trnie, Turová, Kováčová, Budča, Hronská Breznica, Ostrá Lúka, Bacúrov, Breziny, Podzámčok, Michalková, Zvolenská Slatina, Lieskovec,
- In the district of Banská Bystrica: Sebedín-Bečov, Čerín, Dúbravica, Oravce, Môlča, Horná Mičiná, Dolná Mičiná, Vľkanová, Hronsek, Badín, Horné Pršany, Malachov, Banská Bystrica,
- The whole district of Sobrance except municipalities included in zone II.”

BESLUITEN

BESLUIT (EU) 2022/1414 VAN DE COMMISSIE

van 4 december 2020

betreffende steunmaatregel SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) door Portugal ten uitvoer gelegd ten gunste van de vrijhandelszone van Madeira (Zona Franca da Madeira, ZFM) — Regeling III

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2020) 8550)

(Slechts de tekst in de Portugese taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 108, lid 2, eerste alinea,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name artikel 62, lid 1, punt a),

Na de belanghebbenden te hebben uitgenodigd hun opmerkingen te maken overeenkomstig artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ⁽¹⁾ en gezien hun opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

- (1) In het kader van het monitoringproces van 2015 (de “monitoring van 2015”) ⁽²⁾ verzocht de Commissie Portugal bij brief van 12 maart 2015 om informatie te verstrekken, teneinde te onderzoeken of de regeling voor de Zona Franca da Madeira (de “ZFM-regeling” of “Regeling III”) die door de Commissie als verenigbare regionale steunmaatregel werd goedgekeurd, voldeed aan de geldende voorschriften en in het bijzonder aan het besluit van de Commissie van 27 juni 2007 ⁽³⁾ (het “besluit van de Commissie van 2007”), van toepassing met ingang van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2013, en aan het besluit van de Commissie van 2 juli 2013 ⁽⁴⁾ (het “besluit van de Commissie van 2013”), van toepassing met ingang van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2013. De Commissie verzocht allereerst om informatie over het rechtskader van de regeling ⁽⁵⁾, en onderzocht in een tweede fase de uitvoering ervan door een steekproef samen te stellen van 26 begunstigden die in de 2012 en 2013 gebruik maakten van de ZFM-regeling.

⁽¹⁾ PB C 101 van 15.3.2019, blz. 7.

⁽²⁾ Krachtens artikel 108, lid 1, van het VWEU onderwerpt de Commissie, tezamen met de lidstaten, de in die staten bestaande steunregelingen aan een voortdurend onderzoek. Zie ook artikel 21, lid 1, van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 248 van 24.9.2015, blz. 9). Hiertoe onderzoekt de Commissie, op basis van een steekproef van regelingen, regelmatig of de lidstaten de staatssteunregels naar behoren toepassen, zowel wat de conformiteit van nationale wetgeving als de toegekende individuele steun betreft, waarbij voor de laatste wordt uitgegaan van een steekproef van begunstigden. De monitoring van 2015 had betrekking op de jaren 2012 en 2013.

⁽³⁾ Goedkeuring van de steunmaatregelen van de staten in het kader van de bepalingen van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag — Gevallen waartegen de Commissie geen bezwaar maakt (PB C 240 van 12.10.2007, blz. 1).

⁽⁴⁾ Goedkeuring van steunmaatregelen van de staten op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie — Gevallen waartegen de Commissie geen bezwaar maakt (PB C 220 van 1.8.2013, blz. 1).

⁽⁵⁾ Artikel 36 van het *Estatuto dos Benefícios Fiscais* (regeling inzake belastingvoordelen, de “EBF”), goedgekeurd bij Wetsbesluit nr. 215/89 van 1 juli 1989, zoals opnieuw bekendgemaakt bij Wetsbesluit nr. 108/2008 van 26 juni, en zoals gewijzigd bij Wet nr. 83/2013 van 9 december. Zie ook Wetsbesluit nr. 165/86 van 26 juni, zoals gewijzigd bij artikel 2 van Wet nr. 55/2013 van 8 augustus, en Regeling nr. 46/2010 van 18 augustus van het *Secretaria Regional do Plano e das Finanças* (regionale secretariaat van financiën).

- (2) Portugal heeft op 4 mei 2015 informatie ingediend. De diensten van de Commissie hebben op 5 juni om aanvullende gegevens verzocht. Op 6 juli heeft Portugal op dit verzoek gereageerd. Op 1 oktober 2015 heeft de Commissie een nieuw verzoek om inlichtingen toegestuurd. Op 29 oktober heeft Portugal hierop geantwoord. De diensten van de Commissie hebben op 29 februari 2016 om aanvullende gegevens verzocht, waarop Portugal heeft geantwoord op 1, 8 en 12 april 2016. Naar aanleiding van de verzoeken om aanvullende gegevens van de diensten van de Commissie op 29 maart en 11 augustus 2017, heeft Portugal op respectievelijk 2 mei en 11 september 2017 informatie ingediend. De Commissie heeft Portugal, naar aanleiding van een conferencecall die zij met de Portugese autoriteiten had op 26 oktober 2017, een nieuw verzoek om inlichtingen toegestuurd op 27 oktober, waarop Portugal heeft geantwoord op 21 en 22 november 2017. Na een bijeenkomst tussen de Commissie en de Portugese autoriteiten op 4 december 2017 heeft Portugal verzocht om een verlenging van de termijn voor het indienen van de ontbrekende informatie tot eind december 2017. Op 7 december 2017 hebben de diensten van de Commissie Portugal de vragen doen toekomen die nog steeds moesten worden beantwoord. Portugal heeft op 2 februari 2018 informatie ingediend. Naar aanleiding van het verzoek van Portugal vond op 27 maart 2018 nog een bijeenkomst tussen de Commissie en de Portugese autoriteiten plaats.
- (3) De Commissie heeft Portugal bij brief van 6 juli 2018 in kennis gesteld van haar besluit om ten aanzien van de ZFM-regeling de procedure van artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) in te leiden (het "inleidingsbesluit") ⁽⁶⁾.
- (4) De Portugese autoriteiten hebben bij brief van 30 juli 2018 opgemerkt dat de volledige tekst van het inleidingsbesluit volgens hen vertrouwelijke informatie vormde en verzochten de Commissie dat besluit van de Commissie niet bekend te maken en slechts een beknopte samenvatting ervan te publiceren, waarvan zij de tekst voorstelden.
- (5) Bij brief van 11 september 2018 heeft Portugal een lijst verstrekt van alle ondernemingen die in de periode van 2007 tot en met 2014 in de ZFM waren geregistreerd alsook een lijst van de 25 grootste begunstigden van de steun in de jaren 2007 tot en met 2011 en 2014, zoals vereist in punt 64, 1) en 2), van het inleidingsbesluit. Portugal heeft voorts verzocht om een verlenging van de termijn voor het indienen van de ontbrekende informatie tot eind september 2018. Portugal heeft op 26 september 2018 opmerkingen over de inleiding van de procedure ingediend overeenkomstig artikel 108, lid 2, VWEU, en over de informatie waarom wordt verzocht in punt 64, 3) tot en met 7), van het inleidingsbesluit.
- (6) Na uitvoerige gesprekken met Portugal over vertrouwelijkheidsaspecten met betrekking tot het inleidingsbesluit, waarbij geen overeenstemming daarover werd bereikt, heeft de Commissie Portugal bij brief van 11 februari 2019 ⁽⁷⁾ in kennis gesteld van haar besluit om het verzoek om vertrouwelijke behandeling van de Portugese autoriteiten af te wijzen en het besluit dat op 6 juli 2018 is vastgesteld, bekend te maken. Portugal onthield zich ervan een beroep tegen het besluit in te stellen bij de Unierechters en stemde bij brief van 5 maart 2019 in met de bekendmaking ervan.
- (7) Op 15 maart 2019 werd het besluit tot inleiding van de procedure gepubliceerd in het *Publicatieblad van de Europese Unie* ⁽⁸⁾. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de steunregeling kenbaar te maken.
- (8) Naar aanleiding van het verzoek van Portugal vond op 10 april 2019 nog een bijeenkomst tussen de Commissie en de Portugese autoriteiten plaats. Portugal werd er tijdens de bijeenkomst aan herinnerd de ontbrekende informatie te verstrekken waarom wordt verzocht in punt 64 van het inleidingsbesluit. Naar aanleiding van die bijeenkomst heeft Portugal bij brief van 24 april 2019 gegevens verstrekt met betrekking tot fiscale controles die door nationale belastingautoriteiten worden uitgevoerd op begunstigden van de ZFM-regeling. Bovendien heeft Portugal voor dezelfde periode gegevens verstrekt over verschillen die zijn geconstateerd in de belastingaangiften van ondernemingen in de ZFM alsook aanvullende elementen over correcties van de belasting die door belastingplichtigen in de ZFM is verschuldigd.
- (9) De Commissie heeft van de belanghebbenden opmerkingen ter zake ontvangen. De Commissie heeft die opmerkingen bij brieven van 23 mei en 12 juni 2019 voor een reactie doen toekomen aan Portugal. Portugal heeft bij brief van 26 juni 2019 opmerkingen gemaakt.

⁽⁶⁾ Steunmaatregelen van de staten — Portugal — Steunmaatregel SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) — Zona Franca da Madeira (ZFM) — Regeling III — Uitnodiging om, overeenkomstig artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, opmerkingen te maken (PB C 101 van 15.3.2019, blz. 7).

⁽⁷⁾ C(2019) 1066 final (wordt niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

⁽⁸⁾ Steunmaatregelen van de staten — Portugal — Steunmaatregel SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) — Zona Franca da Madeira (ZFM) — Regeling III — Uitnodiging om, overeenkomstig artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, opmerkingen te maken (PB C 101 van 15.3.2019, blz. 7).

2. GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN DE STEUNMAATREGEL

2.1. De ZFM-regeling in het kader van het besluit van de Commissie van 2007

- (10) Naar aanleiding van de door Portugal ingediende kennisgeving keurde de Commissie in 2007 de ZFM-regeling ⁽⁹⁾ goed voor de periode van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2013, op grond van de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen voor de periode 2007-2013 ⁽¹⁰⁾ (richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen, de "richtsnoeren van 2007"). De ondernemingen die vóór 31 december 2013 ⁽¹¹⁾ werden geregistreerd en toegelaten op grond van de regeling, konden een verlaging van de vennootschapsbelasting of andere belastingvrijstellingen genieten, zoals beschreven in overweging 12 van dit besluit, tot 31 december 2020.
- (11) De Commissie keurde de ZFM-regeling goed als verenigbare exploitatiesteun die erop is gericht de regionale ontwikkeling en diversificatie van de economische structuur van Madeira te bevorderen. Daar de autonome regio Madeira ingevolge artikel 299, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap ("VEG") (nu artikel 349 VWEU) een ultraperifeer gebied is, komt zij in aanmerking voor regionale exploitatiesteun ingevolge artikel 87, lid 3, punt a), van het VEG (nu artikel 107, lid 3, punt a), VWEU). Regionale exploitatiesteun is bedoeld om voor ondernemingen die hun economische activiteit in die regio uitoefenen de meerkosten te compenseren die het gevolg zijn van de structurele handicaps van ultraperifere gebieden ⁽¹²⁾.
- (12) De ZFM-regeling zoals die door de Commissie werd goedgekeurd in 2007, verleende steun in de vorm van een verlaagde vennootschapsbelasting ⁽¹³⁾ op winsten die voortvloeien uit daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten ⁽¹⁴⁾, een vrijstelling van de gemeentebelasting en lokale belasting, evenals een vrijstelling van de belasting op de verwerving van onroerende goederen voor de oprichting van een onderneming in de ZFM ⁽¹⁵⁾, van hoogstens de maximale steunbedragen die zijn gebaseerd op de plafonds die gelden voor de jaarlijkse belastinggrondslag van de begunstigen. Die plafonds werden als volgt bepaald op basis van het aantal banen die de begunstigde elk belastingjaar zou hebben:

Aantal banen gecreëerd/behouden per jaar	Maximale belastinggrondslag in EUR	Maximaal steunbedrag in EUR
1-2	2 000 000	420 000
3-5	2 600 000	546 000
6-30	16 000 000	3 360 000
31-50	26 000 000	5 460 000
51-100	40 000 000	8 400 000
> 100	150 000 000	31 500 000

⁽⁹⁾ De ZFM-regeling omvat het International Business Centre van Madeira (IBCM), het internationaal scheepsregister van Madeira (MAR) en de industriële vrijhandelszone (Industrial Free Trade Zone, IFTZ). De ZFM-regeling werd voor het eerst goedgekeurd in 1987 (Regeling I) in het besluit van de Commissie van 27 mei 1987 in zaak N 204/86 (SG(87) D/6736); de regeling werd vervolgens in 1992 bij besluit van de Commissie van 27 januari 1992 in zaak E 13/91 (SG(92) D/1118) en in 1995 bij besluit van de Commissie van 3 februari 1995 in zaak E 19/94 (SG(95) D/1287) verlengd. De latere regeling (Regeling II) werd goedgekeurd bij besluit van de Commissie van 11 december 2002 in zaak N222/A/2002 (PB C 65 van 19.3.2003, blz. 23). In 2007 werd een derde vervolgregeling (Regeling III) bij besluit van de Commissie van 27 juni 2007 in zaak N 421/2006 (PB C 240 van 12.10.2007, blz. 1) goedgekeurd, die in 2013 werd gewijzigd (wijziging van Regeling III) bij besluit van de Commissie van 2 juli 2013 in zaak SA.34160 (2011/N) (PB C 220 van 1.8.2013, blz. 1). In 2013 werd de looptijd van de regeling tot 30 juni 2014 verlengd bij besluit van de Commissie van 26 november 2013 in zaak SA.37668 (2013/N) (PB C 37 van 7.2.2014, blz. 10) en in 2014 (verlenging van Regeling III tot eind 2014) bij besluit van de Commissie van 8 mei 2014 in zaak SA.38586 (2014/N) (PB C 210 van 4.7.2014, blz. 27).

⁽¹⁰⁾ PB C 54 van 4.3.2006, blz. 13.

⁽¹¹⁾ Na de twee verlengingen die werden goedgekeurd bij de besluiten van Commissie zoals bedoeld in voetnoot 9, werd deze maatregel verlengd tot en met 31 december 2014.

⁽¹²⁾ De grote afstand, het insulaire karakter, de kleine oppervlakte, een moeilijk reliëf en klimaat, en de economische afhankelijkheid van enkele producten.

⁽¹³⁾ 3 % van 2007 tot 2009, 4 % van 2010 tot 2012 en 5 % van 2013 tot 2020.

⁽¹⁴⁾ Zie punt 14 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽¹⁵⁾ Zie punt 17 van het besluit van de Commissie van 2007. Zie ook artikel 36, leden 1 en 10, artikel 33, leden 4 tot en met 8, en artikel 33, lid 11, van de EBF.

- (13) Onder bepaalde voorwaarden ⁽¹⁶⁾ zouden ondernemingen die in de industriële vrijhandelszone zijn geregistreerd in het kader van de regeling kunnen profiteren van een aanvullende verlaging van de vennootschapsbelasting van 50 %.
- (14) De toegang tot de ZFM-regeling werd beperkt tot activiteiten die werden opgenomen in een lijst in het besluit van de Commissie van 2007, op basis van de statistische nomenclatuur van economische activiteiten in de Europese Gemeenschap, NACE rev. 1.1 ⁽¹⁷⁾: landbouw en veeteelt (sectie A, codes 01.4 en 02.02), visserij en aquacultuur en aanverwante diensten (sectie B, code 05), be- en verwerkende industrie (sectie D), productie en distributie van elektriciteit, gas en water (sectie E, code 40), groothandel (sectie G, codes 50 en 51), vervoer en communicatie (sectie I, codes 60-64), activiteiten in verband met onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening (sectie K, codes 70-74), hoger onderwijs en/of volwassenenonderwijs (sectie M, codes 80.3 en 80.4), overige met collectieve voorzieningen verband houdende activiteiten (sectie O, codes 90, 92 en 93.01) ⁽¹⁸⁾. In geval van eventuele wijzigingen aan de lijst, aangezien dit soort classificatiesystemen aan ontwikkeling onderhevig is, hebben de Portugese autoriteiten ermee ingestemd dergelijke wijzigingen naar behoren aan de Commissie mee te delen ⁽¹⁹⁾.
- (15) Alle activiteiten die betrekking hebben op financiële bemiddeling, verzekeringen en ondersteunende financiële en verzekeringsgerelateerde activiteiten (sectie J, NACE-codes 65-67), evenals activiteiten op het gebied van dienstverlening binnen groepen (coördinatie-, financiële en distributiecentra) die kunnen worden uitgeoefend ingevolge sectie K, code 74 (diensten die hoofdzakelijk aan ondernemingen worden verschaft) kwamen niet in aanmerking voor de toepassing van de regeling ⁽²⁰⁾. Het besluit van de Commissie van 2007 bevatte tevens de toezegging van de Portugese autoriteiten om de namen van de ondernemingen waarvan de registratie in ZFM werd geweigerd aan de Commissie te verstrekken, met opgave van de redenen voor die weigeringen ⁽²¹⁾.

2.2. De ZFM-regeling in het kader van het besluit van de Commissie van 2013

- (16) Naar aanleiding van een kennisgeving van Portugal stemde de Commissie in 2013 in met een stijging van 36,7 % van de maximale belastinggrondslag waarvoor een verlaging van de vennootschapsbelasting zou gelden. Vanaf het jaar 2013 zagen de maximale belastinggrondslagen en maximale steunbedragen er als volgt uit:

Aantal banen gecreëerd/behouden per jaar	Maximale belastinggrondslag in EUR (2013-2014)	Maximaal steunbedrag in EUR (2013-2014)
1-2	2 730 000	546 000
3-5	3 550 000	710 000
6-30	21 870 000	4 374 000
31-50	35 540 000	7 108 000
51-100	54 680 000	10 936 000
> 100	205 500 500	41 100 000

- (17) In de kennisgeving die aan de basis lag van het besluit van de Commissie van 2013 gaven de Portugese autoriteiten aan dat alle andere voorwaarden van de regeling zoals die was goedgekeurd in 2007, dezelfde bleven ⁽²²⁾.

⁽¹⁶⁾ Als zij voldeden aan ten minste twee van de volgende voorwaarden: a) modernisering van de regionale economische structuur door middel van technologische innovatie van producten, productie- of bedrijfsmethoden; b) diversificatie van de regionale economie, met name door middel van de introductie van nieuwe activiteiten met een hoge toegevoegde waarde; c) tewerkstelling van hooggeschoolde arbeidskrachten; d) verbetering van omgevingsomstandigheden, en e) creatie van ten minste 15 nieuwe banen die minstens vijf jaar worden behouden (punt 16 van het besluit van de Commissie van 2007 en artikel 36, lid 5, van de EBF).

⁽¹⁷⁾ Verordening (EG) nr. 29/2002 van de Commissie van 19 december 2001 tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3037/90 van de Raad betreffende de statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap (PB L 6 van 10.1.2002, blz. 3).

⁽¹⁸⁾ Zie punt 25 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽¹⁹⁾ Zie punt 29 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽²⁰⁾ Zie punt 26 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽²¹⁾ Zie punt 32 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽²²⁾ Zie punt 12 van het besluit van de Commissie van 2013.

2.3. De door Portugal ingestelde ZFM-regeling en de standpunten van Portugal in de monitoring van 2015

- (18) Regeling III werd in het kader van de monitoring van 2015 ⁽²³⁾ gemonitord voor de jaren 2012 en 2013. De informatie die door Portugal werd verstrekt tijdens de monitoring en het latere ambtshalve uitgevoerde onderzoek (het “onderzoek van 2016”) had de volgende uitkomst:

2.3.1. *Herkomst van de winsten waarop de verlaging van de vennootschapsbelasting werd toegepast*

- (19) Zoals omschreven in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013, is de belastingverlaging die is toegestaan in het kader van de ZFM-regeling uitsluitend van toepassing “op winsten die voortvloeien uit daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten” ⁽²⁴⁾. In de loop van de monitoring van 2015 heeft de Commissie verzocht om opheldering over de uitvoering van deze voorwaarde. Uit de monitoring van 2015 en het onderzoek van 2016 bleek dat sommige in de ZFM-regeling geregistreerde en in de steekproef opgenomen ondernemingen hebben geprofiteerd van de verlaagde vennootschapsbelasting op winsten die niet voortvloeien uit “daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten”.
- (20) Deze situatie werd bevestigd door Portugal, dat in dit verband aangaf dat, met betrekking tot de vennootschapsbelasting, belastingplichtigen die hun hoofdkantoor of de plaats van de werkelijke leiding in Madeira hebben, daar zouden worden belast op al hun inkomsten, ongeacht of hun activiteit inkomsten genereerde, inputs gebruikte en/of kosten veroorzaakte op een andere plaats dan die van hun hoofdkantoor of de plaats van de werkelijke leiding, zolang die inkomsten, inputs en kosten waren ontvangen, toegekend en gedragen door de onderneming en waren gekoppeld aan haar activiteit. Die inkomsten zouden allemaal op of buiten het Portugese grondgebied zijn verkregen, en mits zij zijn gegenereerd door activiteiten die binnen de ZFM waren toegestaan en zijn uitgevoerd door entiteiten die hun hoofdkantoor of de plaats van de werkelijke leiding in Madeira hebben, zouden die inkomsten worden opgegeven en meegenomen in de berekening van de belastinggrondslag en het bedrag waarop het relevante belastingtarief zou worden toegepast ⁽²⁵⁾.
- (21) Om ervoor te zorgen dat inkomsten naar behoren werden aangegeven voor belastingdoeleinden, legde Portugal uit dat op grond van de ZFM-regeling een aparte boekhouding moest worden bijgehouden voor inkomsten die werden geacht op Portugees grondgebied te zijn gegenereerd, waarop de normale inkomstenbelasting van toepassing was, en inkomsten die werden geacht buiten Portugees grondgebied te zijn gegenereerd, waarop de verlaagde vennootschapsbelasting van de ZFM-regeling van toepassing was. De eerste groep inkomsten bestaat uit inkomsten die begunstigen van de ZFM-regeling verdienen met transacties met inwoners op Portugees grondgebied, of in zijn geografische gebied, dat de autonome regio Madeira, maar niet de vrijhandelszone van Madeira zelf omvat. De laatste groep bestaat uit inkomsten die de begunstigen van de ZFM-regeling verkrijgen uit hun transacties met entiteiten die niet op het nationale grondgebied zijn gevestigd, en de inkomsten die in de ZFM zelf worden gegenereerd ⁽²⁶⁾.
- (22) Portugal voerde aan dat, gezien de NACE-codes die zijn goedgekeurd binnen de reikwijdte van de ZFM-regeling, en het voornamelijk internationale karakter en de reikwijdte van de activiteiten die in de ZFM worden uitgevoerd, de voorwaarde dat activiteiten daadwerkelijk in Madeira moeten zijn uitgeoefend, niet inhoudt, noch zou kunnen inhouden, dat de activiteiten geografisch gezien moeten worden beperkt tot het grondgebied van Madeira en inkomsten die uitsluitend in dat geografische gebied worden verkregen ⁽²⁷⁾. Volgens Portugal heeft de “restrictieve interpretatie” van de Commissie de huidige situatie derhalve niet goed weerspiegeld, was die niet in overeenstemming met het doel van regelingen voor ultraperifere gebieden, namelijk om investeringen van binnen en buiten de interne markt aan te trekken, en strookte die evenmin met de fundamentele vrijheid van vestiging en het vrije verkeer van goederen, mensen, diensten en kapitaal van de Unie. Het gebrekkige concurrentievermogen van Regeling III in vergelijking met andere rechtsgebieden die met Madeira concurreren was een van de redenen waarom de Commissie de verhoging van de plafonds van de regeling goedkeurde in 2013: daaruit bleek dat het aantrekken van internationale en niet alleen regionale ondernemingen heel belangrijk was en nog steeds is voor de ontwikkeling van de ultraperifere gebieden.

⁽²³⁾ Zie voetnoot 2.

⁽²⁴⁾ Zie voetnoot 14.

⁽²⁵⁾ Brief van Portugal van 11 september 2017 (2017/085166), blz. 20-23.

⁽²⁶⁾ Brief van Portugal van 11 september 2017, blz. 22.

⁽²⁷⁾ Brieven van Portugal van 31 maart 2016 (2016/031779), blz. 6 en van 11 september 2017, blz. 18.

- (23) Portugal heeft bovendien verklaard dat de activiteit kon worden beschouwd als daadwerkelijk in de autonome regio Madeira te zijn uitgeoefend, indien zij daar ook feitelijk was uitgeoefend en indien het bedrijf daar over een degelijk kantoor, deskundig personeel, toereikende middelen en een echt, doeltreffend besluitvormingscentrum beschikte. Portugal voerde ook aan dat dit niet betekende dat alle personeelsleden van het bedrijf noodzakelijkerwijs al hun taken daar moesten uitvoeren of dat de activiteit van het bedrijf uitsluitend tot het geografische gebied van Madeira moet worden beperkt. Portugal verklaarde ten slotte dat “daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten” zoals gedefinieerd in punt 14 van het besluit van de Commissie van 2007, niet kunnen worden opgevat als uitsluitend verwijzend naar activiteiten die op het grondgebied van de autonome regio Madeira plaatsvinden ⁽²⁸⁾.
- (24) Voorts gaf Portugal aan dat de jaarlijkse belastingaangiften, op basis waarvan de verschuldigde belasting en de belastingverlaging waren bepaald, waren opgesteld op basis van een beoordeling door de begunstigden zelf. De belastingautoriteiten gaan ervan uit dat deze aangiften waarheidsgetrouw en accuraat zijn, en worden later centraal gevalideerd door de belasting- en douaneautoriteit. Bij twijfel eindigt dit vermoeden en kunnen de belastingautoriteiten om aanvullende informatie verzoeken om na te gaan of met de inkomsten waarop het verlaagde tarief zou kunnen worden toegepast, daadwerkelijk transacties met niet-ingezetenen zijn gemoeid ⁽²⁹⁾.
- (25) Ten slotte verklaarde Portugal dat er in geval van twijfel over de vraag of de activiteit echt was en daadwerkelijk plaatsvond, controles waren uitgevoerd in de vorm van belastingcontroles en dat er op internationaal niveau werd samengewerkt met andere belastingautoriteiten en dat er in dat verband informatie werd uitgewisseld ⁽³⁰⁾.

2.3.2. *Schepping/behoud van banen in de regio*

- (26) De ZFM-regeling zoals die is goedgekeurd door de Commissie bevat het aantal banen dat in de regio door de begunstigden wordt geschapen en behouden als een van de fundamentele verenigbaarheidscriteria van de regeling, waarbij de maximaal toegestane steun wordt gekoppeld aan het aantal banen als bijdrage aan de regionale ontwikkeling.
- (27) Uit de monitoring van 2015 en het latere onderzoek van 2016 is gebleken dat sommige ondernemingen die zijn geregistreerd in de ZFM en die van de verlaagde vennootschapsbelasting hebben geprofiteerd, niet konden aantonen dat zij daadwerkelijk banen hebben geschapen/behouden in de regio, geen objectieve berekening van het aantal banen konden geven, noch konden bewijzen dat de opgegeven werknemers hun activiteit in Madeira uitoefenden.
- (28) Portugal heeft bij de uitvoering van de ZFM-regeling laten weten dat het als op geldige wijze geschapen banen alle soorten arbeidsrelaties beschouwd die zijn opgenomen in het nationaal arbeidsrecht ⁽³¹⁾, volgens welke de arbeidsverhouding tot stand mag worden gebracht in elk van de vormen waarin de wet voorziet ⁽³²⁾. Op basis hiervan heeft zij voor de toepassing van de ZFM-regeling onder geldige banen elke vorm van tewerkstelling ongeacht de juridische aard, ongeacht het aantal uren, dagen, maanden van actieve arbeid per jaar verstaan. Aangezien bestuursleden en deeltijdwerk krachtens het nationale recht zijn toegestaan, zijn de functies van deeltijdwerknemers (ongeacht de soort) en bestuursleden van wie is gemeld dat zij bij meer dan één begunstigde onderneming werkzaam zijn, in aanmerking genomen als geldige banen bij de berekening van het maximale belastingvoordeel voor elke begunstigde onderneming die hen heeft opgegeven.

⁽²⁸⁾ Brieven van Portugal van 31 maart 2016, blz. 6 en van 11 september 2017, blz. 23.

⁽²⁹⁾ Brief van Portugal van 21 november 2017 (2017/110431), blz. 7.

⁽³⁰⁾ Brieven van Portugal van 2 mei 2017 (2017/042449), blz. 11; van 11 september 2017, blz. 25, en van 21 november 2017, blz. 28-29.

⁽³¹⁾ Wet nr. 7/2009 van 12 februari 2009.

⁽³²⁾ Met inbegrip van detachering (artikelen 7 en 8), overeenkomst met verschillende werkgevers (artikel 101), arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd en telewerken (artikel 139), arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd (artikel 147), deeltijdwerk (artikel 150), werk met tussenpozen (artikel 157), werk op commissiebasis (artikel 161), tijdelijk werk (artikel 172), uitlenen (artikel 288), incidentele opdrachten (artikel 289) enz. Zie de brief van Portugal van 2 mei 2017, blz. 7.

- (29) Bijgevolg heeft Portugal voor de berekening van het belastingvoordeel van begunstigden van de ZFM-regeling geen rekening gehouden met voltijdequivalenten ("vte's")⁽³³⁾, noch deze gecontroleerd, maar alleen met het aantal banen dat door de begunstigden is opgegeven in hun jaarlijkse belastingaangiften (formulier 22, "Modelo 22"⁽³⁴⁾), en in bepaalde gevallen, in de aangiften die door de begunstigde ondernemingen zijn ingediend met betrekking tot bronbelasting op het inkomen van hun werknemers (formulier 10, "Modelo 10", formulier 30, "Modelo 30", of de maandelijkse loonaangifte, *declaração mensal de remunerações*, "DMR"⁽³⁵⁾): deze laatstgenoemde aangiften kunnen worden gebruikt voor kruiscontroles met de informatie over de opgegeven banen in "Modelo 22"⁽³⁶⁾. Al deze aangiften worden voor waar aangenomen in de zin van artikel 75 van de algemene belastingwet ("*Lei Geral Tributária*"). Indien de entiteiten hun aangifteverplichtingen niet nakomen, door geen aangiften in te dienen of door onjuiste gegevens in te dienen, zijn de in de algemene wet inzake belastingdelicten ("*Regime Geral das Infrações Tributárias*")⁽³⁷⁾ beschreven boeten van toepassing.
- (30) Vanaf 2013 omvatte de "DMR" maandelijkse aangiften⁽³⁸⁾ en Portugal heeft aangegeven dat in de aangifte alleen rekening werd gehouden met het aantal banen dat in december van elk jaar werd opgegeven, ongeacht of de betrokken werknemers al dan niet gedurende het volledige jaar bij het bedrijf werkten. Toen Portugal werd verzocht berekeningen van het aantal banen als vte's volgens de definitie van de richtsnoeren van 2007 te verstrekken, voerde het aan dat deze definitie van werkgelegenheid niet van toepassing was op regionale exploitatiesteun, maar uitsluitend op investeringssteunregelingen die zijn goedgekeurd in het kader van de richtsnoeren van 2007, aangezien die niet specifiek was opgenomen in het deel over exploitatiesteun van de richtsnoeren van 2007, maar in het deel over investeringssteun. Portugal voerde tevens aan dat de definitie van het aantal werkzame personen in artikel 5 van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie⁽³⁹⁾ (algemene groepsvrijstellingsverordening, "AGVV van 2008") uitsluitend betrekking had op de definitie van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) binnen het toepassingsgebied van de AGVV van 2008, en niet op Regeling III, aangezien daarop een ad-hocbesluit van toepassing was. Portugal voerde ook aan dat het voornaamste doel van de goedgekeurde ZFM-regeling niet was om banen te scheppen of loonkosten te compenseren, maar veeleer om de economische, sociale en territoriale cohesie in een ultraperifeer gebied te bevorderen door de economie van dat gebied te moderniseren en te diversifiëren⁽⁴⁰⁾.
- (31) In het kader van het onderzoek van 2016 hebben de diensten van de Commissie Portugal verzocht het socialezekerheidsnummer te verstrekken van alle werknemers die in de jaren 2012 en 2013 waren tewerkgesteld door de begunstigden van de ZFM-regeling, teneinde na te gaan of er banen dubbel waren geteld. Hoewel Portugal de gevraagde gegevens verstrekke, gaf het aan dat die gegevens niet relevant waren voor de toepassing van de ZFM-regeling, aangezien dit een belastingregeling was en er controles werden uitgevoerd door middel van belastingaangiften⁽⁴¹⁾.

⁽³³⁾ Op basis van de definitie in punt 58 en voetnoot 52 van de richtsnoeren van 2007. D.w.z. "het aantal werknemers staat voor het aantal jaararbeidseenheden (JAE's), zijnde het aantal in één jaar voltijds tewerkgestelde personen, waarbij deeltijdarbeid en seizoenarbeid in fracties van JAE's worden uitgedrukt". Het begrip "jaararbeidseenheden" wordt in artikel 5 van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie (en Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie) ook aangeduid als "arbeidsjaareenheden" (AJE's). Zie de voetnoten 39 en 56.

⁽³⁴⁾ Overeenkomstig de artikelen 117 en 127 van de wet inzake vennootschapsbelasting ("CIRC"), dienen ondernemingen jaarlijks "Modelo 22" (bijlage D, veld 6 — "Entiteiten met een vergunning in de ZFM") in om het aantal geschapen/behouden banen op te geven, om na te kunnen gaan of aan de vereisten om in aanmerking te komen van artikel 36 van de EBF wordt voldaan. Volgens de Portugese autoriteiten maakt dit formulier het enkel mogelijk om de banen die bronbelasting opleveren en in de periode worden geschapen en behouden, te kwantificeren (Besluit nr. 16566-A/2012 van het kabinet van de minister van Financiën). Zie de brief van Portugal van 21 november 2017, blz. 3-4.

⁽³⁵⁾ Ondernemingen dienen "Modelo 10" in voor het aangeven van de jaarlijkse belastbare, van belasting vrijgestelde en niet-belastbare inkomsten die zijn verdiend door belastingplichtigen (werknemers van bedrijven, fiscaal ingezetenen van Portugal) en waarop bronbelasting over inkomen wordt geheven.. "Modelo 30" is dezelfde soort belastingaangifte, maar dan voor de inkomsten van belastingplichtigen (werknemers van bedrijven) die niet in Portugal wonen. Volgens de Portugese autoriteiten bevat deze belastingaangifte alleen informatie over de woonstaat van de belastingbetaler, die kan afwijken van het land waarin hij zijn activiteiten als werknemer uitoefent onder leiding van het bedrijf waarvoor hij werkt. De "DMR", die in het belastingjaar 2013 in werking trad (Ministerieel Uitvoeringsbesluit nr. 6/2013 van 10 januari 2013), heeft dezelfde functie, maar alleen voor inkomsten die voortvloeien uit niet-zelfstandige arbeid en op maandelijkse basis. De aangifte bevat ook informatie over de bronbelasting, de verplichte bijdragen aan socialezekerheidsstelsels en juridische substelsels voor gezondheid en voor vakbonden (zie de brief van Portugal van 21 november 2017, blz. 2-3). Al deze aangiften worden door de Portugese belastingautoriteiten beschouwd als "bijkomende verplichtingen", aangezien zij niet tot belastingaanslag leiden.

⁽³⁶⁾ Brieven van Portugal van 29 oktober 2015 (2015/107167), van 2 mei 2017, blz. 8-9, en van 11 september 2017, blz. 25.

⁽³⁷⁾ Brief van Portugal van 21 november 2017, blz. 2.

⁽³⁸⁾ Zie voetnoot 35.

⁽³⁹⁾ Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie van 6 augustus 2008 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard (PB L 214 van 9.8.2008, blz. 3).

⁽⁴⁰⁾ Brieven van Portugal van 11 september 2017, blz. 15-16, en van 21 november 2017, blz. 5-6.

⁽⁴¹⁾ Brieven van Portugal van 2 mei 2017, blz. 7, van 11 september 2017, blz. 14 en 17, en van 21 november 2017, blz. 1.

- (32) Bovendien gaf Portugal aan dat de begunstigde ondernemingen de belastingdienst geen bewijs hoefden te overhandigen van de arbeidsverhouding die zij hadden met de opgegeven werknemers, aangezien de belastingaanslag werd vastgesteld op basis van de in overweging 29 van dit besluit genoemde belastingaangiften (“Modelos”) ⁽⁴²⁾. Om dergelijke gegevens mag alleen door de belastingdienst worden verzocht indien zij over informatie beschikt die aanleiding geeft tot de verdenking van fouten, weglatingen, onjuistheden enz. ⁽⁴³⁾ Artikel 16 van het Portugese arbeidswetboek beoogt de vertrouwelijkheid van de persoonlijke levenssfeer te beschermen, wat betekent dat zonder toestemming van de betrokkene niet automatisch toegang mag worden verschaft tot persoonsgegevens in het kader van een arbeidsrelatie ⁽⁴⁴⁾. Overeenkomstig artikel 59, lid 2, en artikel 75, lid 1, van de Lei Geral Tributária worden belastingbetalers bovendien geacht te goeder trouw te handelen. Bijgevolg worden de aangiften die zij indienen voor waar aangenomen en worden de gegevens en beoordelingen van hun rekeningen of boekhouding geacht te goeder trouw te zijn bijgehouden ⁽⁴⁵⁾.
- (33) Bovendien heeft Portugal informatie ingediend waaruit bleek dat voor sommige begunstigden van de steun in de ZFM die waren opgenomen in de steekproef van de monitoring van 2015 en later het onderzoek van 2016 een deel van de banen waarvoor belastingvoordelen waren toegekend, zich buiten Madeira bevonden (sommige zelfs buiten de Unie). Portugal heeft aangegeven dat het voor de toepassing van de ZFM-regeling rekening hield met banen die binnen of buiten het gebied Madeira waren geschapen; zo lang de banen waren geschapen door de onderneming die was geregistreerd in de ZFM, hoefden zij zich niet in de regio te bevinden. Aangezien ondernemingen en werknemers volgens het Portugese arbeidsrecht contractueel zelf mogen bepalen waar de werknemer zijn diensten zal verrichten, kan de werkplek zich voor de toepassing van de ZFM-regeling overal bevinden, zelfs buiten Madeira en Portugal. Portugal was voorts van oordeel dat de gegevens van “werknemers” die in de betrokken belastingaangiften waren verstrekt, geen verband hielden met hun nationaliteit (d.w.z. dat nationaliteit niet relevant is voor belastingdoeleinden) ⁽⁴⁶⁾. Volgens Portugal zijn de werknemers van begunstigde ondernemingen in de ZFM die permanent buiten Portugal werken bovendien objectief gezien betaalde werknemers van de begunstigde onderneming en dragen zij via hun werk bij tot het genereren van inkomsten voor de begunstigde onderneming en moeten hun banen derhalve worden meegeteld als “banen die worden geschapen en behouden” voor de toepassing van de ZFM-regeling ⁽⁴⁷⁾.
- (34) Voor de controles die door de Portugese autoriteiten zijn uitgevoerd met betrekking tot het aantal banen dat is geschapen en behouden door de begunstigden van de ZFM-regeling, heeft Portugal aangegeven dat in geval van verschillen tussen de informatie over de verschillende aangiften, “Modelo 10” en “Modelo 30” alsook de “DMR” (met ingang van 1 januari 2013) voorrang hadden boven “Modelo 22” ⁽⁴⁸⁾. Naar aanleiding van het verzoek om inlichtingen van de diensten van de Commissie met betrekking tot verschillende discrepanties die aan het licht waren gekomen tijdens de monitoring van 2015, verklaarde Portugal dat “Modelo 22” het alleen mogelijk maakte om de posten te kwantificeren die bronbelasting genereerden en tijdens de betrokken periode waren geschapen en behouden. Dit zou kunnen leiden tot discrepanties met de andere “Modelos”, met name in het geval van werknemers met een inkomen dat onder een bepaalde drempel ligt en geen bronbelasting genereert. Bovendien heeft Portugal laten weten dat de belastingautoriteiten de betrokken ondernemingen hebben verzocht het aantal banen dat zij in hun jaarlijkse belastingaangiften hadden opgegeven, te corrigeren, zonder dat het daadwerkelijke bewijs van het bestaan van de banen ooit in twijfel is getrokken.
- (35) Portugal heeft ook aangegeven dat de jaarlijkse belastingaangiften gedurende de toepassing van Regeling III, zelfs indien de begunstigden nalieten het aantal geschapen banen in de regio op te geven, geacht werden op geldige wijze te zijn ingediend, en dat de beoordeling van de verschuldigde belasting en van het bedrag van de belastingverlaging bijgevolg niet werd beïnvloed.

⁽⁴²⁾ Brieven van Portugal van 6 juli 2015 (2015/065783), blz. 8, van 31 maart 2016, blz. 19, en van 11 september 2017, blz. 17.

⁽⁴³⁾ Brieven van Portugal van 29 oktober 2015, blz. 11, van 11 september 2017, blz. 25, en van 21 november 2017, blz. 7. Wanneer dit noodzakelijk wordt geacht, vraagt de nationale belastingautoriteit ondernemingen de arbeidsovereenkomsten van hun werknemers in te dienen. Indien de arbeidsovereenkomst niet beschikbaar is (in veel gevallen komt de arbeidsrelatie tot stand zonder dat dit formeel op schrift wordt gesteld — overeenkomsten voor onbepaalde tijd en voltijdse arbeidsovereenkomsten — waarop het beginsel van vormvrijheid van toepassing is uit hoofde van de Portugese wetgeving (artikel 219 van het Burgerlijk Wetboek)), kan de belastingplichtige worden verzocht het bestaan van een arbeidsverhouding op een andere manier aan te tonen. Zie met name de brieven van Portugal van 31 maart en 2 mei 2017, respectievelijk blz. 5 en 9.

⁽⁴⁴⁾ Brief van Portugal van 11 september 2017, blz. 16-17.

⁽⁴⁵⁾ Brief van Portugal van 21 november 2017, blz. 7-8.

⁽⁴⁶⁾ Brief van Portugal van 21 november 2017, blz. 4.

⁽⁴⁷⁾ Brief van Portugal van 31 maart 2016, blz. 5-6.

⁽⁴⁸⁾ Brieven van Portugal van 2 mei 2017, blz. 9, en van 21 november 2017, blz. 2.

- (36) Ten slotte voerde Portugal aan dat de ZFM-regeling voor een bepaald type holdings — de “*Sociedades Gestoras de Participações Sociais*” (“SGPS”) — niet vereiste dat deze ondernemingen banen schepten om van de verlaging van de vennootschapsbelasting te kunnen profiteren. Volgens Portugal was de vrijstelling van het vereiste om banen te scheppen voor SGPS opgenomen in het ontwerp van wetsbesluit ⁽⁴⁹⁾ dat bij de kennisgeving was gevoegd. Volgens Portugal werd die vrijstelling met de goedkeuring van de regeling bij het besluit van de Commissie van 2007 derhalve stilzijgend goedgekeurd, samen met de andere bepalingen van dezelfde wet.

3. REDENEN VOOR HET INLEIDEN VAN DE FORMELE ONDERZOEKSPROCEDURE

- (37) De Commissie stelde zich in haar inleidingsbesluit op het voorlopige standpunt dat dat ZFM-regeling voor de toepassing van artikel 107, lid 1, VWEU staatssteun vormde, en uitte ernstige twijfel over de verenigbaarheid van de regeling, zoals die door Portugal is uitgevoerd, met de interne markt.
- (38) Met betrekking tot het bestaan van staatssteun kwam de Commissie tot de voorlopige conclusie dat de ZFM-regeling die Portugal uitvoerde ten gunste van de ondernemingen in de ZFM staatssteun vormde ⁽⁵⁰⁾. De regeling is een besluit van de staat en kan aan de staat worden toegerekend ⁽⁵¹⁾. De steun is selectief aangezien deze de in de ZFM gevestigde ondernemingen begunstigt voor zover deze de ondernemingen in de ZFM toestaat gebruik te maken van een verlaging van de normaal verschuldigde vennootschapsbelasting, wat niet kan worden gerechtvaardigd door de opzet van het belastingstelsel ⁽⁵²⁾. Voor zover in de ZFM geregistreerde ondernemingen activiteiten verrichtten die open stonden voor internationale mededinging, kwam de Commissie tot de voorlopige conclusie dat de ZFM-regeling de mededinging vervalste of dreigde te vervalsen, aangezien de regeling de concurrentiepositie van de begunstigden van de ZFM-regeling ten opzichte van andere ondernemingen waarmee zij concurreerden, kon verbeteren ⁽⁵³⁾.
- (39) Wat de rechtmatigheid van de ZFM-regeling betreft, besloot de Commissie een formele onderzoeksprocedure in te leiden met betrekking tot twee kwesties ⁽⁵⁴⁾:
- i) de geografische herkomst van de winsten, en
 - ii) het niet-geverifieerde scheppen/behouden van banen in de regio.
- (40) In overeenstemming met de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 werd de ZFM-regeling goedgekeurd onder de voorwaarde dat de toegestane verlaging van de vennootschapsbelasting zou worden toegepast op winsten uit de daadwerkelijk in de regio uitgeoefende activiteiten. Deze fundamentele voorwaarde hangt nauw samen met het doel van regionale exploitatiesteun voor de ultraperifere gebieden (d.w.z. de compensatie van de meerkosten die ondernemingen in deze gebieden maken ten gevolge van de structurele handicaps van de gebieden) en verklaart ook waarom de goedkeuring van het besluit van de Commissie van 2007 werd gebaseerd op het onderzoek naar de meerkosten die ondernemingen maken in het ultraperifere gebied Madeira ⁽⁵⁵⁾.
- (41) De Commissie kwam tot de voorlopige conclusie dat als de ondernemingen hun activiteiten niet in Madeira uitvoerden, zij geen meerkosten maakten ten gevolge van hun activiteit in een ultraperifere gebied. Derhalve konden zij niet worden beschouwd als geldige begunstigden van de goedgekeurde ZFM-regeling en hadden zij geen recht op regionale exploitatiesteun.
- (42) De Commissie merkte ook op dat Portugal geen bewijs heeft overlegd van mogelijke controles die de bevoegde belastingautoriteiten hadden uitgevoerd met betrekking tot de herkomst van de opgegeven inkomsten waarop de verlaging van de vennootschapsbelasting van toepassing was. Zoals bleek uit de zaak van elke in de steekproef opgenomen begunstigde van de regeling, heeft Portugal bovendien geen informatie ingediend over de plaats van de werkelijke activiteit, maar heeft het slechts het adres van het hoofdkantoor van de begunstigden in Madeira ingediend. Aangezien Portugal heeft erkend dat belastingverlagingen voornamelijk van toepassing waren op de

⁽⁴⁹⁾ Artikel 36, lid 8, van het ontwerp van wetsbesluit tot wijziging van Wetsbesluit nr. 163/2003 van 24 juli 2003, Wetsbesluit nr. 215/1989 van 1 juli 1989, en Wetsbesluit nr. 500/80 van 20 oktober 1980. Zie de brief van Portugal van 28 juni 2006 (1900/80392).

⁽⁵⁰⁾ Zie punt 54 van het inleidingsbesluit.

⁽⁵¹⁾ Zie punt 51 van het inleidingsbesluit.

⁽⁵²⁾ Zie punt 52 van het inleidingsbesluit.

⁽⁵³⁾ Zie punt 53 van het inleidingsbesluit.

⁽⁵⁴⁾ Zie punt 63 van het inleidingsbesluit.

⁽⁵⁵⁾ “Towards a Diversification Strategy for Madeira Autonomous Region — Recommendations to overcome the problem of ultra-peripherality, final report”, ECORYS-NEI (Nederlands Economisch Instituut), Rotterdam, 2004.

inkomsten uit activiteiten buiten Portugal, was er reeds een sterke aanwijzing dat niet was voldaan aan de relevante verenigbaarheidsvoorwaarde betreffende de herkomst van de winsten waarop de verlaging van de vennootschapsbelasting werd toegepast. Bovendien vormden het opgegeven werk van werknemers buiten Madeira of zelfs de Unie, of het niet-bestaan van werknemers vanwege het hogere aantal dubbelstellingen, zoals bleek uit de monitoring van 2015, eveneens een sterke aanwijzing dat de belastingvoordelen die waren toegewezen aan begunstigden van de ZFM-regeling mogelijk geen verband houden met winsten die in de regio zijn gegenereerd.

- (43) Met betrekking tot het verenigbaarheids criterium betreffende het scheppen/behouden van banen in de regio Madeira, was de Commissie voorlopig van oordeel dat Portugal de ZFM-regeling voor de gehele looptijd ervan had toegepast op een wijze die in strijd was met het doel van de goedgekeurde regeling, alsook met de verenigbaarheids criteria die zijn neergelegd in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013. Dat het aantal geschapen/behouden banen niet was geverifieerd, bleek uit de uitkomst van de monitoring van 2015, die aantoonde dat: i) werknemers die slechts een deel van het belastingjaar hadden gewerkt, werden meegeteld als voltijdse werknemers, ii) werknemers en bestuursleden gelijktijdig werden meegeteld als geldige werknemers in meer dan één onderneming in de ZFM, en iii) werknemers die buiten Madeira en zelfs buiten de EU werkten, werden meegeteld in de berekening van het aantal geschapen banen die toegang gaf tot de verlaging van de vennootschapsbelasting waarin door de regeling werd voorzien, waarbij alle elementen in het onderzoek van 2016 door Portugal werden bevestigd als vaste praktijk.
- (44) Bovendien merkte de Commissie op dat het begrip “baan” en de methode voor het berekenen van de geschapen en behouden banen in de regio niet strookten met de definities, voorwaarden en beginselen in de richtsnoeren van 2007.
- (45) De Commissie kwam voorlopig ook tot de conclusie dat activiteiten die werden verricht door werknemers buiten de regio niet konden worden beschouwd als daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten, hoewel de gegenereerde inkomsten zouden kunnen worden toegewezen aan in de ZFM gevestigde ondernemingen.
- (46) De Commissie stelde zich ook op het voorlopige standpunt dat door de Portugese belastingautoriteiten uitgevoerde fiscale controles een sterke aanwijzing vormden dat Portugal in de praktijk niet naar behoren had gecontroleerd of aan de fundamentele verenigbaarheids criteria in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 was voldaan. Portugal heeft immers niet aangetoond dat het controles had uitgevoerd buiten het toepassingsgebied van de monitoring door de diensten van de Commissie; de aard van die controles leek in elk geval volledig op belastingen te zijn gericht en geen verband met de bovenstaande criteria te houden; en [30-40 %] (*) van alle werknemers die voor de jaren 2012 en 2013 waren opgegeven als werknemers van begunstigden van de ZFM-regeling, werd voor de vaststelling van de belastingverlaging voor de begunstigden meegeteld als zijnde werkzaam in meer dan één begunstigde onderneming in de ZFM.
- (47) Ten slotte uitte de Commissie zorgen over het gebrek aan behoud van de geschapen banen op basis van de uitkomst van de monitoring van 2015, waaruit bleek dat er sprake was van een zeer grote schommeling in het aantal werknemers die elke maand te werk waren gesteld door de begunstigden van de ZFM-regeling.
- (48) Voorts heeft de Commissie onderzocht of individuele steunmaatregelen in het kader van de ZFM-regeling als verenigbaar kunnen worden beschouwd indien zij vallen onder een blokvrijstelling van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie ⁽⁵⁶⁾ (algemene groepsvrijstellingsverordening, “AGVV van 2014”), die met terugwerkende kracht zou kunnen worden toegepast op individuele steunmaatregelen die zijn verleend voordat de respectieve bepalingen van de AGVV van 2014 in werking traden, mits aan de relevante voorwaarden was voldaan ⁽⁵⁷⁾.
- (49) De autonome regio Madeira is een ultraperifeer gebied in de zin van artikel 349 VWEU. Overeenkomstig artikel 15, lid 4, van de AGVV van 2014 komt het gebied in aanmerking voor regionale exploitatiesteun op basis van de afwijking van artikel 107, lid 3, punt a), VWEU, op voorwaarde dat: i) de begunstigden hun activiteit daadwerkelijk in het ultraperifere gebied hebben, en ii) het jaarlijkse steunbedrag niet hoger is dan een maximumpercentage van de door de begunstigde in het gebied gegenereerde jaarlijkse bruto toegevoegde waarde, gemaakte jaarlijkse arbeidskosten of behaalde jaaromzet.

(*) Vertrouwelijke informatie

⁽⁵⁶⁾ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 187 van 26.6.2014, blz. 1).

⁽⁵⁷⁾ Artikel 58 van de AGVV van 2014.

- (50) De ZFM-regeling bestaat in belastingvoordelen zoals beschreven in overweging 12 van dit besluit, die het effect hebben dat zij de uitgaven verlagen die ondernemingen zouden moeten doen in het kader van hun bedrijfsactiviteiten. De regeling vormt derhalve exploitatiesteun ten behoeve van de ondernemingen die ervan kunnen profiteren in de ZFM. Op basis van de informatie die Portugal heeft verstrekt tijdens de monitoring, stelde de Commissie zich op het voorlopige standpunt dat de begunstigden van de door Portugal uitgevoerde regeling hun activiteit niet noodzakelijk in Madeira hadden. Bovendien kwam de Commissie tot de voorlopige conclusie dat de desbetreffende steunbedragen niet noodzakelijk betrekking hadden op de bruto toegevoegde waarde, arbeidskosten of omzet die werd gegenereerd in Madeira ⁽⁵⁸⁾.
- (51) Tot slot stelde de Commissie zich op het voorlopige standpunt dat de ZFM-regeling, zoals die door Portugal is uitgevoerd, niet voldeed aan de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 en, in elk geval, aan de richtsnoeren van 2007, aangezien de twee in overweging 39 van dit besluit genoemde kwesties strookten met de fundamentele voorwaarden voor de goedkeuring van regionale exploitatiesteun in het kader van de richtsnoeren van 2007. De Commissie betwijfelde ook of de individuele steunmaatregelen in het kader van de regeling als verenigbaar kunnen worden beschouwd op grond van de AGVV van 2014 inzake exploitatiesteun in de ultraperifere gebieden ⁽⁵⁹⁾. Tot slot betwijfelde de Commissie of de ZFM-regeling, zoals die door Portugal is uitgevoerd, rechtstreeks op grond van artikel 107, lid 3, punt a), VWEU als verenigbaar kan worden beschouwd, aangezien het erop lijkt dat de Portugese autoriteiten de regeling hebben toegepast op een manier die geen compensatie biedt voor de structurele handicaps die ondernemingen daadwerkelijk kunnen ondervinden bij de uitoefening van hun activiteiten in Madeira ⁽⁶⁰⁾.

4. NA HET INLEIDINGSBESLUIT INGEDIENDE INFORMATIE EN OPMERKINGEN VAN PORTUGAL

4.1. Aanvullende informatie die Portugal heeft ingediend tijdens het diepgaande onderzoek

- (52) De Commissie heeft Portugal in het inleidingsbesluit verzocht gedetailleerde informatie over de uitvoering van de ZFM-regeling te verstrekken gedurende de looptijd ervan (2007 tot 2014) ⁽⁶¹⁾. Portugal werd met name verzocht het volgende te overleggen:
- een lijst van alle ondernemingen die zijn geregistreerd in de ZFM voor de periode 2007 tot en met 2014, met vermelding van de jaarlijks ontvangen steunbedragen;
 - een lijst van alle werknemers die door de in de ZFM geregistreerde ondernemingen te werk zijn gesteld (2007 tot en met 2014);
 - een lijst van de 25 grootste begunstigden van de ZFM-regeling in het kader van Regeling III in de jaren 2007 tot en met 2011 en 2014 (met vermelding van de jaarlijks ontvangen steunbedragen en het aantal werknemers dat in aanmerking is genomen voor de toekenning van de belastingverlaging, en met overlegging van relevante bewijsstukken);
 - bewijs van de herkomst van het inkomen voor alle in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling die geselecteerd zijn tijdens de monitoring voor de jaren 2012 en 2013, en voor de 25 grootste begunstigden van de ZFM-regeling voor de jaren 2007 tot en met 2011 en 2014 (met inbegrip van relevante bewijsstukken);
 - bewijs van de plaats waar de activiteit daadwerkelijk plaatsvindt voor alle in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling voor de periode 2007 tot en met 2014 (met inbegrip van relevante bewijsstukken);
 - een berekening van het aantal werknemers van alle in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling (jaren 2007 tot en met 2014) in voltijdequivalenten volgens de definitie in punt 58 en voetnoot 52 van de richtsnoeren van 2007 (met inbegrip van relevante bewijsstukken);

⁽⁵⁸⁾ Zie punt 60 van het inleidingsbesluit.

⁽⁵⁹⁾ Zie punt 61 van het inleidingsbesluit.

⁽⁶⁰⁾ Zie punt 62 van het inleidingsbesluit.

⁽⁶¹⁾ Zie punt 64, 1) tot en met 7), van het inleidingsbesluit. Dus, langer dan de twee jaar waarop de monitoring van 2015 van toepassing was (d.w.z. 2012 en 2013). Bovendien moet worden opgemerkt dat het merendeel van de informatie waarom in punt 64 van het inleidingsbesluit wordt verzocht, reeds was opgenomen in herhaalde en vergeefse verzoeken om inlichtingen die in de loop van het onderzoek van 2016 aan Portugal zijn gericht; met name met betrekking tot i) bewijs van de herkomst van de inkomsten die in aanmerking zijn genomen voor het berekenen van de belastinggrondslag voor alle in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling; ii) bewijs van de plaats van de werkelijke activiteit voor alle in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling; iii) de berekening van het aantal werknemers (met inbegrip van leidinggevende functies) voor alle in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling in voltijdequivalenten, en iv) bewijs van controle op de activiteiten van de in de steekproef opgenomen begunstigden van de ZFM-regeling voor de periode 2012 en 2013, zie de brieven van de Commissie van 29 februari 2016 (D/020793), 29 maart 2017 (D/030362), 11 augustus 2017 (D/069475) en 2 oktober 2017 (D/099275).

- niet eerder aangevoerde argumenten met betrekking tot de verenigbaarheidsvoorwaarden van de door Portugal uitgevoerde ZFM-regeling op basis van de AGVV van 2014 of artikel 107, lid 3, punt a), VWEU.
- (53) De Commissie heeft Portugal voorts meegedeeld dat zij, bij het ontbreken van die informatie, een besluit zou moeten nemen op basis van de informatie waarover zij beschikte ⁽⁶²⁾.
- (54) Bij brieven van respectievelijk 11 en 26 september 2018 ⁽⁶³⁾ en 24 april 2019 heeft Portugal aanvullende informatie over de uitvoering van de ZFM-regeling verstrekt en zijn opmerkingen over het inleidingsbesluit ingediend.
- (55) Op 11 september 2018 diende Portugal gegevens in over alle ondernemingen die in de ZFM waren geregistreerd voor de gehele looptijd van de regeling (van 2007 tot en met 2014). Het verstrekte ook de jaarlijks ontvangen steunbedragen per begunstigde tot en met 2014. Portugal heeft voorts een lijst verstrekt van de 25 grootste begunstigten van de ZFM-regeling in de jaren 2007 tot en met 2011 en 2014 ⁽⁶⁴⁾, met vermelding van de ontvangen steunbedragen. Bovendien heeft Portugal bij brief van 26 september 2018 voor de jaren 2007 tot en met 2014 een lijst verstrekt van de werknemers die te werk waren gesteld door alle in de ZFM geregistreerde ondernemingen ⁽⁶⁵⁾. Aan de hand van die informatie kunnen de tijdens de monitoring aan het licht gekomen problematische kwesties echter niet volledig worden geverifieerd: i) bestuursleden en werknemers die dergelijke functies gelijktijdig vervullen bij veel ondernemingen in de ZFM; ii) aantal dubbeltellingen van banen, en iii) deeltijdbanen die in aanmerking zijn genomen voor het aantal geschapen/behouden banen en alle aan ondernemingen in de ZFM verleende belastingvoordelen.
- (56) Portugal heeft geen informatie verstrekt over het aantal werknemers dat in aanmerking is genomen voor het toekennen van de belastingverlaging voor de jaren 2008, 2009 en 2010 ⁽⁶⁶⁾, en heeft onvolledige informatie verstrekt voor de jaren 2011 en 2014 ⁽⁶⁷⁾. Bovendien is de informatie die over het aantal werknemers is verstrekt voor elk jaar onduidelijk: i) verschillende bronnen en ii) verschillende aangifteperiodes zonder duidelijk verband tussen het aantal geschapen/behouden banen en het in elke periode ontvangen steunbedrag.
- (57) Bovendien heeft Portugal de volgende informatie, gegevens en ondersteunende documentatie niet verstrekt ⁽⁶⁸⁾, die nodig zijn voor het beoordelen van de verenigbaarheid van de steunmaatregelen:
- bewijs van de stukken die zijn gebruikt om het aantal werknemers te verifiëren; voor de jaren tot en met 2010 heeft Portugal aangegeven dat de ondernemingen niet verplicht waren het aantal werknemers op te geven in hun belastingaangiften;
 - bewijs van de herkomst van het inkomen van in de steekproef opgenomen begunstigten die zijn geselecteerd in de loop van het voorlopige onderzoek ⁽⁶⁹⁾ en van de 25 grootste begunstigten van de ZFM-regeling voor de jaren 2007 tot en met 2009 ⁽⁷⁰⁾;
 - bewijs van de plaats waar de werknemers van de begunstigten van de ZFM-regeling hun activiteit daadwerkelijk uitoefenen;
 - de berekening van het aantal werknemers van alle in de steekproef opgenomen begunstigten van de ZFM-regeling die zijn geselecteerd in de loop van de monitoring voor de jaren 2012 en 2013, alsook voor de 25 grootste begunstigten in de jaren 2007 tot en met 2011 en 2014, in vte's volgens de definitie van punt 58 en voetnoot 52 van de richtsnoeren van 2007.

⁽⁶²⁾ Zie punt 64, tweede alinea, van het inleidingsbesluit.

⁽⁶³⁾ Brieven van 11 september 2018 (2018/144207) en van 26 september 2018 (2018/153989).

⁽⁶⁴⁾ De informatie voor de jaren 2012 en 2013 werd verstrekt in het kader van de monitoring van 2015.

⁽⁶⁵⁾ De informatie was gebaseerd op gegevens die op 6 augustus 2018 zijn verstrekt door de sociale zekerheid en de belastingdienst.

⁽⁶⁶⁾ In "Modelo 22" werd die informatie van 2007 tot 2010 niet van belastingbetalers gevraagd.

⁽⁶⁷⁾ Voor het jaar 2011 is er informatie voor 25 van de 62 begunstigten. Voor het jaar 2014 is er informatie voor 25 van de 526 begunstigten.

⁽⁶⁸⁾ Informatie waarom wordt verzocht in punt 64, 3) tot en met 6), van het inleidingsbesluit.

⁽⁶⁹⁾ Met betrekking tot punt 64, 3), van het inleidingsbesluit legt Portugal uit dat de nationale belastingautoriteiten de begunstigten van de ZFM-regeling om die informatie heeft verzocht. Die "informatie is echter nog niet beschikbaar". Zie de brief van Portugal van 26 september 2018, punt 127, blz. 30.

⁽⁷⁰⁾ Portugal heeft de 25 grootste begunstigten van de ZFM-regeling niet verstrekt voor de jaren 2007 tot en met 2009, omdat er elk jaar minder dan 25 begunstigten waren: 2007: 0; 2008: 9, en 2009: 20.

- (58) In de in overweging 8 van dit besluit genoemde bijeenkomst met de diensten van de Commissie op 10 april 2019 werd Portugal herinnerd aan de procedurele stappen van de lopende formele onderzoeksprocedure en aan de toezegging voor wederzijdse samenwerking van september 2017, die tot dusver niet succesvol was gebleken. Voorts werd Portugal verzocht de ontbrekende informatie te verstrekken overeenkomstig punt 64 van het inleidingsbesluit, waarmee de diensten van de Commissie over een volledig pakket feiten/informatie over de ZFM-regeling zouden beschikken.
- (59) Bij brief van 24 april 2019 ⁽⁷¹⁾ heeft Portugal, ingaand op het voorlopige standpunt van de Commissie ten aanzien van de ongeschiktheid van de fiscale controles ⁽⁷²⁾, gegevens ingediend over fiscale controles die tussen 2015 en 2018 op begunstigden van de ZFM-regeling ⁽⁷³⁾ zijn uitgevoerd in de vorm van belastingcontroles. In de desbetreffende periode zijn [300-600] belastingcontroles ingesteld en zijn [300-600] belastingcontroles afgerond. De opgegeven fiscale correcties bedragen ongeveer [100-250] miljoen EUR. Portugal heeft voorts verschillen met betrekking tot [100-300] belastingaangiften van begunstigden van de ZFM-regeling gemeld. Met betrekking tot de afgesloten belastingcontroles voor de ZFM-regeling (Regeling III), kon aan de hand van de verstrekte informatie echter geen verband worden gelegd tussen de gemelde belastingcontroles en fiscale correcties en de twee kwesties waarvoor de formele onderzoeksprocedure was ingeleid.
- (60) Bovendien heeft Portugal erkend dat de criteria voor het aantal geschapen/behouden banen verder moeten worden verduidelijkt om eventuele twijfels over de interpretatie ervan weg te nemen, door misbruik van de desbetreffende steun te voorkomen en door verdere waarborgen in te stellen dat het tellen van de banen zou bijdragen tot de sociale en economische ontwikkeling van Madeira ⁽⁷⁴⁾. In dit verband heeft Portugal een ontwerpbesluit ("*projeto de despacho da Vice-Presidência do Governo Regional da Madeira*") ingediend waarin het begrip "scheppen van banen" wordt verduidelijkt in overeenstemming met de definities in de richtsnoeren van 2007 ⁽⁷⁵⁾.
- (61) In dit verband erkende Portugal dat het aanbrengen van wijzigingen in de ZFM-regeling nodig was om mogelijk misbruik te voorkomen. Bovendien kwam Portugal met een reeks wetgevings-, regelgevings- en controlemaatregelen voor de ZFM-regeling waarvoor het de Commissie om instemming heeft verzocht door middel van een aanbeveling waarin passende maatregelen worden voorgesteld aan de betrokken lidstaat overeenkomstig artikel 22, punten a) en b), van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad ⁽⁷⁶⁾. Als alternatief voorzag Portugal dat dergelijke wetswijzigingen moeten worden goedgekeurd bij besluit van de Commissie ("voorwaardelijk besluit"), in de zin van artikel 9, lid 4, van Verordening (EU) 2015/1589 ⁽⁷⁷⁾.
- (62) In dit verband heeft Portugal, naar aanleiding van de verduidelijking van het in overweging 60 van dit besluit genoemde begrip "scheppen van banen", wijzigingen van de rechtsgrondslag van de ZFM-regeling voorgesteld ⁽⁷⁸⁾: i) de uitsluiting van de SGPS ⁽⁷⁹⁾; ii) de toewijzing van de inkomsten uit vennootschapsbelasting in de ZFM aan beleidsdoelstellingen op het gebied van gezondheid en onderwijs; iii) het creëren van een specifieke antimisbruik-clausule voor de ZFM-regeling in overeenstemming met Richtlijn (EU) 2016/1164 van de Raad ⁽⁸⁰⁾ betreffende belastingontwijkingspraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt wat kwalificatieconflicten door hybride structuren met derde landen betreft, en iv) de vaststelling van criteria om grote belastingbetalers in de ZFM te identificeren waarvan de fiscale situatie permanente monitoring door het kantoor van de vrije zone ("*Gabinete da Zona Franca*") ⁽⁸¹⁾ vereist in aanvulling op de belastingcontroles die op jaarlijkse basis moeten worden uitgevoerd.

⁽⁷¹⁾ Brief van Portugal van 24 april 2019 (2019/055874).

⁽⁷²⁾ Zie de punten 36, 44 en 45 van het inleidingsbesluit.

⁽⁷³⁾ De rapportage heeft ook betrekking op Regeling IV, de opvolger van de ZFM-regeling (2015-2020), die sinds 1 januari 2015 door Portugal wordt uitgevoerd in het kader van de AGVV van 2014.

⁽⁷⁴⁾ Brief van Portugal van 24 april 2019, blz. 4.

⁽⁷⁵⁾ Het ontwerpbesluit heeft tot doel ervoor te zorgen dat: i) deeltijdwerk alleen in aanmerking wordt genomen in verhouding tot het aantal gewerkte uren ("voltijdequivalent"); ii) het verband tussen de werknemer en de regio Madeira wordt gewaarborgd, en iii) het scheppen en behouden van banen door middel van tijdelijk werk binnen de definitie niet in aanmerking wordt genomen. Anders dan de eerste versie van het ontwerpbesluit die op 6 april 2018 werd ingediend, is de huidige versie ook van toepassing op Regeling III (het "ontwerpbesluit van 2018" was alleen van toepassing op Regeling IV).

⁽⁷⁶⁾ Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 248 van 24.9.2015, blz. 9).

⁽⁷⁷⁾ Brief van Portugal van 24 april 2019, blz. 3.

⁽⁷⁸⁾ Artikel 36 van de EBF heeft betrekking op zaken die vallen onder de aan het nationale parlement voorbehouden wetgevingsbevoegdheid (d.w.z. belastingen en belastingvoordelen). Zie artikel 165, lid 1, punt i), van de Portugese grondwet. Portugal erkent dat voorgestelde wijzigingen tot invoering van een "nieuwe regeling" voor de ZFM verdere rechtshandelingen vereisen die door het nationale parlement moeten worden goedgekeurd en niet louter bij bestuursrechtelijke maatregelen kunnen worden ingevoerd. Zie de brief van Portugal van 24 april 2019, blz. 4.

⁽⁷⁹⁾ Zie overweging 36 van dit besluit.

⁽⁸⁰⁾ Richtlijn (EU) 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingspraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt (PB L 193 van 19.7.2016, blz. 1).

⁽⁸¹⁾ Regelgevingsdecreet nr. 14/2015/M van 19 augustus 2015. Overeenkomstig artikel 8, lid 1, is het de taak van het kantoor om de in de ZFM uitgeoefende activiteiten te monitoren en te coördineren.

4.2. Opmerkingen van Portugal

- (63) De opmerkingen die Portugal in de brief van 26 september 2018 heeft ingediend, worden in de volgende overwegingen samengevat.
- (64) Portugal voert aan dat een negatief besluit over de ZFM-regeling ingrijpende en onherstelbare gevolgen voor de economische duurzaamheid van Madeira zou hebben ⁽⁸²⁾. De Commissie moet derhalve rekening houden met de status van ultraperifeer gebied van Madeira, die wordt erkend in artikel 349 VWEU.
- (65) Portugal voert voorts aan dat de Commissie in haar beoordeling rekening moet houden met de economische gevolgen van de ZFM-regeling voor de ontwikkeling van de regio ⁽⁸³⁾, met name met het economische effect van de regeling op de nationale, Europese en internationale handel ⁽⁸⁴⁾.
- (66) Tot slot is Portugal van mening dat het lopende diepgaande onderzoek Madeira benadeelt ten opzichte van andere rechtsgebieden, waar preferentiële tarieven van de vennootschapsbelasting worden toegepast en die ontsnappen aan de regels inzake staatssteun ⁽⁸⁵⁾.

Aanwezigheid van steun

- (67) Portugal is van oordeel dat de ZFM-regeling geen staatsmiddelen omvat (d.w.z. een stijging van de uitgaven of zelfs een vermindering van de inkomsten voor de overheidsbegroting). De regeling stemt niet overeen met een "echte belastinguitgave", maar slechts met een virtuele belastinguitgave of zelfs boekhoudkundige fictie ("theoretische derving aan belastinginkomsten") ⁽⁸⁶⁾. Portugal legt voorts uit dat ondernemingen alleen in de ZFM zijn gevestigd, en daar investeren, vanwege het bestaan van de belastingverlaging. Zonder het belastingvoordeel zouden zij zich niet in de ZFM hebben gevestigd of de gebruikelijke belastingen hebben betaald die op het vasteland van Portugal of in Madeira van toepassing zijn ⁽⁸⁷⁾.
- (68) Portugal voert aan dat de ZFM-regeling deel uitmaakt van de algemene economie van het Portugese belastingstelsel ⁽⁸⁸⁾. Portugal is voorts van oordeel dat, volgens de praktijk van de Commissie ⁽⁸⁹⁾, een laag belastingtarief dat in een gehele lidstaat of autonome regio wordt toegepast, moet worden gezien als een algemene maatregel en derhalve geen voordeel verleent aan de ondernemingen die in de ZFM zijn gevestigd ⁽⁹⁰⁾.

⁽⁸²⁾ In 2016 werd in de ZFM bijna [100-200] miljoen EUR aan vennootschapsbelasting geïnd (bijna [15-25] % van het totaal aan belastingen dat in dat jaar in de regio werd geïnd). Een negatief besluit zou de verplaatsing van meer dan [1 000-2 000] in de ZFM geregistreerde ondernemingen naar andere regio's of landen tot gevolg hebben, alsook een sterke stijging van de werkloosheid in de regio (in 2014 waren er [4 000-6 000] directe, indirecte en afgeleide banen in de ZFM, die samen goed waren voor [1-10] % van de totale werkgelegenheid in Madeira). Zie de brieven van Portugal van 2 mei 2017, blz. 6, en van 26 september 2018 (bijlage I), blz. 62.

⁽⁸³⁾ In de periode 2012-2015 was de activiteit van de ZFM volgens de informatie van het regionale directoraat voor statistiek van Madeira ("Direção Regional de Estatística da Madeira") gemiddeld goed voor ongeveer [1-10] % van de bruto toegevoegde waarde en [0,5-10] % van de werkgelegenheid van de autonome regio Madeira. De activiteiten die verband houden met handel, vervoer en opslag en met accommodatie en catering hebben het meeste bijgedragen aan de totale bruto toegevoegde waarde van de ondernemingen die in de ZFM zijn gevestigd (ongeveer [70-80] %). De industriële activiteiten die verband houden met de industrie hebben het meeste bijgedragen aan het totale aantal nieuwe arbeidsplaatsen in de regio ([30-40] %). In 2014 was de ZFM goed voor [1-10] % van de toegevoegde waarde die in de regio was gegenereerd, d.w.z. ongeveer [200-400] miljoen EUR. "Tax and economic analysis report — Madeira Free Trade Zone", Ernst & Young, september 2018, blz. 60-62 (bijlage I bij de brief van Portugal van 26 september 2018).

⁽⁸⁴⁾ In 2014 waren ondernemingen in de ZFM goed voor 79 % van de uitvoer ([50-200] miljoen EUR). In 2016 steeg de uitvoer naar de Europese gemeenschap ten opzichte van 2014 van [20 000-30 000] tot [30 000-40 000] duizend EUR. De sectoren levensmiddelen en landbouw maakten het leeuwendeel van de uitvoer uit, gevolgd door de sectoren machines en textiel, wat onmiskenbaar positieve effecten op de ontwikkeling van de Europese economie heeft gehad. Zie "Tax and economic analysis report", Ernst & Young, 24 september 2018, blz. 68.

⁽⁸⁵⁾ Malta, Luxemburg, Nederland en Cyprus. Zie de brief van Portugal van 26 september 2018, blz. 14-16.

⁽⁸⁶⁾ De algemene staatsbegrotingen van 1999 tot en met 2004 vermelden het volgende: "Deze vrijstelling ... vertegenwoordigt belasting die niet wordt geheven op inkomsten die, bij het ontbreken van dit voordeel, niet zouden bestaan" (algemene staatsbegroting van 2002), of "de afschaffing van de huidige regeling... zou er zeker niet toe leiden dat deze belastinginkomsten worden verkregen" (algemene staatsbegroting van 2004).

⁽⁸⁷⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 50, blz. 18.

⁽⁸⁸⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 29, blz. 13, en brief van Portugal van 11 september 2017, blz. 30.

⁽⁸⁹⁾ Besluit (EU) 2019/1252 van de Commissie van 19 september 2018 betreffende de fiscale rulings SA.38945 (2015/C) (ex 2015/NN) (ex 2014/CP) door Luxemburg afgegeven aan McDonald's Europe (PB L 195 van 23.7.2019, blz. 20).

⁽⁹⁰⁾ "Tax and economic analysis report", Ernst & Young, 24 september 2018, blz. 67.

- (69) Portugal is ook van oordeel dat de ZFM-regeling niet selectief is, omdat de maatregel “bepaalde ondernemingen of bepaalde producties niet begunstigt” in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU. Portugal voert aan dat, overeenkomstig artikel 36, lid 6, van het *Estatuto dos Benefícios Fiscais* (regeling inzake belastingvoordelen, de “EBF”), alle ondernemingen die betrokken zijn bij commerciële, industriële, maritieme of andere dienstverlenende activiteiten (indien die niet uitdrukkelijk van de regeling zijn uitgesloten, zoals het geval is voor verzekeringen en financiële activiteiten), waarschijnlijk in de ZFM zullen worden gevestigd. Derhalve voldoen de belastingvoordelen die door de begunstigden van de ZFM-regeling worden genoten, niet aan de voorwaarde van selectiviteit, die van essentieel belang is voor het bestaan van staatssteun. Tot slot kan zelfs niet worden geconcludeerd dat er daadwerkelijk sprake is van selectiviteit, aangezien de desbetreffende belastingvoordelen niet zijn beperkt tot bepaalde categorieën of sectoren met gemeenschappelijke kenmerken.
- (70) Portugal komt tot de conclusie dat de ZFM-regeling veeleer als een algemene maatregel moet worden beschouwd, en niet als een staatssteunmaatregel⁽⁹¹⁾. De onderzochte maatregel houdt geen selectief voordeel voor de in de ZFM geregistreerde ondernemingen in en kan worden gerechtvaardigd door de opzet van het belastingstelsel. Tot slot is Portugal van oordeel dat de Commissie de bewijslast draagt om vast te stellen of de ZFM-regeling staatssteun inhoudt in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.
- (71) Portugal voert voorts aan dat als de ZFM-regeling “steun” zou inhouden, deze als “bestaande steun” zou moeten worden aangemerkt. De ZFM-regeling gaat terug tot vóór de toetreding van Portugal tot de EEG⁽⁹²⁾ en de regeling is niet inhoudelijk gewijzigd buiten het onderhandelingskader voor bestaande steun. Derhalve moet voor de ZFM-regeling niet de voorafgaande goedkeuring van de Commissie overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU zijn vereist. Omgekeerd moet de Commissie in plaats daarvan de procedure van de dienstige maatregelen inleiden⁽⁹³⁾, waarbij de inhoud van de steunregeling gewijzigd zou kunnen worden, vereisten kunnen worden ingevoerd, of de regeling verduidelijkt zou moeten worden. Als alternatief stelt Portugal voor dat de Commissie een positief besluit neemt waaraan voorwaarden zijn verbonden (“voorwaardelijk besluit”)⁽⁹⁴⁾.

Herkomst van de winsten waarop de verlaging van de vennootschapsbelasting werd toegepast

- (72) Portugal erkent dat in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 is bepaald dat de steun in de vorm van een verlaging van de vennootschapsbelasting van toepassing is op “winsten die voortvloeien uit daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten”⁽⁹⁵⁾. Niettemin verwerpt Portugal de conclusie van de Commissie dat, indien de ondernemingen hun activiteiten niet in Madeira verrichten, zij geen meerkosten maken als gevolg van hun activiteit in een ultraperifeer gebied en bijgevolg geen recht hebben op regionale exploitatiesteun⁽⁹⁶⁾.
- (73) Portugal wijst erop dat de gekwantificeerde meerkosten die worden gemaakt door ondernemingen in het ultraperifere gebied Madeira⁽⁹⁷⁾ waren aangepast aan de economische dimensie van de ZFM, die werd erkend in het besluit van de Commissie van 2007⁽⁹⁸⁾. Bovendien is de volledige uitvoering van de ZFM-regeling volledige coherent met die welke voortvloeit uit de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013, waarin werd geconcludeerd dat “de maatregel het mogelijk maakt om de meerkosten te compenseren van ondernemingen die in het desbetreffende ultraperifere gebied zijn gevestigd”⁽⁹⁹⁾. Portugal voert voorts aan dat de belastingvoordelen in de ZFM aanzienlijk kleiner zijn dan de “meerkosten” en dat de voorwaarde dat activiteiten daadwerkelijk in Madeira moeten worden uitgeoefend, tot uitdrukking komt in de vergunningseis voor de ZFM en de naleving van andere wettelijke eisen, waardoor de ondernemingen die zijn geregistreerd in het kader van de ZFM-regeling (Regeling III) legitieme begunstigden van de regeling zijn en recht hebben op regionale exploitatiesteun⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹¹⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 28, blz. 13, en “Tax and economic analysis report”, Ernst & Young, september 2018, blz. 66-68.

⁽⁹²⁾ Zie punt 10 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽⁹³⁾ Zie artikel 22, punten a) en b), van Verordening (EU) 2015/1589. Zie overweging 61 van dit besluit.

⁽⁹⁴⁾ Zie artikel 9, lid 4, en artikel 20 van Verordening (EU) 2015/1589. Zie de brief van Portugal van 24 april 2019, blz. 3. Zie eveneens overweging 61 van dit besluit.

⁽⁹⁵⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 88, blz. 20.

⁽⁹⁶⁾ Zie punt 30 van het inleidingsbesluit.

⁽⁹⁷⁾ Zie voetnoot 55. De minimale meerkosten die voortvloeien uit de afgelegen ligging van Madeira bedragen 26 % van de bruto toegevoegde waarde van de particuliere sector of 16,7 % van het bruto binnenlands product (bbp) van Madeira, in totaal ongeveer 400 miljoen EUR in 1998. Zie de punten 46 en 48 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽⁹⁸⁾ Zie punt 51 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽⁹⁹⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 124.

⁽¹⁰⁰⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 125.

- (74) Portugal herhaalt dat “hun activiteiten uitoefenen in Madeira” louter zou moeten inhouden dat de activiteit in Madeira wordt uitgeoefend indien deze daar wordt ondernomen met een geregistreerd kantoor en beheers- en besluitvormingscentrum zonder dat daar permanent volledig menselijk kapitaal aanwezig hoeft te zijn. Portugal is van oordeel dat de Commissie, door te vereisen dat activiteiten, die per definitie internationaal van aard zijn, daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend, voorbijgaat aan het verband tussen dergelijke internationale activiteiten en de regio, dat wordt erkend in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 ⁽¹⁰¹⁾.
- (75) Portugal herhaalt bovendien zijn standpunt dat het vereiste dat activiteiten daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend, niet inhoudt, noch zou kunnen inhouden, dat de activiteiten geografisch gezien moeten worden beperkt tot het grondgebied van Madeira en de inkomsten die louter in dat geografische gebied zijn verkregen. De “restrictieve interpretatie” van de Commissie strookt derhalve niet met de vaste rechtspraak van de Unie inzake het “centrum van de voornaamste belangen” ⁽¹⁰²⁾, de besluitvormingspraktijk van de Commissie en de rechtspraak van de Unie inzake het uitstralingseffect (“spillover-effect”) ⁽¹⁰³⁾, en het fundamentele recht van vestiging en vrij verkeer van goederen, mensen, diensten en kapitaal van de Unie.
- (76) Portugal concludeert voorts dat toerekenbaarheid geschiedt op basis van de plaats van het hoofdkantoor van de onderneming of de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming. Dit stemt volledig overeen met het besluit van de Commissie van 2007, waarin wordt bepaald dat “de regeling zonder onderscheid wordt toegepast op ingezetenen en niet-ingezetenen ondernemingen in Portugal” ⁽¹⁰⁴⁾. In het besluit van de Commissie van 2013 wordt ook erkend dat de activiteiten van ondernemingen met een vergunning in de ZFM hoofdzakelijk internationaal van aard zijn, aangezien “de activiteiten die door die ondernemingen worden verricht, openstaan voor internationale mededinging” ⁽¹⁰⁵⁾. Derhalve is de herinterpretatie van punt 14 van het besluit van de Commissie van 2007 dat de betrokken activiteiten alleen binnen de strikte geografische grenzen van Madeira kunnen worden uitgeoefend, in strijd met de ZFM-regeling zelf en met de richtsnoeren van 2007 als een belangrijk instrument om investeringen van binnen en buiten de interne markt aan te trekken. Zij is tevens in strijd met het doel van artikel 349 VWEU, op grond waarvan specifieke (fiscale) maatregelen mogen worden genomen om investeringen aan te trekken en derhalve de modernisering en diversifiëring van de economie te bevorderen.
- (77) Bovendien komt Portugal zijn verbintenissen na in het kader van het actieplan inzake grondslaguitholling en winstverschuiving van de OESO ⁽¹⁰⁶⁾ (“BEPS-actieplan”) dat het in 2016 heeft ondertekend. Het BEPS-actieplan bevat het begrip “substantiële activiteit”, dat de toepassing beperkt van preferentiële regelingen op inkomsten die een oorzakelijk verband hebben met de kosten die door de onderneming worden gedragen om het onderliggende activum te ontwikkelen.
- (78) Portugal is van oordeel dat de Commissie in haar onderzoek naar de rechtmatigheid van de ZFM-regeling rekening moet houden met het criterium aangaande “substantiële activiteit” zoals gedefinieerd in de OESO-voorschriften en, in het bijzonder, de algemene richtsnoeren voor de evaluatie van maatregelen in het kader van het BEPS-actieplan ⁽¹⁰⁷⁾. Portugal is van oordeel dat de Commissie in haar beoordeling de bestaande rechtsinstrumenten van de Unie inzake de bestrijding van belastingontduiking en -fraude moet opnemen, in het bijzonder de voorschriften betreffende misbruik van reële constructies zoals vastgesteld in Richtlijn (EU) 2016/1164, alsook de voorschriften inzake de verplichte automatische uitwisseling van informatie op belastinggebied met betrekking tot de bij Richtlijn 2011/16/EU van de Raad ⁽¹⁰⁸⁾ ingevoerde meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies.

⁽¹⁰¹⁾ Punten 11, 25, 72 en 73 van het besluit van de Commissie van 2007 en de punten 24, 26 en 28 van het besluit van de Commissie van 2013.

⁽¹⁰²⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 2 mei 2006, Eurofood IFSC, C-341/04, ECLI:EU:C:2006:281, punten 34, 35 en 36, en arrest van het Hof van Justitie van 22 december 2010, Weald Leasing, C-103/09, ECLI:EU:C:2010:804, punt 44.

⁽¹⁰³⁾ Activiteiten buiten een bepaalde regio kunnen de desbetreffende regio aanzienlijk te goede komen. Volgens Portugal heeft de Commissie dit beginsel erkend in een besluit van 2007 met betrekking tot de Franse overzeese departementen, Besluit C(2007) 5115 final van de Commissie van 27 oktober 2007 in zaak SA.21502 (N522/2006) France — Loi de programme pour l'outre-mer — Aide fiscale, afdelingen 2.8.3 en 2.8.8., blz. 24 en 25. Zie ook het arrest van het Hof van Justitie van 19 december 2012, GAMP, C-579/11, ECLI:EU:C:2012:833, punten 30-39.

⁽¹⁰⁴⁾ Zie punt 22, voetnoot 9 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽¹⁰⁵⁾ Zie punt 22 van het besluit van de Commissie van 2013.

⁽¹⁰⁶⁾ Actie 5 “Counter Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance” (schadelijke belastingpraktijken doeltreffender bestrijden, rekening houden met de inhoud en transparantie van de rekeningen), en actie 6 “Prevent Treaty Abuse” (misbruik van het Verdrag voorkomen) (<http://www.oecd.org/tax/beps/action-plan-on-base-erosion-and-profit-shifting-9789264202719-en.htm>)

⁽¹⁰⁷⁾ Actie 5 van het BEPS-verslag en de BEPS-richtsnoeren van het Forum on Harmful Tax Competition (forum inzake schadelijke belastingconcurrentie) van de OESO, met betrekking tot het vereiste van “substantiële activiteit” in de context van niet met intellectuele eigendom verband houdende regelingen (<https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action5/>).

⁽¹⁰⁸⁾ Richtlijn 2011/16/EU van de Raad van 15 februari 2011 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen en tot intrekking van Richtlijn 77/799/EEG (PB L 64 van 11.3.2011, blz. 1).

- (79) Portugal legt uit dat met de bij Richtlijn (EU) 2016/1164 ingevoerde voorschriften inzake belastingontwijking toepassing op kunstmatige constructies wordt beoogd (d.w.z. situaties waarin ondernemingen die zijn gevestigd in gebieden met een gunstig belastingstelsel en daar geen enkele vorm van economische activiteit verrichten, tegen een lager tarief of zelfs een nultarief worden belast). Overeenkomstig deze richtlijn moet erop worden gewezen dat, met het oog op de beoordeling van de wetmatigheid van de in de ZMF gevestigde ondernemingen, de Commissie zich in de beoordelingsfase van het verlenen van staatssteun op algemene antimisbruikclausules zou moeten baseren. Portugal is van oordeel dat het onaanvaardbaar is om te concluderen dat het belastingvoordeel dat wordt toegekend aan ondernemingen met een vergunning in de ZFM, dat een “belastingverlaging” vormt, noodzakelijkerwijs inhoudt dat die ondernemingen deel uitmaken van een kunstmatige constructie ⁽¹⁰⁹⁾.
- (80) Tot slot beschrijft Portugal het bestaande systeem voor belastingcontrole met betrekking tot de in de ZMF geregistreerde ondernemingen ⁽¹¹⁰⁾. Voorts beschrijft Portugal de verificatie van de verplichting tot een gescheiden boekhouding met betrekking tot de inkomsten in de ZFM ⁽¹¹¹⁾, en bestrijdt het op basis hiervan het standpunt van de Commissie in het inleidingsbesluit dat de doeltreffendheid van de door de belastingautoriteiten uitgevoerde controles aanleiding tot twijfels zou kunnen geven ⁽¹¹²⁾.

Schepping/behoud van banen in de regio

- (81) Portugal legt uit dat de invoering van de beperkingen in verband met het minimumaantal banen inherent is aan een vergelijkbare logica van een antimisbruikmaatregel: het doel was om te voorkomen dat ondernemingen die geen substantiële economische activiteit hebben, ten onrechte profiteren in Madeira. Hiermee wordt echter niet verplicht of wettig gemaakt dat vereisten aangaande banen buiten het kader van het toepasselijke recht van de Unie en van de lidstaten moeten worden geplaatst.
- (82) Naar aanleiding van de Uniewetgeving inzake harmonisatie ⁽¹¹³⁾ voert Portugal aan dat het Unierecht geen eenvormig begrip van “arbeidsovereenkomst” of “arbeidsverhouding” of “werknemer” ⁽¹¹⁴⁾ of bijgevolg “baan” bevat. Het desbetreffende begrip “baan” wordt uiteengezet in het Portugese arbeidsrecht ⁽¹¹⁵⁾, dat niet strijdig is met het toepasselijke Unierecht.
- (83) Portugal is altijd van mening geweest dat het vereiste voor entiteiten met een vergunning om in de ZFM actief te zijn om banen te scheppen of te behouden, alleen wordt nagekomen indien er een arbeidsovereenkomst is opgesteld met een onderneming die in de ZFM is gevestigd ⁽¹¹⁶⁾. De vormen van werk op contractbasis die deel uitmaken van de voorschriften van de Unie en van de lidstaten kunnen niet worden genegeerd, in het bijzonder tijdelijk werk alsook de (fundamentele) vrijheid van het vrije verkeer van werknemers.
- (84) Portugal voert voorts aan dat het in de geest van de wetgeving van de Unie ⁽¹¹⁷⁾ en de rechtspraak van de Unie ⁽¹¹⁸⁾ is om de verschillende soorten arbeidsverhoudingen (ongeacht of zij tijdelijk of permanent van aard zijn) en de mobiliteit van werknemers in de lidstaten te aanvaarden en te beschermen door dat verschijnsel (mobiliteit) in aanmerking te nemen, onder andere als een positieve factor voor de ontwikkeling van de economie van de lidstaten. Evenzo erkent de Unie over het algemeen de vrijheid van ondernemingen om diensten vanuit andere lidstaten te

⁽¹⁰⁹⁾ “Tax and economic analysis report”, Ernst & Young, 24 september 2018, blz. 66.

⁽¹¹⁰⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punten 282 tot en met 318.

⁽¹¹¹⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punten 296 tot en met 298.

⁽¹¹²⁾ Zie punt 34 van het inleidingsbesluit.

⁽¹¹³⁾ Richtlijn 98/59/EG van de Raad van 20 juli 1998 betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten inzake collectief ontslag (PB L 225 van 12.8.1998, blz. 16); Richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen van ondernemingen of vestigingen (PB L 82 van 22.3.2001, blz. 16), of Richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (PB L 18 van 21.1.1997, blz. 1).

⁽¹¹⁴⁾ Conclusie van advocaat-generaal Poiares Maduro van 27 januari 2005, Celtec, C-478/03, ECLI:EU:C:2005:66.

⁽¹¹⁵⁾ Wet nr. 7/2009 van 12 februari 2009, als gewijzigd bij Wet nr. 14/2018 van 19 maart 2018.

⁽¹¹⁶⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 222.

⁽¹¹⁷⁾ Richtlijn 2008/104/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende uitzendarbeid (PB L 327 van 5.12.2008, blz. 9); Verordening (EU) nr. 492/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie (PB L 141 van 27.5.2011, blz. 1), en Richtlijn 2014/54/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende maatregelen om de uitoefening van de in de context van het vrije verkeer van werknemers aan werknemers verleende rechten te vergemakkelijken (PB L 128 van 30.4.2014, blz. 8).

⁽¹¹⁸⁾ Conclusie van advocaat-generaal Ruiz-Jarabo Colomer van 10 juli 2003, Collins, C-138/02, ECLI:EU:C:2003:409.

verrichten, om hun werknemers tijdelijk in die lidstaten te plaatsen, wat wederom het mobiele karakter van de huidige arbeidsverhoudingen weerspiegelt, zonder dat dit betekent dat de feitelijke economische activiteit van de ondernemingen niet goed wordt geverifieerd. Portugal aanvaardt derhalve niet dat de rechtmatigheid van de ZFM-regeling rechtstreeks afhankelijk is van het scheppen van een bepaald aantal banen, noch van een achterhaald concept van het begrip “baan”, dat uitsluitend is gebaseerd op de ruimte (fysieke ruimte) waarin de werknemers hun taken vervullen, en op een permanente basis ⁽¹¹⁹⁾.

- (85) Portugal verwijst naar de onderhandelingen met de Commissie in het kader van de besluiten van de Commissie van 2002 tot goedkeuring van Regeling II ⁽¹²⁰⁾, naar aanleiding waarvan Portugal aanvaardde de maximale belastinggrondslagen in verband met het aantal banen op te nemen; dit hield echter niet in dat deze voorwaarde een basisvereiste was en Portugal heeft de regeling nooit als zodanig uitgevoerd ⁽¹²¹⁾.
- (86) Tot slot is Portugal van oordeel dat de ZFM-regeling geen steunregeling voor werkgelegenheid is, maar een steunregeling voor de diversifiëring en modernisering van Madeira. Het voornaamste doel van de ZFM-regeling is om bij te dragen tot het regionale bruto binnenlands product (“bbp”). De bijdrage van de regeling aan het bbp van Madeira geeft blijk van het sterke verband tussen de economische activiteiten die door de ondernemingen in de ZFM worden uitgeoefend en de regio.

Vaststelling van het aantal geschapen banen

- (87) Portugal herhaalt dat de begrippen “scheppen van banen” en “jaararbeidseenheden” (JAE's) in punt 58 en voetnoot 52 van de richtsnoeren van 2007 niet van toepassing zijn op de ZFM-regeling. De definities zijn alleen van toepassing op “regionale investeringssteun” (deel 4 van de richtsnoeren van 2007) en niet op exploitatiesteun (deel 5 van de richtsnoeren van 2007). Bovendien onderstreept Portugal dat er geen precedent bestaat voor de toepassing van het begrip jaararbeidseenheden op regionale steun in een ultraperifeer gebied, in tegenstelling tot wat de Commissie verklaarde in het inleidingsbesluit ⁽¹²²⁾. Volgens de Portugese autoriteiten moet vanwege het uitzonderlijke karakter van ultraperifere gebieden een andere definitie van het scheppen van banen worden aanvaard. Portugal herhaalt, op een meer algemene wijze, dat de richtsnoeren van 2007 en de voorwaarden van de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 niet bindend zijn. Met betrekking tot het begrip “scheppen van banen” in de richtsnoeren van 2007, heeft Portugal zich er nooit toe verbonden dat begrip toe te passen. De berekening van de geschapen en behouden banen in de regio zou derhalve niet afhankelijk mogen worden gesteld van de voorwaarden van de richtsnoeren van 2007 of van het aantal werkzame personen zoals bepaald in artikel 5 van de Aanbeveling van de Commissie betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen ⁽¹²³⁾.

Banen buiten de regio Madeira

- (88) Portugal wijst er voorts op dat de activiteit van de begunstigden van de ZFM-regeling niet noodzakelijk in de regio hoeft plaats te vinden, aangezien met de regeling wordt beoogd buitenlandse investeringen aan te trekken en internationale diensten te ontwikkelen. Met een restrictieve interpretatie die de activiteit beperkt tot het grondgebied van Madeira wordt de stimulans voor de internationalisering van het bedrijfsleven weggenomen, waarmee de logica van de regionale ontwikkeling die moet worden bevorderd, wordt omgekeerd. Portugal concludeert dat banen die uitsluitend tot Madeira worden beperkt of het innen van belastinginkomsten niet de belangrijkste punten van zorg van de ZFM-regeling waren.

⁽¹¹⁹⁾ “Tax and economic analysis report”, Ernst & Young, september 2018, blz. 54.

⁽¹²⁰⁾ Besluit C(2002) 4811 van de Commissie van 11 december 2002, steunmaatregel N 222/A/02 — Portugal — Steunregeling voor de vrije zone van Madeira over de periode 2003-2006 (PB C 65 van 19.3.2003, blz. 23) en Besluit C(2003) 92 van de Commissie van 4 april 2003 (steunmaatregel N222/B/2002 — Portugal — Regime de auxílios da Zona Franca da Madeira para o período 2003-2006). Zie ook Brief D/52122 van de Commissie van 25 februari 2002 en de antwoordbrief van Portugal van 3 juni 2002 (1580).

⁽¹²¹⁾ De toezegging moet worden gezien tegen de achtergrond van het standpunt dat Portugal innam tijdens het “onderhandelingsproces” van de steunregeling. Portugal voerde aan dat voor de ZFM-regeling rekening moet worden gehouden met de verhouding tot de meerkosten van ondernemingen in het ultraperifere gebied Madeira (“door het idee van evenredigheid te beperken tot alleen de kwantificeerbare meerkosten wordt het belang van artikel 349 VWEU (oud artikel 299, lid 2, van het VEG) geminimaliseerd”). Zie de brief van Portugal van 26 september 2018, blz. 22-24.

⁽¹²²⁾ Zie punt 41 van het inleidingsbesluit.

⁽¹²³⁾ Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (C(2003) 1422) (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

Controles op het scheppen/behouden van banen

- (89) Portugal herhaalt dat het scheppen/behouden van banen in de ZFM voldoende wordt gecontroleerd door middel van de jaarlijkse belastingaangiften “Modelos 10, 30 en DMR (maandelijkse loonaangifte)” en het opgegeven aantal geschapen/behouden banen in “Modelo 22”, bijlage D, veld 6 (alleen verplicht voor begunstigen van de ZFM-regeling) ⁽¹²⁴⁾. In overeenstemming met het Portugese arbeidsrecht kunnen aan de hand van deze aangiften de bestaande banen aan het begin en aan het eind van het fiscale jaar worden gecontroleerd.
- (90) Portugal is van oordeel dat het Portugese belastingstelsel diverse instrumenten omvat waarmee de ZFM-regeling op doeltreffende wijze kan worden gecontroleerd. De in de ZFM gevestigde ondernemingen worden gecontroleerd door de belasting- en douaneautoriteit, de regionale regering, het inspectoraat-generaal van Financiën en alle andere belastingdiensten, met inbegrip van het directoraat voor onderzoek naar fraude en speciale acties, het directoraat Belastingcontrole en de eenheid voor grote belastingbetalers. Bovendien worden er procedures inzake administratieve overtredingen ingeleid of zelfs strafvervolging ingesteld wanneer illegale activiteiten worden opgemerkt. Het toezicht op, de inspectie van en de controle op de wetmatigheid van activiteiten die in de ZFM worden uitgeoefend, is als prioriteit behandeld in de nationale plannen inzake belastingcontrole.
- (91) Tot slot is Portugal van oordeel dat het voorlopige standpunt van de Commissie dat de verschillende belastingaangiften niet kunnen worden gebruikt als uitgangspunt voor een nauwkeurige berekening van het aantal banen bij elke begunstigde van de ZFM-regeling en evenmin kan worden gebruikt als een geldig alternatief voor de definitie van banen in de zin van de richtsnoeren van 2007 ⁽¹²⁵⁾, een inbreuk vormt op de eerbiediging van de staatsfuncties, zoals bepaald in artikel 4, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

Bijdrage aan de regionale ontwikkeling

- (92) Portugal benadrukt de bijdrage van de ZFM-regeling aan de regionale ontwikkeling van het ultraperifere gebied Madeira en heeft hiertoe een studie ⁽¹²⁶⁾ verricht waaruit het belang van de ZFM-regeling voor de internationalisering en diversifiëring van de economie van Madeira blijkt. Portugal voert voorts aan dat de toegepaste maatregel voldoet aan de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 en aan de toepasselijke regels inzake staatssteun. Portugal komt voorts tot de conclusie dat de Commissie de ZFM-regeling consequent aan het beleid van de Unie inzake de ultraperifere gebieden moet toetsen met betrekking tot de economische, sociale en territoriale cohesie.

Toepassing met terugwerkende kracht van de AGVV van 2014

- (93) Portugal herhaalt dat de AGVV van 2014 niet noodzakelijkerwijs met terugwerkende kracht van toepassing is op individuele steunmaatregelen in het kader van de ZFM-regeling met als doel ze verenigbaar te verklaren, indien die algemene groepsvrijstellingsverordening die maatregelen heeft vrijgesteld. Portugal is voorts van oordeel dat een flexibele interpretatie van de AGVV van 2014 niet zou vereisen dat de begunstigen van de ZFM-regeling hun economische activiteiten uitsluitend in het ultraperifere gebied Madeira hebben. Portugal concludeert dat de uitvoering van de ZFM-regeling gebaseerd moet zijn op de richtsnoeren van 2007, die destijds van kracht waren.

Terugvordering en schending van het gewettigd vertrouwen en rechtszekerheid

- (94) Portugal voert aan dat de ZFM-regeling in het verleden meerdere keren door de Commissie is goedgekeurd. De nationale belastingautoriteiten kunnen nu derhalve niet worden verzocht de steun terug te vorderen.
- (95) Portugal is voorts van oordeel dat alle belastingvoordelen met volledige inachtneming van de ZFM-regeling zijn toegekend. Bijgevolg zou een andere interpretatie niet stroken met de vereisten van duidelijkheid, nauwkeurigheid en voorspelbaarheid van effecten zoals verankerd in de rechtspraak van de Unie ⁽¹²⁷⁾. Portugal en begunstigen namen aan dat zij erop konden vertrouwen dat de uitgevoerde ZFM-regeling terecht onder de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 viel. Portugal concludeert dat ondernemingen die steun hebben ontvangen in het kader van Regeling III het recht hebben verkregen op rechtszekerheid en op het gewettigd vertrouwen om niet te worden onderworpen aan een besluit tot terugvordering.

⁽¹²⁴⁾ Zie overweging 29 van dit besluit.

⁽¹²⁵⁾ Zie punt 42 van het inleidingsbesluit.

⁽¹²⁶⁾ Zie voetnoot 55.

⁽¹²⁷⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 15 februari 1996, Duff e.a., C-63/93, ECLI:EU:C:1996:51, punt 20, en de conclusie van advocaat-generaal Cosmas van 8 juni 1995, ECLI:EU:C:1995:170; arrest van het Hof van Justitie van 7 juni 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Commissie, C-76/06 P, ECLI:EU:C:2007:326, punt 79; en arrest van het Hof van Justitie van 18 november 2008, Förster, C-158/07, ECLI:EU:C:2008:630, punt 67.

5. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDE DERDEN EN OPMERKINGEN VAN PORTUGAL

5.1. Opmerkingen van belanghebbende derden

- (96) De Commissie heeft opmerkingen ontvangen van 102 belanghebbenden (burgers, ondernemingen of ondernemersorganisaties). De meerderheid van de opmerkingen (94 van de 102) werd ingediend door ondernemingen in de ZFM en hun werknemers. Deze belanghebbenden benadrukten hun zorgen over de beëindiging of beperking van de maatregel in de ZFM, wat zou leiden tot een massaal verlies van banen en een negatief effect op de regionale economie zou hebben. Daarnaast voerden zij aan dat de aard van de activiteiten die door ondernemingen in de ZFM worden uitgeoefend niet tot het grondgebied van Madeira moet worden beperkt, niet alleen vanwege de vrij geringe omvang van de markt ervan, maar voornamelijk omdat de ZFM-regeling vanaf het begin onder meer de internationalisering van de economie van een ultraperifeer gebied tot doel had. Bovendien kwamen zij tot de conclusie dat het standpunt van de Commissie aangaande “plaats waar de economische activiteiten zijn uitgeoefend” een restrictieve interpretatie inhield van de exploitatievoorwaarden in de ZFM in het kader van een open wereldeconomie.
- (97) De Commissie heeft ook opmerkingen ontvangen van zeven sectorale ondernemersorganisaties⁽¹²⁸⁾ en van de onderneming die de ZFM beheert zelf⁽¹²⁹⁾. Zij bekritiseerden unaniem wat zij beschouwen als de restrictieve interpretatie door de Commissie van de koppeling van het steunbedrag aan het scheppen en behouden van echte banen in Madeira en de toepassing van de vrijstelling van de vennootschapsbelasting aan inkomsten uit “daadwerkelijk in Madeira uitgeoefende activiteiten”.
- (98) De argumenten die de belanghebbenden hebben aangevoerd ter ondersteuning van hun standpunten ten aanzien van het bestaan van steun, de herkomst van de winsten en het scheppen van banen worden in de volgende overwegingen samengevat.
- (99) Slechts één belanghebbende, de commerciële en industriële vereniging van Funchal (Associação Comercial e Industrial do Funchal, “ACIF”)⁽¹³⁰⁾ voert aan dat de verlaging van de vennootschapsbelasting geen staatssteun vormt. Zij is van mening dat de belastingverlaging niet meer is dan het verschil in niet-geïnde inkomstenbelastingen dat, bij het ontbreken van die belastingverlaging, helemaal niet zou bestaan. Bij de ZFM-regeling gaat het enkel om een theoretische en kunstmatige belastinglast, die alleen voor boekhoudkundige doeleinden jaarlijks wordt begroot en berekend, aangezien deze niet overeenkomt met een werkelijke belastinglast of met een daling van de geïnde inkomsten. De beëindiging van de belastingvoordelen in het kader van de ZFM-regeling zou niet leiden tot de inning van het genoemde belastingverschil. ACIF is voorts van oordeel dat, als Madeira moet worden vergeleken met andere Europese landen met concurrerende belastingstelsels, die niet met dezelfde permanente problemen hebben te maken en de belastingvoordelen niet tot de geschapen banen beperken, moet worden geconcludeerd dat er in verband met de ZFM-regeling van Madeira geen economisch voordeel is. In dit verband is het hoogst onwaarschijnlijk dat de ZFM-regeling de mededinging zal vervalsen en gevolgen voor de handel tussen de lidstaten zal hebben.
- (100) De belanghebbenden voeren aan dat de plaats van activiteiten en banen met een internationaal karakter in de regio Madeira de steun aan het ultraperifeer gebied Madeira ten onrechte beperkt tot alleen de compensatie van meerkosten die ondernemingen in Madeira maken als gevolg van de natuurlijke handicaps van het gebied zoals verankerd in artikel 349 VWEU.
- (101) De belanghebbenden zijn van oordeel dat de Commissie met haar interpretatie voorbijgaat aan het feit dat alle in de ZFM gevestigde ondernemingen alleen van de regeling kunnen profiteren indien zij permanent in Madeira zijn gevestigd, rekening houdend met de opzet van het OESO-modelverdrag ter voorkoming van dubbele belasting⁽¹³¹⁾, en hun gecombineerde woonplaats en daadwerkelijke bedrijfszetel in de regio hebben.

⁽¹²⁸⁾ Associação Comercial e Industrial do Funchal (“ACIF”), Câmara do Comércio e Indústria dos Açores (“CCIA”), Confederação de Comércio e Serviços de Portugal (“CCP”), Confederação da Indústria Portuguesa (“CIP”), Confederação de Turismos de Portugal (“CTP”), European International Ship Owners Association of Portugal (“Eisap”) en “Eurodom” (representatieve vereniging van de Franse ultraperiferie gebieden).

⁽¹²⁹⁾ Sociedade de Desenvolvimento da Madeira SA (“SDM”). De SDM is sinds 1984, namens de regionale regering van Madeira (“concessieovereenkomst”) de onderneming die verantwoordelijk is voor het beheer, het bestuur en de promotie van de ZFM (ook wel het internationale zakelijke centrum (International Business Centre, “IBC”) van Madeira genoemd).

⁽¹³⁰⁾ ACIF is een ondernemersorganisatie die 800 aangesloten ondernemingen uit alle economische sectoren vertegenwoordigt (63 % uit de handel en diensten, 23 % uit de industrie, en 14 % uit het toerisme).

⁽¹³¹⁾ OESO-modelverdrag ter voorkoming van dubbele belasting: verkorte versie van 2017 (https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-condensed-version_20745419)

- (102) Bovendien voeren de belanghebbenden aan dat een groot aantal van de activiteiten die momenteel door ondernemingen in de ZFM worden uitgeoefend bovenop de immateriële activiteiten op een andere plaats dan hun hoofdkantoor moeten worden uitgevoerd. Een beperking van een dergelijke mogelijkheid zou neerkomen op een discretionaire en nadelige behandeling van Madeira, hetgeen onbegrijpelijk en onredelijk is, met name in het geval van stimulansen die geen effectieve belastinguitgaven zijn, maar veeleer virtuele of ogenschijnlijke belastinguitgaven — en zelfs geen verlies van belastinginkomsten voor de regio Madeira.
- (103) Slechts een beperkt aantal belanghebbenden voert aan dat de Commissie de internationalisering van de economie van Madeira belet door in plaats daarvan het economische isolationisme van de regio in de hand te werken, hetgeen een schending van de beginselen van een markteconomie en de integratie van minder begunstigde regio's daarin zal inhouden.
- (104) Voorts beschouwen de belanghebbenden het als misbruik om de ZFM-regeling te onderwerpen aan de definities, voorwaarden en beginselen in de richtsnoeren van 2007 wat de vaststelling en berekening van banen betreft, aangezien de steunregeling als regionale exploitatiesteun en niet als investeringssteun is goedgekeurd. Bijgevolg is het niet passend om de criteria en begrippen in punt 58 en voetnoot 52 van de richtsnoeren van 2007 toe te passen, zelfs niet analoog, op de beoordeling van regionale door de staat verleende exploitatiesteun, met inbegrip van de steun die is toegestaan voor de ZFM-regeling. Tot slot voeren de belanghebbenden aan dat het begrip “baan” in aanmerking moet worden genomen in het kader van de definities en voorwaarden die in het Portugese arbeidsrecht zijn uiteengezet.
- (105) De belanghebbenden voeren voorts aan dat, uit hoofde van de bepalingen van de AGVV, het begrip “scheppen van banen” uitsluitend aan bod komt in artikel 14, waarin regionale investeringssteun is geregeld, en in artikel 17, waarin investeringssteun voor kmo's is geregeld. In beide gevallen geldt dat, voor het afbakenen van hun in aanmerking komende kosten, “de geraamde loonkosten die voortvloeien uit het scheppen van banen door een initiële investering, [worden] berekend over een periode van twee jaar”. De belanghebbenden concluderen dat “de aan de ondernemingen in de ZFM verleende steun geen betrekking heeft op loonkosten, niet onder een initiële investering valt en niet is beperkt tot een periode van twee jaar”.
- (106) Slechts een beperkt aantal belanghebbenden voerde aan dat het begrip “aantal arbeidsjaareenheden (AJE's)” alleen wordt uiteengezet in artikel 5 van bijlage I bij de AGVV van 2014 (zoals het geval was onder de AGVV van 2008). Bovendien voeren zij aan dat het begrip is bedoeld om kmo's te “beschermen” door te voorkomen dat al hun werknemers als “effectief” worden beschouwd en als “voltijdse medewerkers” worden meegeteld, met name om te voorkomen dat het maximaal aantal werknemers dat aanvaardbaar is om de status van kmo te behouden, wordt overschreden ⁽¹³²⁾.
- (107) Bovendien voeren de belanghebbenden aan dat het vereiste inzake AJE's voor de leidinggevende functies van de ondernemingen die van de regeling profiteren van elke logica is gespeend en wettelijk ongegrond is. In overeenstemming met de toepasselijke nationale voorschriften inzake leidinggevende functies in het bedrijfsleven ⁽¹³³⁾, is het vervullen van die taken/verplichtingen bij meer dan één onderneming legaal. Derhalve wordt met de interpretatie van de Commissie waarmee het vervullen van die taken/verplichtingen bij meer dan één onderneming wordt verboden niet alleen het nationale rechtskader ondermijnd, maar wordt tevens voorbijgegaan aan de functionele inhoud van de desbetreffende taken/functies en de eigenschappen van de personen die dergelijke functies vervullen.
- (108) De belanghebbenden voeren aan dat voor de desbetreffende leidinggevende functies en taken geen volledige en exclusieve uitvoering en beschikbaarheid zijn vereist, aangezien dergelijke kantoorwerkzaamheden doorgaans worden uitgevoerd door hooggeschoolde en competente personen, die vaak andere professionele en zakelijke activiteiten uitoefenen. Er zijn vele voorbeelden van bestuurders/directeurs en/of managers-ondernemers die aan meerdere ondernemingen zijn gekoppeld en die met hun kennis en professionele vaardigheden bijdragen tot de ontwikkeling van die ondernemingen. De belanghebbenden concluderen voorts dat, in tegenstelling tot het standpunt van de Commissie, er geen regel of beperking bestaat ten aanzien van het mogelijke totale aantal functies/taken bij meer dan één in de ZFM gevestigde onderneming. De leden van de raden van bestuur van ondernemingen worden derhalve beschouwd als “effectieve werknemers”, op voorwaarde dat aan de voorschriften in de nationale wetgeving hieromtrent wordt voldaan.

⁽¹³²⁾ Zie de brief van ACIF van 12 april 2019, bijlage I over de verdediging van de ZFM en de ondernemingen daarin, blz. 26.

⁽¹³³⁾ Het vervullen van die taken wordt mogelijk niet beloond. De beloning wordt vrij vastgesteld door de onderneming en houdt niet noodzakelijk verband met het aantal daadwerkelijk gewerkte uren of met het loon dat door andere werknemers wordt verdiend. Vervulling van de taken vindt niet op exclusieve basis plaats, tenzij dit wordt opgelegd door de onderneming en dit is aanvaard door het lid van de raad van bestuur. Deze taken worden in de regel buiten de werkuren vervuld en zijn niet onderworpen aan een minimale of maximale uitvoeringsperiode.

- (109) Slechts een beperkt aantal belanghebbenden stelt dat er sprake is van positieve discriminatie ten gunste van Madeira op basis van de status van ultraperifeer gebied, zoals erkend in artikel 349 VWEU, en benadrukt het belang van de ZFM voor de economie van Madeira ⁽¹³⁴⁾ (met inbegrip van de kwantificering van het effect op de regio, indien de meeste of alle bedrijven die daar momenteel actief zijn hun activiteiten stopzetten ⁽¹³⁵⁾).
- (110) Tot slot voert een beperkt aantal belanghebbenden aan dat eventuele terugvordering in strijd zou zijn met de algemene beginselen van het Unierecht. In dit opzicht voeren zij aan dat de Commissie, door te concluderen dat de door Portugal uitgevoerde regeling onrechtmatige steun inhoudt, inbreuk maakt op de beginselen van rechtszekerheid ⁽¹³⁶⁾ en gewettigd vertrouwen zoals verankerd in de rechtspraak van de Unie ⁽¹³⁷⁾.

5.2. Opmerkingen van Portugal

- (111) De Commissie stuurde de van de belanghebbenden ontvangen opmerkingen door aan Portugal op 23 mei en 12 juni 2018. Het antwoord van Portugal op die opmerkingen kan als volgt worden samengevat ⁽¹³⁸⁾.
- (112) Portugal benadrukt dat alle van de belanghebbenden ontvangen opmerkingen ondubbelzinnig blijken te geven van de verenigbaarheid van de ZFM-regeling, zoals die door Portugal is uitgevoerd, met de interne markt. In de opmerkingen wordt ook het belang van de ZFM onderstreept voor de regionale ontwikkeling, de territoriale cohesie, de werkgelegenheid in de regio Madeira alsook de bijdrage ervan om de gevolgen van de ultraperiferie ligging van Madeira te beperken. De indieners van de opmerkingen achten de risico's en situaties die tot de voorlopige conclusies van de Commissie hebben geleid derhalve onbewezen.
- (113) Portugal merkt voorts op dat uit het aantal en de inhoud van de ontvangen opmerkingen blijkt dat de regeling geen merkbaar effect heeft op de handel tussen de lidstaten, noch op de mededinging.
- (114) Voorts vindt Portugal de over het algemeen positieve ontvangen opmerkingen, het ontbreken van opmerkingen uit rechtsgebieden die concurreren met de ZFM-regeling, en het ontbreken van opmerkingen van ondernemingen die niet van de regeling profiteren sterke aanwijzingen dat de regeling naar behoren is uitgevoerd.
- (115) Portugal dringt er bij de Commissie op aan rekening te houden met de juridische status van de autonome regio Madeira als ultraperifeer gebied onder de voorwaarden en voor de uitvoering van artikel 349 VWEU en de akte betreffende de toetreding van Portugal tot de Europese Economische Gemeenschap (EEG), en acht de positieve discriminatie ten gevolge van de goedgekeurde regeling gerechtvaardigd.

⁽¹³⁴⁾ Met betrekking tot de werkgelegenheid waren er op 31 december 2017 [5 000-10 000] mensen werkzaam in de ZFM ([1 000-3 000] bij internationale diensten; [100-1 000] in de industriezone, en [4 000-6 000] bij het internationaal scheepsregister). Uit gegevens die rechtstreeks zijn verkregen via een door ACIF uitgevoerde enquête is gebleken dat er in 2018 [1 000-3 000] werknemers waren bij internationale diensten als onderdeel van de ZFM. Op 31 december 2018 waren er [1 000-3 000] ondernemingen gevestigd in de ZFM. Volgens de belastingautoriteit van Madeira samengestelde gegevens heeft de ZFM de autonome regio Madeira in 2018 [50 000-200 000] duizend EUR aan inkomsten uit directe belastingen opgeleverd, wat neerkomt op [10-20] % van de totale inkomsten uit belastingen die werden geïnd in de regio. Volgens gegevens van de Bank van Portugal uit 2013 was de ZFM goed voor [10-20] % van de rechtstreekse investeringen in Portugal. Zie de door ACIF ingediende verdediging van de ZFM en de daarin gevestigde ondernemingen, blz. 29-35 (bijlage I bij de brief van ACIF van 12 april 2019).

⁽¹³⁵⁾ Ervan uitgaande dat alle momenteel in de ZFM gevestigde ondernemingen hun activiteit in de regio zouden beëindigen (scenario 1), wordt geraamd dat de bruto toegevoegde waarde met [1-10] % tot [10-20] % zal dalen, als een percentage van de bruto toegevoegde waarde in 2015, en dat de werkgelegenheid zal afnemen met [1 000-4 000] tot [5 000-7 000] banen. Als een deel van de huidige activiteit wordt gehandhaafd, maar ondernemingen die goed zijn voor [80-90] % van de bruto toegevoegde waarde die momenteel in de ZFM wordt gegenereerd hun activiteit beëindigen (scenario 2), monden de verwachte effecten ook uit in een crisis, met een daling van [1-10] % tot [1-10] % en een verlies van [1 000-3 000] tot [4 000-6 000] banen. Zie de brief van ACIF van 12 april 2018, blz. 36-37, en het bijgevoegde onderzoek in opdracht van ACIF aan het centrum voor toegepaste studies van de Katholieke Universiteit van Portugal in Lissabon: Confraria, João, "Impacto do Centro Internacional de Negócios da Madeira na economia da Região", Universidade Católica de Lisboa — Centro de Estudos Aplicados, 4 april 2019, blz. 1-25.

⁽¹³⁶⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 5 juli 2012, SIAT, C-318/10, ECLI:EU:C:2012:415; arrest van het Hof van Justitie van 3 oktober 2013, Itelcar, C-282/12, ECLI:EU:C:2013:629, en arrest van het Hof van Justitie van 11 juni 2015, Berlington Hungary e.a., C-98/14, ECLI:EU:C:2015:386.

⁽¹³⁷⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 24 november 2005, Duitsland/Commissie, C-506/03, ECLI:EU:C:2005:715, punt 58, en arrest van het Gerecht van 3 december 2014, Castelnou Energía, SL/Europese Commissie, T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, punt 189.

⁽¹³⁸⁾ Brief van Portugal van 26 juni 2019 (2019/082914).

- (116) Portugal acht de ZFM voorts van het allergrootste belang voor zowel de staat als voor de modernisering, diversifiëring en ontwikkeling van de regio Madeira, aangezien de zone een doorslaggevende bijdrage levert aan de economische en financiële systemen en relevante gevolgen heeft voor de nationale economie en financiën. Die modernisering en ontwikkeling zouden niet mogelijk zijn geweest zonder de banen die in de regio zijn geschapen en daadwerkelijk zijn ontwikkeld, samen met de materiële investeringen.
- (117) Portugal benadrukt dat de diversiteit van de in de ZFM uitgeoefende activiteiten, het aantal geschapen directe en indirecte banen, de gedane investeringen (in binnen- en buitenland), het gegeneerde verbruik, de sterke bijdrage van de geïnde belastingen tot de regionale begroting alsook de internationalisering van de regionale economie van cruciaal belang zijn voor de economische en sociale duurzaamheid van Madeira. Dit komt ook naar voren in de economische onderzoeken die bij de door ACIF ingediende opmerkingen zijn gevoegd.
- (118) Portugal is bovendien van mening dat de opmerkingen van de belanghebbenden bevestigen dat de Portugese autoriteiten hun toezichtsbevoegdheden met betrekking tot de voorwaarden om voor steun onder de regeling in aanmerking te komen, hebben uitgeoefend. Uit de ingediende opmerkingen blijkt tot op zekere hoogte dat het door de Portugese autoriteiten uitgeoefende toezicht op de begunstigen van de ZFM-regeling veeleisender was dan de vereisten van de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.
- (119) Tot slot voert Portugal aan dat er op grond van artikel 36 van de EBF banen moeten worden geschapen, zonder dat uitdrukkelijk wordt vermeld dat die banen in de regio moeten worden geschapen. Portugal voert voorts aan dat het scheppen van banen niet werd gezien als een manier om na te gaan hoe elke onderneming specifiek bijdroeg tot de ontwikkeling van de regio; het werd in plaats daarvan louter gezien als een criterium van substantiële economische activiteit, in het licht van de aanbevelingen van de OESO en van de Groep gedragscode (belastingregeling ondernemingen) ⁽¹³⁹⁾, met als doel “brievenbusmaatschappijen” uit te sluiten ⁽¹⁴⁰⁾.

6. BEOORDELING VAN DE STEUN

6.1. Aanwezigheid van steun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU

- (120) In artikel 107, lid 1, VWEU wordt staatssteun gedefinieerd als “steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, [en] onverenigbaar [zijn] met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt”.
- (121) Om als steun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU te kunnen worden beschouwd, moet een steunmaatregel derhalve cumulatief aan de volgende voorwaarden voldoen: i) de maatregel moet door de staat met staatsmiddelen worden bekostigd en moet aan de staat toerekenbaar zijn; ii) de maatregel moet de begunstigen een selectief voordeel verschaffen door bepaalde ondernemingen of de productie van bepaalde goederen te begunstigen; iii) de maatregel moet de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen, en iv) moet het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden.
- (122) De Commissie zal in de volgende overwegingen beoordelen of de door Portugal uitgevoerde ZFM-regeling ten gunste van de begunstigen van de ZFM-regeling voldoet aan de in overweging 121 genoemde criteria en bijgevolg staatssteun inhoudt.

6.1.1. Staatsmiddelen en toerekenbaarheid

- (123) Portugal is van oordeel dat met de ZFM-regeling geen staatsmiddelen zijn gemoeid omdat zij niet overeenkomt met een “echte belastinguitgave”, maar slechts met een virtuele belastinguitgave (“theoretische derving aan inkomstenbelasting”) en dat de regeling derhalve geen staatssteunmaatregel is ⁽¹⁴¹⁾.

⁽¹³⁹⁾ Op 1 december 1997 keurden de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, een resolutie goed over een gedragscode voor een belastingregeling voor ondernemingen, met als doel de nadelige concurrentie op fiscaal vlak in te tomen. De Groep gedragscode (belastingregeling ondernemingen) werd in het kader van de Raad op 9 maart 1998 door de Raad Ecofin opgezet om belastingmaatregelen te beoordelen die binnen de reikwijdte van de gedragscode kunnen vallen (PB C 99 van 1.4.1998, blz. 1). Zie <https://www.consilium.europa.eu/nl/council-eu/preparatory-bodies/code-conduct-group/>

⁽¹⁴⁰⁾ Brief van Portugal van 26 juni 2019, blz. 3.

⁽¹⁴¹⁾ Zie overweging 67 van dit besluit.

- (124) Eén belanghebbende, ACIF, voert vergelijkbare argumenten aan en is van mening dat de regeling geen steun inhoudt ⁽¹⁴²⁾.
- (125) De Commissie merkt op dat Madeira krachtens de Portugese grondwet een autonome regio is met een eigen politiek-administratieve status ("*Estatuto Político-Administrativo da Região Autónoma da Madeira*" ⁽¹⁴³⁾, "statuut") en eigen overheidsorganen. De Commissie merkt voorts op dat de autonome regio Madeira overeenkomstig artikel 5, lid 1, van haar statuut onder meer financiële, economische en fiscale autonomie geniet. De Commissie merkt ook op dat het statuut het bestaan van een specifiek "regionaal belastingstelsel" waarborgt, waar de ZFM ook uitdrukkelijk onder valt ⁽¹⁴⁴⁾. Door de regionale autoriteiten geïnde belastingen en heffingen zijn inkomsten van de autonome regio Madeira ⁽¹⁴⁵⁾ en belastinginkomsten zijn, onder andere, de inkomsten die voortvloeien uit de inkomsten en winsten van rechtspersonen en uit het zegelrecht ⁽¹⁴⁶⁾. De autonome regio Madeira heeft haar eigen belastingbevoegdheid en de bevoegdheid om de nationale belastingbepalingen aan de specifieke regionale kenmerken aan te passen ⁽¹⁴⁷⁾. Bovendien heeft het regionale parlement de bevoegdheid om het tarief van de vennootschapsbelasting dat jaarlijks door het nationale parlement voor het Portugese grondgebied wordt bepaald, te verlagen ⁽¹⁴⁸⁾. Tot slot merkt de Commissie op dat het rechtskader van de ZFM-regeling wordt geregeld bij artikel 36 van de EBF ⁽¹⁴⁹⁾.
- (126) Zoals beschreven in de overwegingen 12 en 13 van dit besluit, behelst de ZFM-regeling een verlaging van de vennootschapsbelasting en andere vrijstellingen van belastingen die normaal gesproken aan de Portugese staat verschuldigd zijn ⁽¹⁵⁰⁾. De regeling voorziet in het bijzonder in een verlaagde vennootschapsbelasting vergeleken met de belasting die normaal gesproken over de inkomsten van een vennootschap moet worden betaald krachtens de wet inzake vennootschapsbelasting — inkomsten en winsten van rechtspersonen (*Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Coletivas*, "CIRC") ⁽¹⁵¹⁾, met inbegrip van, onder bepaalde voorwaarden, een aanvullende verlaging van de vennootschapsbelasting van 50 %.
- (127) Een verlies aan belastinginkomsten voor de staat staat gelijk aan het verbruik van staatsmiddelen in de vorm van een belastinguitgave. Door op grond van de CIRC een belastingverlaging toe te staan in overeenstemming met de ZFM-regeling, goedgekeurd door artikel 36 van de EBF, derft Portugal inkomsten die het zou hebben verkregen indien het deze fiscale bepaling niet had ingevoerd. De verlaging van de vennootschapsbelasting wordt verleend door middel van staatsmiddelen. Deze maatregel is uitgevoerd in de vorm van regelgeving van de overheid (de regeling inzake belastingvoordelen, *Estatuto dos Benefícios Fiscais*, "EBF", een parlementaire wet), namelijk een rechtshandeling die aan de Portugese staat is toe te rekenen. Aangezien het belastingvoordeel door de Portugese autoriteiten wordt verleend, is het aan de staat toerekenbaar.
- (128) Het begrip "steun" omvat niet alleen positieve voordelen, maar ook maatregelen die, in verschillende vormen, de lasten verlichten die normaliter op het budget van een onderneming drukken en — zonder subsidies in de strikte zin van het woord te zijn — van gelijke aard zijn en identieke gevolgen hebben ⁽¹⁵²⁾.
- (129) De Commissie concludeert derhalve dat de verlaging van de vennootschapsbelasting (met inbegrip van de aanvullende verlaging van de vennootschapsbelasting van 50 % voor ondernemingen die industriële activiteiten verrichten in de industriële ZFM-zone) wordt verleend uit staatsmiddelen en aan de staat toerekenbaar is ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴²⁾ Zie overweging 99 van dit besluit.

⁽¹⁴³⁾ Wet nr. 13/91 van 5 juni 1991, als gewijzigd bij Wet nr. 130/99 van 21 augustus 1999 en Wet 12/2000 van 21 juni 2000.

⁽¹⁴⁴⁾ Zie artikel 107, lid 4, en artikel 146 van het statuut.

⁽¹⁴⁵⁾ Zie artikel 108, punt b), van het statuut.

⁽¹⁴⁶⁾ Zie artikel 112, lid 1, punten b) en e), van het statuut. Zie ook artikel 26 van Wet nr. 2/2013 van 2 september 2013 (wet inzake de financiën van de autonome regio's, *Lei das Finanças das Regiões Autónomas*, "LFRA").

⁽¹⁴⁷⁾ Zie de artikelen 55 en 56 van de LFRA.

⁽¹⁴⁸⁾ Zie artikel 59, lid 2, van de LFRA.

⁽¹⁴⁹⁾ Zie artikel 146, lid 4, van het statuut en artikel 59, lid 6, van de LFRA.

⁽¹⁵⁰⁾ Artikel 5, artikel 26 en artikel 59, leden 2, 3, 4 en 6, van de LFRA. Voor de periode van 2007 tot 2013, zie Wet nr. 1/2007 van 19 februari, zoals gewijzigd bij Wet nr. 1/2010 van 29 maart 2010, bij Wet nr. 2/2010 van 16 juni en bij Wet nr. 64/2012 van 20 december 2012.

⁽¹⁵¹⁾ 3 % van 2007 tot 2009, 4 % van 2010 tot 2012, 5 % van 2013 tot 2020, in plaats van 29 % in 2007, 20 % van 2008 tot 2011, 25 % van 2012 tot 2013, 23 % in 2014 en 21 % van 2015 tot 2020.

⁽¹⁵²⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 8 november 2001, *Adria-Wien Pipeline en Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, punt 38; arrest van het Hof van Justitie van 15 maart 1994, *Banco de Crédito Industrial SA, thans Banco Exterior de España SA/Ayuntamiento de Valencia*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punt 13, en arrest van het Hof van Justitie van 1 december 1998, *Ecotrader*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, punt 34.

⁽¹⁵³⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 16 mei 2002, *Frankrijk/Commissie*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punt 24; arrest van het Gerecht van 5 april 2006, *Deutsche Bahn/Commissie*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, punt 103.

6.1.2. *Selectief voordeel*

- (130) Portugal is van oordeel dat de ZFM-regeling niet selectief is, omdat de maatregel “niet bepaalde ondernemingen of bepaalde producties begunstigt” in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU. Portugal is van oordeel dat alle ondernemingen die commerciële, industriële, maritieme of andere dienstverlenende activiteiten verrichten waarschijnlijk in de ZFM zijn gevestigd. Het voert aan dat de ZFM-regeling deel uitmaakt van de algemene economie van het Portugese belastingstelsel en dat de maatregel geen selectief voordeel voor de in de ZFM geregistreerde ondernemingen inhoudt. De regeling houdt derhalve geen staatssteun in. De ZFM-regeling moet eerder als een algemene maatregel worden aangemerkt ⁽¹⁵⁴⁾.
- (131) Volgens de vaste rechtspraak van de Unie moet, om te beoordelen of een overheidsmaatregel als staatssteun is aan te merken, worden vastgesteld of de begunstigde ondernemingen een economisch voordeel ontvangen dat zij onder normale marktvoorwaarden niet zouden hebben verkregen, d.w.z. als er geen sprake zou zijn van staatsinterventie. Een maatregel waarbij de overheid aan bepaalde ondernemingen een belastingaftrek verleent die de situatie van de begunstigten verbetert ten opzichte van de andere belastingplichtigen, vormt staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU ⁽¹⁵⁵⁾. Evenzo kan een maatregel die bepaalde ondernemingen een verlaging van de normaal verschuldigde belasting toestaat, staatssteun inhouden.
- (132) De ZFM-regeling is een regionale steunregeling die, zoals goedgekeurd in het besluit van de Commissie van 2007, steun toestaat in de vorm van verlaagde vennootschapsbelasting op winsten uit activiteiten die daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend en andere belastingvrijstellingen zoals beschreven in overweging 12 van dit besluit.
- (133) Overeenkomstig overweging 127 van dit besluit wordt de ZFM-regeling geregeld bij artikel 36 van de EBF ⁽¹⁵⁶⁾.
- (134) Ondernemingen in de regio Madeira waren in de periode 2007 tot 2014 onderworpen aan meerdere belastingtarieven op de (normale) inkomsten van een vennootschap, in het kader van opeenvolgende regionale begrotingswetten ⁽¹⁵⁷⁾. In de ZFM geregistreerde ondernemingen profiteren van een verlaging van de vennootschapsbelasting op winsten ⁽¹⁵⁸⁾ of van andere belastingvrijstellingen tot 31 december 2020. De ZFM-regeling stelt de begunstigten in staat hun lasten te verminderen. Deze afwijking wordt ingevoerd met het specifieke doel om ten goede te komen aan activiteiten die door de in de ZFM geregistreerde ondernemingen worden uitgeoefend en die activiteiten te bevorderen, waarmee deze ondernemingen in een gunstigere positie worden geplaatst dan andere ondernemingen die elders in het land of in de autonome regio Madeira zijn gevestigd.
- (135) Derhalve verleent de onderzochte maatregelen uitsluitend een voordeel aan de ondernemingen die zijn gevestigd in de ZFM. Gezien het geografische toepassingsgebied ervan, is de onderzochte maatregel selectief, aangezien deze alleen beschikbaar is voor de ondernemingen die in de beperkte ZFM zijn geregistreerd.
- (136) Op basis van het bovenstaande concludeert de Commissie dat de ZFM-regeling, door een fiscale last te verlichten die zij normaal gesproken zouden moeten betalen, een selectief voordeel verleent aan de ondernemingen die zijn geregistreerd in de ZFM in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

⁽¹⁵⁴⁾ Zie de overwegingen 68 en 69 van dit besluit.

⁽¹⁵⁵⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 10 januari 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze e.a., C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punt 132.

⁽¹⁵⁶⁾ Zie voetnoot 5.

⁽¹⁵⁷⁾ 29 % in 2007 (artikel 12 van Decreto Legislativo Regional nr. 3/2007/M van 9 januari 2007); 20 % van 2008 tot 2011 (artikel 15 van Decreto Legislativo Regional nr. 2/2008/M van 16 januari 2008, artikel 14 van Decreto Legislativo Regional nr. 45/2008/M van 31 december 2008, artikel 13 van Decreto Legislativo Regional nr. 34/2009/M van 31 december 2009 en artikel 14 van Decreto Legislativo Regional nr. 2/2011/M van 10 januari 2008); 25 % van 2012 tot 2013 (artikel 2 van Decreto Legislativo Regional nr. 20/2011/M van 26 december 2011 en artikel 16 van Decreto Legislativo Regional nr. 42/2012/M van 31 december 2012); 23 % in 2014 (artikel 18 van Decreto Legislativo Regional nr. 31-A/2013/M van 31 december 2013).

⁽¹⁵⁸⁾ Zie voetnoot 15.

6.1.3. Vervalsing van de mededinging en beïnvloeding van het handelsverkeer

- (137) Portugal voerde niet direct aan dat de maatregel de mededinging niet vervalste of dreigde te vervalsen en geen gevolgen had voor de handel tussen de lidstaten ⁽¹⁵⁹⁾. ACIF, een van de belanghebbenden, voerde daarentegen aan dat het zeer onwaarschijnlijk was dat de ZFM-regeling de mededinging zou vervalsen en de handel tussen de lidstaten zou beïnvloeden ⁽¹⁶⁰⁾.
- (138) Een door de staat toegekende maatregel wordt geacht de mededinging te vervalsen of het risico daartoe in te houden wanneer daarmee de concurrentiepositie van de begunstigde onderneming ten opzichte van andere, concurrerende ondernemingen kan worden versterkt ⁽¹⁶¹⁾. De vervalsing van de mededinging in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU wordt derhalve aangenomen zodra de staat een financieel voordeel verleent aan een onderneming in geliberaliseerde sectoren waar mededinging is of zou kunnen zijn ⁽¹⁶²⁾. Wanneer financiële steun van een staat de positie van een onderneming ten opzichte van andere concurrerende ondernemingen in het intracommunautaire handelsverkeer versterkt, moet dit handelsverkeer worden geacht door de steun ongunstig te worden beïnvloed ⁽¹⁶³⁾.
- (139) Voor zover de in de ZFM geregistreerde ondernemingen activiteiten uitoefenen die open staan voor internationale mededinging, verbetert de betrokken maatregel hun concurrentiepositie en dreigt deze de mededinging te vervalsen en kan deze derhalve de handel tussen de lidstaten beïnvloeden.

6.1.4. Indeling als bestaande steun en passende maatregelen

- (140) Portugal voert aan dat de ZFM-regeling als bestaande steun moet worden behandeld, indien zij “steun” inhoudt. Portugal voert voorts aan dat de ZFM-regeling werd ingevoerd in 1980 ⁽¹⁶⁴⁾, dus vóór de toetreding van Portugal tot de EEG in 1986, en niet inhoudelijk is gewijzigd buiten het onderhandelingskader voor bestaande steun. De regeling moet derhalve worden ingedeeld als een regeling inzake “bestaande steun” in de zin van artikel 1, punt b), i), van Verordening (EU) 2015/1589 ⁽¹⁶⁵⁾.
- (141) Op basis van het bovenstaande is Portugal van oordeel dat de Commissie passende maatregelen moet voorstellen om ervoor te zorgen dat de ZFM-regeling verenigbaar blijft met de interne markt, hetgeen zou kunnen betekenen dat de inhoud van de steunregeling moet worden aangepast, dat er vereisten moeten worden ingevoerd of dat de bestaande vereisten moeten worden verduidelijkt ⁽¹⁶⁶⁾.
- (142) In artikel 1, punt b), i), van Verordening (EU) 2015/1589 wordt “bestaande steun” gedefinieerd als “alle steun die vóór de inwerkingtreding van het VWEU in de respectieve lidstaat bestond, dat wil zeggen steunregelingen en individuele steun die vóór de inwerkingtreding van het VWEU in de respectieve lidstaat tot uitvoering zijn gebracht en die na de inwerkingtreding nog steeds van toepassing zijn”.
- (143) Artikel 26 en afdeling 10 van bijlage I bij de akte betreffende de toetreding van Portugal ⁽¹⁶⁷⁾ bevatten aanpassingen van wetten die zijn aangenomen door de instellingen, zoals de afdeling “Zona Franca da Madeira” van de douanewetgeving. De akte betreffende de toetreding van Portugal schrijft niet voor dat de ZFM-regeling moet worden gezien als bestaande steun in de zin van artikel 88, lid 1, van het VEG (nu artikel 108, lid 1, VWEU).

⁽¹⁵⁹⁾ Zie overweging 113 van dit besluit.

⁽¹⁶⁰⁾ Zie overweging 99, in fine, van dit besluit.

⁽¹⁶¹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 17 september 1980, Philip Morris Holland BV/Commissie, C-730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punt 11, en arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 15 juni 2000, Alzetta e.a./Commissie, gevoegde zaken T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 tot en met T-607/97, T-1/98, T-3/98 tot en met T-6/98, en T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, punt 80.

⁽¹⁶²⁾ Arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 15 juni 2000, Alzetta e.a./Commissie, gevoegde zaken T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 tot en met T-607/97, T-1/98, T-3/98 tot en met T-6/98 en T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, punten 141-147.

⁽¹⁶³⁾ Arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 4 april 2001, Regione autónoma Friulia-Venezia Giulia/Commissie, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, punt 41.

⁽¹⁶⁴⁾ Wetsbesluit nr. 500/80 van 20 oktober 1980 en Regionaal regelgevingsdecreet nr. 53/82 van 23 augustus 1982. Zie ook Wetsbesluit nr. 502/85 van 30 december 1985 en Wetsbesluit nr. 165/86 van 26 juni 1986.

⁽¹⁶⁵⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 67.

⁽¹⁶⁶⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 85.

⁽¹⁶⁷⁾ Akte betreffende toetredingsvoorwaarden voor het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek en de aanpassing van de Verdragen (PB L 302 van 15.11.1985, blz. 23).

- (144) Bovendien vond de eerste aanmelding van de ZFM-regeling (Regeling I) in het kader van staatssteunregels plaats in 1986, die door de Commissie werd goedgekeurd bij besluit van 25 mei 1987. De ZFM-regeling is sinds 1987 meerdere keren verlengd en bij besluiten van de Commissie werden respectievelijk in 2002 en 2007 vervolgregelingen goedgekeurd⁽¹⁶⁸⁾. Bovendien werd de ZFM-regeling door middel van de vervolgregelingen I, II en III ingrijpend gewijzigd. Op grond van Regeling I hoefden geen banen te worden geschapen/behouden. Dit vereiste werd ingevoerd bij Regeling II (gekoppeld aan de plafonds die gelden voor de jaarlijkse belastinggrondslag van de begunstigden) en behouden in Regeling III. Op grond van Regeling II werden alle activiteiten uitgesloten die betrekking hadden op financiële bemiddeling, verzekeringen en ondersteunende financiële en verzekeringsgerelateerde activiteiten, evenals activiteiten op het gebied van dienstverrichtingen binnen groepen (coördinatie-, financiële en distributiecentra)⁽¹⁶⁹⁾. Met de regeling werd ook een geleidelijke vermindering van de steun in het systeem ingevoerd door middel van verhoging van de toepasselijke belastingtarieven (1 % in 2003 en 2004, 2 % in 2005 en 2006, en 3 % vanaf 2007). Uiteindelijk werd bij de regeling het voordeel van een aanvullende verlaging van de vennootschapsbelasting van 50 % ingevoerd voor ondernemingen die zijn gevestigd in de industriële vrijhandelszone ZFM. In het kader van Regeling III, in het bijzonder op grond van het besluit van de Commissie van 2013, werd een stijging van 36,7 % van de maximale belastinggrondslag waarop de verlaging van de vennootschapsbelasting kon worden toegepast, goedgekeurd.
- (145) In het licht van het bovenstaande vormt de maatregel in dit geval geen bestaande steun in de zin van artikel 1, punt b), i), van Verordening (EU) 2015/1589. Artikel 22 van die verordening, op basis waarvan Portugal van de Commissie verlangt dat zij zich beperkt tot het nemen van “passende maatregelen”, is derhalve niet van toepassing.

6.1.5. De-minimissteun

- (146) In gevallen waarin individuele begunstigden van de ZFM-regeling een voordeel ontvingen dat de in Verordening (EG) nr. 1998/2006 van de Commissie⁽¹⁷⁰⁾ vastgestelde drempels niet overschreed, zal dat voordeel niet als staatssteun worden beschouwd en valt het derhalve niet onder het verbod van artikel 87, lid 1, van het VEG (nu artikel 107, lid 1, VWEU), op voorwaarde dat aan alle andere voorwaarden van die verordening wordt voldaan. In dezelfde geest hebben begunstigden van de ZFM-regeling die een voordeel ontvingen dat de in Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie⁽¹⁷¹⁾ (die met terugwerkende kracht op dit geval van toepassing is krachtens artikel 7, lid 1, van die verordening) vastgestelde drempels niet overschreed, geen staatssteun ontvangen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU, op voorwaarde dat aan alle andere voorwaarden van die verordening wordt voldaan.
- (147) Uit de kwantitatieve gegevens die Portugal heeft verstrekt, blijkt dat de door de begunstigden van de ZFM-regeling ontvangen steunbedragen in veel gevallen lager waren dan de de-minimisdrempel van 200 000 EUR.

Conclusie inzake het bestaan van steun

- (148) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van oordeel dat de door Portugal uitgevoerde maatregel ten gunste van ondernemingen in de ZFM staatssteun vormt in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.
- (149) Terloops moet daaraan worden toegevoegd dat Portugal geen bezwaar maakte tegen de vaststelling van het bestaan van een steunmaatregel door de Commissie in haar besluit van 2007⁽¹⁷²⁾.

⁽¹⁶⁸⁾ Ziet voetnoot 9.

⁽¹⁶⁹⁾ Zie de aanhef van Wetsbesluit nr. 163/2003 van 24 juli 2003.

⁽¹⁷⁰⁾ Verordening (EG) nr. 1998/2006 van de Commissie van 15 december 2006 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag op de-minimissteun (PB L 379 van 28.12.2006, blz. 5). Deze verordening was van toepassing van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2013 (zie artikel 6).

⁽¹⁷¹⁾ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PB L 352 van 24.12.2013, blz. 1).

⁽¹⁷²⁾ In het kader van de aanmelding van de ZFM-regeling bij de Commissie in 2006 verwijst Portugal naar de ZFM-regeling als een “regeling inzake regionale exploitatiesteun”. Zie de brief van Portugal van 28 juni 2006 (1900/80932); in het bijzonder de onderafdelingen 2.1 en 10 van het algemene aanmeldingsformulier, onderafdeling 1.2 van het aanvullende formulier, de aanhef van de aangemelde ontwerpwet, de memorie van toelichting en de aanhef van Wetsbesluit nr. 163/2003 van 24 juli 2003. Zie ook de brieven van Portugal van 29 oktober 2015, blz. 22, van 31 maart 2016, blz. 4 en van 21 november 2017, blz. 5-6.

6.2. Verenigbaarheid van de steun

6.2.1. Verenigbaarheid van de ZFM-regeling met de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013

- (150) Portugal is van oordeel dat de ZFM-regeling zoals die door de Portugese autoriteiten is uitgevoerd, in overeenstemming is met de toezeggingen die Portugal bij de aanmelding heeft gedaan, en met de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.

Herkomst van de winsten waarop de verlaging van de vennootschapsbelasting werd toegepast

- (151) De ZFM-regeling werd op basis van de richtsnoeren van 2007 beoordeeld als regionale exploitatiesteun en werd goedgekeurd bij de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013. In het kader van de ZFM-regeling werd steun toegekend in de vorm van verlaagde vennootschapsbelasting op winsten uit activiteiten die daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend en van vrijstelling van andere belastingen, van hoogstens de maximale steunbedragen die worden berekend op basis van de maximale belastinggrondslagen op basis van het aantal banen die de begunstigden elk belastingjaar hebben.
- (152) In de loop van het aanmeldingsproces dat leidde tot het besluit van de Commissie van 2007, betwistte Portugal niet dat de belastingverlagingen waarin de regeling voorziet, zouden worden beperkt tot activiteiten die in Madeira worden uitgeoefend, zoals herhaald in punt 32 van het inleidingsbesluit ⁽¹⁷³⁾.
- (153) Op grond van de richtsnoeren van 2007 wordt regionale exploitatiesteun alleen in uitzonderlijke gevallen toegestaan ⁽¹⁷⁴⁾: “dergelijke steun mag bij uitzondering worden toegestaan in die regio’s die onder de afwijking van artikel 87, lid 3, punt a), van het VEG (nu artikel 107, lid 3, punt a), VWEU) vallen, mits: i) hij door de bijdrage aan de regionale ontwikkeling en de aard ervan gerechtvaardigd is, en ii) de hoogte ervan in verhouding staat tot de te verhelpen handicaps” ⁽¹⁷⁵⁾.
- (154) Het lijkt geen twijfel dat Madeira een ultraperifeer gebied in de zin van artikel 349 VWEU is en derhalve in aanmerking komt op grond van artikel 107, lid 3, punt a), VWEU.
- (155) De bijdrage van een regeling inzake exploitatiesteun aan de regionale ontwikkeling van een regio moet echter worden beoordeeld met betrekking en in verhouding tot de handicaps van deze regio, die in het geval van ultraperifere gebieden structurele en permanente handicaps zoals erkend in het VWEU zijn, zoals de grote afstand, het insulaire karakter, de kleine oppervlakte, een moeilijk reliëf en klimaat en de economische afhankelijkheid van enkele producten, zoals verankerd in artikel 349 VWEU.
- (156) Zoals uiteengezet in punt 30 van het inleidingsbesluit, is de “raison d’être” van regionale exploitatiesteun voor ultraperifere gebieden het compenseren van de meerkosten die ondernemingen in deze regio’s maken ten gevolge van deze handicaps.
- (157) In de beoordeling van de ZFM-regeling werden de meerkosten geïdentificeerd en gekwantificeerd op basis van een door de Portugese autoriteiten ingediend onderzoek. In het besluit van de Commissie van 2007 werd de evenredigheid van de maatregel beoordeeld op basis van deze gekwantificeerde meerkosten, op het geaggregeerde niveau van de ZFM, en op het niveau van elke begunstigde die was geregistreerd in de ZFM ⁽¹⁷⁶⁾.
- (158) Met betrekking tot de herkomst van de winsten die profiteren van de verlaging van de vennootschapsbelasting, voert Portugal aan dat voor de beoordeling daarvan rekening moet worden gehouden met de bijdrage van de regeling aan de regionale ontwikkeling van de autonome regio Madeira en dat die geografisch niet tot de regio mag worden beperkt, aangezien de steunregeling daarmee zou worden beperkt tot louter een compensatie van de meerkosten van in de ZFM gevestigde ondernemingen ⁽¹⁷⁷⁾. Portugal voert voorts aan dat de regeling zoals die is uitgevoerd in overeenstemming is met de internationale belastingnormen en dat de ondernemingen in de ZFM daar een substantiële activiteit uitoefenen in de zin van het BEPS-actieplan van de OESO en onderworpen zijn aan de wettelijke fiscale verplichtingen en tal van controles ⁽¹⁷⁸⁾. Dit standpunt wordt in het algemeen ondersteund door de belanghebbenden ⁽¹⁷⁹⁾.

⁽¹⁷³⁾ Brief van Portugal van 19 december 2006.

⁽¹⁷⁴⁾ Richtsnoeren van 2007, punt 6.

⁽¹⁷⁵⁾ Richtsnoeren van 2007, punt 76.

⁽¹⁷⁶⁾ Zie de punten 53 en 59 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽¹⁷⁷⁾ Zie overweging 74 van dit besluit.

⁽¹⁷⁸⁾ Zie overweging 77 van dit besluit.

⁽¹⁷⁹⁾ Zie de overwegingen 100 en 101 van dit besluit.

- (159) In tegenstelling tot wat Portugal zegt ⁽¹⁸⁰⁾, maken ondernemingen die zijn geregistreerd in de ZFM dergelijke meerkosten alleen indien zij hun activiteiten daadwerkelijk uitoefenen in Madeira, wat inhoudt dat hun winsten voortkomen uit activiteiten die rechtstreeks met die meerkosten worden belast. Andere soorten winsten, die niet met deze kosten worden belast omdat zij voortkomen uit activiteiten die buiten de regio worden uitgeoefend, kunnen niet in aanmerking worden genomen in de belastinggrondslag waarop de belastingmaatregel wordt toegepast.
- (160) De Commissie merkt op dat Portugal in de monitoring van 2015 duidelijk verklaarde, en in de loop van het formele onderzoek nog eens bevestigde, dat begunstigen hun activiteit niet noodzakelijk in de regio hoefden uit te oefenen en dat zelfs activiteiten die buiten de regio worden uitgeoefend van steun profiteerden in het kader van de regeling (zie de overwegingen 20 en 21 van dit besluit).
- (161) De Commissie is van oordeel dat de door Portugal aan de kaak gestelde zogenoemde "geografische beperking" van de herkomst van de winsten in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 louter een vertaling was van de basisbeginselen van de richtsnoeren van 2007 en dat de uitvoering van de ZFM-regeling met betrekking tot de herkomst van de winsten niet in overeenstemming is met de bepalingen inzake exploitatiesteun in die richtsnoeren.
- (162) De Commissie heeft in haar inleidingsbesluit geen twijfels geuit over de verenigbaarheid van de regeling met internationale belastingnormen en wettelijke fiscale verplichtingen. Met het oog op staatssteuntoezicht moeten de doeltreffendheid en relevantie van de door de begunstigen uitgeoefende activiteiten worden beoordeeld met betrekking tot de beginselen van de richtsnoeren van 2007 inzake exploitatiesteun zoals vermeld in de overwegingen 156 en 157 van dit besluit, en niet met betrekking tot de belastingovereenkomsten van de OESO, die hun eigen fiscale doelstellingen nastreven.
- (163) Evenzo wijst de Commissie erop dat de wettelijke verplichting tot een gescheiden boekhouding voor in de ZFM verkregen inkomsten voor belastingdoeleinden, zoals beschreven in overweging 21 van dit besluit, als zodanig niet toereikend is om de twijfels van de Commissie over de geschikte belastinggrondslag voor de ZFM-regeling weg te nemen, aangezien het genereren van inkomsten in de ZFM waarop deze verplichting van toepassing is, niet wordt gedefinieerd met betrekking tot de beginselen inzake exploitatiesteun van de richtsnoeren van 2007.
- (164) Daarentegen blijkt uit een dergelijke gescheiden boekhouding louter dat het lagere belastingtarief werd toegepast op inkomsten uit transacties tussen, enerzijds, de begunstigen en, anderzijds, in de ZFM ingezeten entiteiten alsook buiten het nationale grondgebied van Portugal ingezeten entiteiten. Aan de hand van die gescheiden boekhouding kan echter niet worden geconcludeerd of die transacties voortvloeiden uit activiteiten die door de begunstigen daadwerkelijk binnen of buiten Madeira waren uitgeoefend.
- (165) Tot slot merkt de Commissie op dat de diepgaande belastingcontroles die waren verricht met betrekking tot de belastinggrondslag en de herkomst van de winsten waren uitgevoerd in het licht van de in overweging 158 van dit besluit genoemde aanpak van de Portugese autoriteiten en dat daarbij geen rekening is gehouden met het verband tussen in aanmerking komende winsten en in de ZFM gemaakte meerkosten, zoals wordt geïmpliceerd in de richtsnoeren van 2007 en de volgende besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.
- (166) De Commissie is derhalve van oordeel dat de door Portugal aangevoerde argumenten met betrekking tot de verenigbaarheid met belastingvoorschriften, wettelijke vereisten en belastingcontroles niet relevant zijn voor de beoordeling van de uitvoering van de ZFM-regeling met betrekking tot de richtsnoeren van 2007 en de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.
- (167) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van mening dat haar twijfels over de herkomst van de winsten waarop de belastingverlaging wordt toegepast in de ZFM niet zijn weggenomen, en komt zij tot de conclusie dat de uitvoering van de ZFM-regeling met betrekking tot dit criterium inbreuk maakt op de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.

Schepping/behoud van banen in de regio

- (168) Zoals uiteengezet in overweging 151 van dit besluit, worden de maximale steunbedragen die in de ZFM geregistreerde begunstigen kunnen ontvangen in het kader van de goedgekeurde regeling inzake regionale exploitatiesteun berekend op basis van de maximale belastinggrondslagen op basis van het aantal banen die de begunstigen elk belastingjaar hebben.

⁽¹⁸⁰⁾ Zie de overwegingen 73 en 74 van dit besluit.

- (169) De Commissie wijst erop dat het vereiste van het scheppen/behouden van banen een voorwaarde was voor toegang tot de regeling en was verankerd in de methode voor het berekenen van het steunbedrag in de ZFM-regeling zoals die door Portugal is aangemeld ⁽¹⁸¹⁾, en is goedgekeurd in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.
- (170) Bovendien werd het scheppen van banen in het kader van de ZFM-regeling in het besluit van de Commissie van 2007 beoordeeld als bijdragend tot de regionale ontwikkeling ⁽¹⁸²⁾.
- (171) De Commissie merkt voorts op dat het scheppen/behouden van banen onlosmakelijk was verbonden met de goedgekeurde regionale ZFM-regeling. Bijgevolg is het aantal banen een parameter van het steunbedrag en kan aan de hand daarvan worden gemeten in hoeverre de regeling bijdraagt tot de regionale ontwikkeling en moet het, voor beide doeleinden, worden gebaseerd op een objectieve bewezen methode die wordt gebruikt voor staatssteunbesluiten.
- (172) Portugal verwerpt de restrictieve definitie van banen in vte's of jaararbeidseenheden die de Commissie gebruikt voor het berekenen van de steunbedragen. Daarentegen voert Portugal aan dat zijn definitie van "banen" in overeenstemming is met de nationale en internationale arbeidsvoorschriften, dat de begunstigden onderworpen werden aan meerdere controles, waarvan de resultaten zijn gedeeld met de Commissie, en dat de uitvoering van de regeling derhalve in overeenstemming is met de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.
- (173) In tegenstelling tot wat Portugal aanvoert ⁽¹⁸³⁾, is de Commissie van oordeel dat de toepassing van de methode zoals uiteengezet in punt 58 van de richtsnoeren van 2007, en met name voetnoot 52 daarbij voor het berekenen van het aantal geschapen/behouden banen, d.w.z. "het aantal werknemers staat voor het aantal jaararbeidseenheden (JAE's), zijnde het aantal in één jaar voltijds tewerkgestelde personen, waarbij deeltijdarbeid en seizoenarbeid in fracties van JAE's worden uitgedrukt", passend is, hoewel deze definitie alleen is opgenomen in het deel over regionale investeringssteun van de richtsnoeren van 2007. Naar deze methode wordt ook verwezen in artikel 5 van de aanbeveling van de Commissie betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen ⁽¹⁸⁴⁾, die algemeen wordt toegepast in de wetgeving van de Unie en met name in de staatssteunregels van de Unie, aangezien die aanbevelingen consequent zijn opgenomen als bijlage I bij de AGVV van 2008 en bij de AGVV van 2014.
- (174) In tegenstelling tot het argument van Portugal, is een dergelijke definitie van banen in vte's en jaararbeidseenheden de beste manier om zonder te discrimineren alle soorten arbeidsverhoudingen en -overeenkomsten, permanent of tijdelijk werk, werknemers en bestuursleden die onder meerdere arbeidsovereenkomsten bij verschillende bedrijven werken, telewerkers op te nemen, waarbij de tijd die een werknemer daadwerkelijk voor de onderneming doorbrengt in de ZFM op een objectieve en controleerbare wijze wordt berekend. De Commissie blijft neutraal met betrekking tot de aard van de arbeidsverhouding op grond van het nationaal recht, zo lang het aantal banen voor staatssteun op een objectieve wijze wordt berekend.
- (175) In elk geval merkt de Commissie voorts op dat, ongeacht de definitie in voetnoot 52 van de richtsnoeren van 2007, Portugal geen definitie van banen heeft toegepast waarmee het aantal in Madeira geschapen en behouden banen daadwerkelijk zou worden geteld. Zoals vermeld in overweging 28 van dit besluit, heeft Portugal als geldige banen in het kader van de ZFM-regeling alle werkgelegenheid van welke juridische aard dan ook, ongeacht het aantal uren, dagen en maanden van actieve arbeid per jaar, aanvaard, zoals die door de begunstigden is opgegeven in hun jaarlijkse belastingaangiften. Dat deed het zonder na te gaan hoeveel tijd de werknemer daadwerkelijk voor elke begunstigde heeft besteed en dit om te zetten in vte's.
- (176) In het licht van de resultaten van de monitoring van 2015 en de informatie die Portugal heeft verstrekt tijdens het formele onderzoek is de Commissie van oordeel dat de Portugese autoriteiten, op basis van de verklaringen van de begunstigden, niet konden controleren of de opgegeven banen reëel en permanent waren, zoals vereist in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013, juist vanwege het ontbreken van een gemeenschappelijke objectieve berekeningsmethode die wordt toegepast op alle gevallen van arbeidsverhoudingen.

⁽¹⁸¹⁾ Brief van Portugal van 28 juni 2006 (aanmelding van Regeling III).

⁽¹⁸²⁾ Zie punt 64 van het besluit van de Commissie van 2007.

⁽¹⁸³⁾ Zie overweging 87 van dit besluit.

⁽¹⁸⁴⁾ Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (C(2003) 1422) (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

- (177) Tot slot wijst de Commissie erop dat Portugal niet bevestigd heeft dat alle banen die voor de toepassing van de ZFM-regeling zijn geregistreerd, werden ingevuld door werknemers die bijdragen aan activiteiten die daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend. De Portugese autoriteiten gaven aan dat het niet opgeven van een aantal werknemers in de jaarlijkse aangiften in sommige gevallen geen gevolgen heeft gehad voor de beoordeling van de verschuldigde belasting en het belastingvoordeel; in sommige andere gevallen was er, tijdens de monitoring van 2015, sprake van banen buiten de ZFM, buiten Madeira en zelfs buiten de Unie. Voorts merkt de Commissie op dat Portugal geen informatie heeft verstrekt over de plaats van de werkelijke activiteit van de werknemers van alle begunstigden van de ZFM-regeling, ondanks meerdere verzoeken van de Commissie ⁽¹⁸⁵⁾.
- (178) De Commissie erkent dat Portugal stukken heeft ingediend waaruit blijkt dat er veel controles zijn uitgevoerd op de begunstigden van de ZFM-regeling. In tegenstelling tot het argument van Portugal, heeft de Commissie nooit vraagtekens geplaatst bij de doeltreffendheid van de door de Portugese autoriteiten uitgevoerde belastingcontroles op zich, maar alleen bij de doeltreffendheid ervan met betrekking tot een nauwkeurige berekening van het aantal banen van elke begunstigde van de ZFM-regeling en een beoordeling van het verband tussen de geschapen banen en de activiteiten die daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend. In de met de Commissie gedeelde stukken wordt de realiteit van de controles voor belastingdoeleinden bevestigd. De verzamelde gegevens zijn vanuit het perspectief van staatssteun echter niet relevant, aangezien bij de controles de twee problemen waar het in dit geval om gaat, niet zijn geverifieerd: de nauwkeurige berekening van het aantal banen van elke begunstigde van de ZFM-regeling en het verband tussen het aantal geschapen banen en de activiteiten die daadwerkelijk door die begunstigde in Madeira worden uitgeoefend.
- (179) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van mening dat haar twijfels met betrekking tot het criterium aangaande het scheppen/behouden van banen in de ZFM niet zijn weggenomen, en komt zij tot de conclusie dat de uitvoering van de ZFM-regeling met betrekking tot dit criterium inbreuk maakt op de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.

Conclusie

- (180) De Commissie komt derhalve tot de conclusie dat de ZFM-regeling, zoals die door Portugal is uitgevoerd, inbreuk maakt op de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013, op grond waarvan Regeling III is goedgekeurd, en derhalve onrechtmatig is.

6.2.2. Verenigbaarheid van de ZFM-regeling met de richtsnoeren van 2007

- (181) Portugal voert aan dat het de interpretatie door de Commissie van de voorwaarden van haar besluiten van 2007 en 2013 met betrekking tot de herkomst van winsten en het scheppen van banen nooit heeft aanvaard. Portugal is voorts van oordeel dat deze vereisten niet bindend zijn, aangezien die besluiten zijn genomen op basis van de richtsnoeren van 2007, die Portugal eveneens als niet bindend beschouwd ⁽¹⁸⁶⁾.
- (182) Portugal voert voorts aan dat de definitie van het scheppen van banen als bedoeld in het besluit van de Commissie van 2007 met betrekking tot vte's en jaararbeidseenheden niet wordt vermeld in het deel over exploitatiesteun van de richtsnoeren van 2007, hetgeen de Commissie niet ontkent ⁽¹⁸⁷⁾. Volgens de Portugese autoriteiten moet de ZFM-regeling uitsluitend op basis van de punten 76 tot en met 83 van de richtsnoeren van 2007 worden beoordeeld.
- (183) De Commissie wijst erop dat Portugal de richtsnoeren van 2007 en de daaropvolgende passende maatregelen ⁽¹⁸⁸⁾ heeft aanvaard in een brief van 10 mei 2006, door te impliceren dat de in de richtsnoeren van 2007 vastgelegde regels door elke eventuele regeling inzake regionale steun moesten worden nageleefd ⁽¹⁸⁹⁾.

⁽¹⁸⁵⁾ Zie de overwegingen 52 en 57 van dit besluit.

⁽¹⁸⁶⁾ Brief van Portugal van 26 september 2019, punten 106, 107 en 272.

⁽¹⁸⁷⁾ Zie punt 41 van het inleidingsbesluit.

⁽¹⁸⁸⁾ De Commissie stelde passende maatregelen voor om eerdere bestaande regelingen inzake regionale steun te wijzigen of af te schaffen gezien de nieuw aangenomen regels, wat altijd gebeurt na de goedkeuring van nieuwe richtsnoeren.

⁽¹⁸⁹⁾ Steunmaatregelen van de staten: richtsnoeren inzake regionale steun voor 2007-2013: aanvaarding door 24 lidstaten van het voorstel van de Commissie voor dienstige maatregelen overeenkomstig artikel 88, lid 1, van het EG-Verdrag (2006/C 153/04) (PB C 153 van 1.7.2006, blz. 1).

- (184) In de punten 76 en 80 van de richtsnoeren van 2007 werd exploitatiesteun in ultraperifere gebieden goedgekeurd op voorwaarde dat: i) de steun was bedoeld om de meerkosten bij het uitvoeren van de economische activiteiten die samenhangen met de in artikel 299, lid 2 (momenteel artikel 349) VWEU opgesomde factoren te compenseren; ii) de steun door de bijdrage aan de regionale ontwikkeling was gerechtvaardigd, en iii) de hoogte ervan in verhouding stond tot de te verhelpen handicaps.
- (185) Voor zover de ZFM-regeling ten goede kwam aan ondernemingen die hun activiteiten niet daadwerkelijk in de regio uitoefenden en daardoor niet de in de richtsnoeren van 2007 genoemde meerkosten maakten, was de uitvoering van de regeling derhalve niet in overeenstemming met de in overweging 184 van dit besluit bedoelde vereisten.
- (186) Bij het ontbreken van een beoordeling van de voorwaarde betreffende het scheppen/behouden van banen met betrekking tot het begrip scheppen van banen zoals uiteengezet in het deel over investeringssteun van de richtsnoeren van 2007 of de praktijk van de Commissie in staatssteunzaken, zou de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd bovendien in geen geval voldoen aan de voorwaarden inzake exploitatiesteun in de richtsnoeren van 2007, vanwege het ontbreken van een verband tussen de herkomst van de winsten en de daadwerkelijke meerkosten.

Conclusie

- (187) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van oordeel dat de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd inbreuk maakt op de bepalingen van de richtsnoeren van 2007 en derhalve onrechtmatige steun vormt die niet als verenigbaar met de interne markt kan worden beschouwd.

6.2.3. Verenigbaarheid van de steunregeling rechtstreeks op grond van artikel 107, lid 3, punt a), VWEU

- (188) Portugal voert aan dat de Commissie het effect van de ZFM-regeling moet beoordelen “op een wijze die strookt met het EU-beleid betreffende de ultraperifere gebieden met betrekking tot de economische, sociale en territoriale cohesie” en rekening moet houden met het feit dat de regeling “het meest doeltreffende instrument van economisch beleid is voor het bevorderen van cohesie, economische groei en de economische duurzaamheid van Madeira” ⁽¹⁹⁰⁾.
- (189) Overeenkomstig artikel 107, lid 3, punt a), VWEU, kunnen steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van de in artikel 349 VWEU bedoelde gebieden, rekening houdend met hun structurele, economische en sociale situatie, als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd.
- (190) In de richtsnoeren van 2007 heeft de Commissie uiteengezet op welke voorwaarden regionale steun als verenigbaar met de interne markt kan worden beschouwd en heeft zij de criteria vastgelegd om de gebieden te bepalen die voldoen aan de voorwaarden van artikel 107, lid 3, punt a), TFEU. Volgens de rechtspraak ⁽¹⁹¹⁾ beperkt de Commissie de uitoefening van haar beoordelingsbevoegdheid door gedragsregels vast te stellen en via de publicatie ervan te doen weten dat zij die voortaan zal toepassen op de desbetreffende gevallen. Zij kan in beginsel niet van die regels afwijken zonder dat hieraan een sanctie wordt verbonden wegens schending van algemene rechtsbeginselen als het gelijkheids- of het vertrouwensbeginsel. Derhalve moet de Commissie de onderhavige zaak beoordelen volgende de toepasselijke richtsnoeren, d.w.z. de richtsnoeren van 2007, behalve indien de Portugese autoriteiten kunnen aantonen dat buitengewone omstandigheden, andere dan die in de richtsnoeren van 2007 worden bedoeld, vereisten dat de Commissie de ZFM-regeling rechtstreeks aan het Verdrag moest toetsen. Niettemin hebben de Portugese autoriteiten dergelijke buitengewone omstandigheden in het onderhavige geval niet aangevoerd, laat staan dat zij die hebben aangetoond. Zelfs als de beoordeling van de verenigbaarheid van de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd derhalve in het kader van de richtsnoeren van 2007 zou worden uitgevoerd, zal de Commissie volledigheidshalve in de volgende overwegingen niettemin beoordelen of de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd rechtstreeks op grond van het VWEU als verenigbaar kan worden beschouwd.

Bijdrage aan een doelstelling van gemeenschappelijk belang

- (191) Portugal voert aan dat de ZFM-regeling bijdraagt tot de economische ontwikkeling van de autonome regio Madeira, die in het VWEU als een ultraperifeer gebied wordt erkend. De Portugese autoriteiten hebben elementen verstrekt met betrekking tot het effect van de regeling op een macro-economisch niveau.

⁽¹⁹⁰⁾ Brief van Portugal van 26 september 2018, punt 209.

⁽¹⁹¹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 8 maart 2016, Griekenland/Commissie, C-431/14 P, ECLI:EU:C:2016:145, punten 69 en 70.

- (192) De Portugese autoriteiten wijzen met name op de belangrijke bijdrage van de ZFM-regeling aan de begrotingsconsolidatie van de autonome regio Madeira. Volgens de regionale belastingautoriteit van Madeira bedroeg de bijdrage van ondernemingen in de ZFM aan de regionale begroting van Madeira in de periode 2012-2018 gemiddeld ongeveer [10-20] % ⁽¹⁹²⁾.
- (193) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van oordeel dat, in tegenstelling tot haar voorlopige standpunt in punt 33 van het inleidingsbesluit, de ZFM-regeling zou kunnen bijdragen tot de regionale ontwikkeling van Madeira, een ultraperifeer gebied, en derhalve tot een doelstelling van gemeenschappelijk belang.

De geschiktheid en de evenredigheid

- (194) Exploitatiesteun is bedoeld om een onderneming te bevrijden van de kosten die zij normaliter in het kader van haar lopend beheer of van haar normale activiteiten had moeten dragen ⁽¹⁹³⁾.
- (195) Derhalve kunnen steunmaatregelen van dit type bij wijze van uitzondering worden verleend in de ultraperifere gebieden die in aanmerking komen op grond van de afwijking in artikel 87, lid 3, punt a), van het VEG (nu artikel 107, lid 3, punt a), VWEU), voor zover die steunmaatregelen zijn bedoeld ter compensatie van de meerkosten die voortkomen uit de uitoefening van economische activiteit als gevolg van de in artikel 299, lid 2, van het VEG (nu artikel 349 VWEU) genoemde factoren ⁽¹⁹⁴⁾.
- (196) De Commissie merkt op dat de ondernemingen die hebben geprofiteerd van de regeling zoals die is uitgevoerd, werden vrijgesteld van normale te betalen belastingen, hoewel bepaalde ondernemingen activiteiten hadden uitgevoerd waarvoor zij geen meerkosten hadden gemaakt ten gevolge van de structurele handicaps van de regio zoals werd beoordeeld in de delen 6.2.1 en 6.2.2 van dit besluit.
- (197) In deze context kan de ZFM-regeling, aangezien die niet zodanig werd uitgevoerd dat iets werd gedaan aan de structurele moeilijkheden die ondernemingen daadwerkelijk met hun activiteit in Madeira kunnen ondervinden, niet als passend worden beschouwd, noch als evenredig met betrekking tot de beginselen/voorwaarden van regionale exploitatiesteun die bedoeld is om de economische ontwikkeling van de ultraperifere gebieden te bevorderen (artikel 349 VWEU) met het oog op de structurele, economische en sociale situatie van die gebieden.

Conclusie

- (198) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van oordeel dat de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd inbreuk maakt op artikel 107, lid 3, punt a), VWEU en derhalve onrechtmatige steun vormt die niet als verenigbaar met de interne markt kan worden beschouwd.

6.2.4. Verenigbaarheid van de steun met de AGVV van 2014

- (199) Portugal is van oordeel dat de AGVV van 2014 niet noodzakelijkerwijs met terugwerkende kracht van toepassing is op individuele steunmaatregelen in het kader van de ZFM-regeling met als doel ze verenigbaar te verklaren ⁽¹⁹⁵⁾. Portugal is voorts van oordeel dat een flexibele interpretatie van de AGVV van 2014 niet zou vereisen dat de begunstigden van de ZFM-regeling hun economische activiteiten in Madeira hebben. De toegekende individuele steunmaatregelen moeten worden onderzocht in het kader van de voorwaarden inzake regionale exploitatiesteun van de richtsnoeren van 2007 en vallen ook onder de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013.
- (200) Aangezien de regeling door Portugal is uitgevoerd in strijd met de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 en op grond van de richtsnoeren van 2007 niet als verenigbaar met de interne markt kan worden beschouwd, moet de Commissie onderzoeken of de individuele steunmaatregelen in het kader van de regeling niettemin als verenigbaar ⁽¹⁹⁶⁾ zouden kunnen worden beschouwd op grond van de AGVV van 2014, die met terugwerkende kracht van toepassing kan zijn op individuele steunmaatregelen, mits aan de desbetreffende voorwaarden is voldaan ⁽¹⁹⁷⁾.

⁽¹⁹²⁾ “Centro Internacional de Negócios da Madeira”, Sociedade de Desenvolvimento da Madeira, statistieken, december 2018.

⁽¹⁹³⁾ Arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 9 september 2009, Diputación Foral de Álava en anderen/Commissie, T-30/01 tot en met T-32/01 en T-86/02 tot en met T-88/02, ECLI:EU:T:2009:314, punt 226.

⁽¹⁹⁴⁾ Richtsnoeren van 2007, punt 80.

⁽¹⁹⁵⁾ Zie artikel 58, lid 1, van de AGVV van 2014.

⁽¹⁹⁶⁾ De Commissie acht het niet noodzakelijk het steunkarakter van de regeling te analyseren, aangezien Portugal nooit heeft gesteld dat de ZFM-regeling geen steunregeling inhield in de zin van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag (PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1, niet langer van kracht).

⁽¹⁹⁷⁾ Zie artikel 58, lid 1, van de AGVV van 2014.

- (201) Overeenkomstig artikel 15, lid 4, van de AGVV van 2014 “dienen de regelingen voor exploitatiesteun (in ultraperifere gebieden) ter compensatie van de bijkomende exploitatiekosten welke in die gebieden ontstaan als een rechtstreeks gevolg van een of meer van de in artikel 349 van het Verdrag genoemde blijvende handicaps, wanneer de begunstigden hun economische activiteiten in een ultraperifeer gebied hebben, mits het jaarlijkse steunbedrag per begunstigde in het kader van alle op grond van deze verordening ten uitvoer gelegde regelingen voor exploitatiesteun samen niet een van de volgende percentages overschrijdt: a) 35 % van de door de begunstigde in het betrokken ultraperifere gebied gegenereerde jaarlijkse bruto toegevoegde waarde; b) 40 % van de jaarlijkse arbeidskosten die de begunstigde in het betrokken ultraperifere gebied moet maken; c) 30 % van de jaaromzet die de begunstigde in het betrokken ultraperifere gebied behaalt”. Zoals vermeld in dit artikel, heeft deze uitzonderlijke toestemming voor exploitatiesteun voor een onderneming tot doel de meerkosten te compenseren die voortkomen uit het feit dat de onderneming zijn activiteit in het ultraperifere gebied heeft.
- (202) De autonome regio Madeira is een door artikel 349 VWEU aangewezen ultraperifeer gebied. Op grond van artikel 15, lid 4, van de AGVV van 2014 komt het gebied derhalve in aanmerking voor regionale steun op basis van de afwijking van artikel 107, lid 3, punt a), VWEU, op voorwaarde dat: i) de begunstigden hun activiteit in het ultraperifere gebied hebben, en ii) het jaarlijkse steunbedrag niet hoger is dan een maximumpercentage van de door de begunstigde in de regio gegenereerde jaarlijkse bruto toegevoegde waarde, of de jaarlijkse arbeidskosten die de begunstigde in de regio maakt, of de jaaromzet die de begunstigde in de regio behaalt.
- (203) De Commissie wijst erop dat de uitgevoerde maatregel bestaat uit belastingvoordelen, die het effect hebben dat zij de uitgaven verlagen die ondernemingen zouden moeten doen in het kader van hun bedrijfsactiviteiten. De regeling vormt derhalve exploitatiesteun ten behoeve van de ondernemingen die ervan kunnen profiteren in de ZFM.
- (204) Op basis van de informatie die Portugal heeft verstrekt tijdens de monitoring van 2015, hebben de begunstigden van de door Portugal uitgevoerde ZFM-regeling hun daadwerkelijke activiteit niet noodzakelijk in Madeira. Bovendien hebben de desbetreffende steunbedragen niet noodzakelijk betrekking op de bruto toegevoegde waarde, arbeidskosten of omzet die werd gegenereerd in Madeira.

Conclusie

- (205) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van oordeel dat de individuele steunmaatregelen in het kader van de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd inbreuk maken op de bepalingen van de AGVV van 2014.

Conclusie

- (206) Gezien het bovenstaande komt de Commissie tot de conclusie dat de ZFM-regeling zoals die door Portugal is uitgevoerd, onrechtmatige steun inhoudt die niet verenigbaar met de interne markt is in de zin van artikel 107, lid 3, punt a), VWEU.
- (207) Het vaststellen van een voorwaardelijk besluit in de zin van artikel 9, lid 4, van Verordening (EU) 2015/1589, zoals voorgesteld door Portugal ⁽¹⁹⁸⁾, is derhalve geen goede manier om de in deel 6.2 van dit besluit genoemde problemen aan te pakken.

7. TERUGVORDERING, RECHTSZEKERHEID EN GEWETTIGD VERTROUWEN

7.1. Terugvordering

- (208) Wanneer de Commissie heeft vastgesteld dat een steunmaatregel onverenigbaar is met de interne markt, is zij volgens het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en de vaste rechtspraak van de Unierechters bevoegd te beslissen dat de betrokken lidstaat de steunmaatregel moet intrekken of wijzigen ⁽¹⁹⁹⁾. De Unierechters hebben verder steeds geoordeeld dat de verplichting van een lidstaat om steun die door de Commissie als onverenigbaar met de interne markt wordt beschouwd, ongedaan te maken, bedoeld is om de vroegere toestand te herstellen ⁽²⁰⁰⁾.

⁽¹⁹⁸⁾ Zie overweging 71 van dit besluit.

⁽¹⁹⁹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 12 juli 1973, Commissie/Duitsland, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punt 13.

⁽²⁰⁰⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 21 maart 1990, België/Commissie, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punt 66.

- (209) In dit verband hebben de rechterlijke instanties van de Unie geoordeeld dat deze doelstelling is bereikt zodra de begunstigde de onrechtmatig toegekende steun heeft terugbetaald, waardoor hij het voordeel op de interne markt verliest dat hij ten opzichte van zijn concurrenten genoot en de toestand van vóór de steunverlening wordt hersteld ⁽²⁰¹⁾.
- (210) Aansluitend bij de rechtspraak is in artikel 16, lid 1, van Verordening (EU) 2015/1589 het volgende bepaald: “Indien negatieve besluiten worden genomen in gevallen van onrechtmatige steun besluit de Commissie dat de betrokken lidstaat alle nodige maatregelen dient te nemen om de steun van de begunstigde terug te vorderen.”
- (211) Dus gezien het feit dat de maatregel in kwestie is uitgevoerd in strijd met artikel 108, lid 3, VWEU, en moet worden beschouwd als onrechtmatige en onverenigbare steun, moet zij worden teruggevorderd om de toestand van vóór de steunverlening op de markt te herstellen. De terugvordering moet de periode beslaan vanaf de datum waarop de steun de begunstigde ter beschikking werd gesteld tot de feitelijke terugbetaling ervan. Het terug te vorderen bedrag is rentedragend totdat het daadwerkelijk is terugbetaald.

Identificatie van de begunstigten van wie de steun moet worden teruggevorderd

- (212) De onrechtmatige en onverenigbare steun moet worden teruggevorderd van de ondernemingen waaraan de steun daadwerkelijk ten goede is gekomen. Indien de Commissie niet in staat is in het besluit zelf alle ondernemingen te identificeren die onrechtmatige en onverenigbare steun hebben ontvangen, moet dit echter worden gedaan bij aanvang van de uitvoering van het terugvorderingsproces door de betrokken lidstaat, die naar de afzonderlijke situatie van elke betrokken onderneming zal moeten kijken.
- (213) In dit specifieke geval zijn de potentiële begunstigten van de onrechtmatige en onverenigbare staatssteun de natuurlijke en rechtspersonen die in de ZFM zijn geregistreerd van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2014. Van deze initiële groep begunstigten moeten de Portugese autoriteiten de natuurlijke en rechtspersonen van terugvordering uitsluiten voor wie kan worden aangetoond dat: i) zij voldeden aan de voorwaarden om gebruik te maken van de ZFM-regeling zoals goedgekeurd in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013, wat betekent dat hun inkomsten verband hielden met een activiteit die daadwerkelijk in Madeira was uitgeoefend en met banen die daadwerkelijk in de regio waren geschapen/behouden, of ii) het totale per begunstigde genoten voordeel in het kader van de regeling niet hoger is dan de drempelwaarden in Verordening (EG) nr. 1998/2006 ⁽²⁰²⁾ of Verordening (EU) nr. 1407/2013 ⁽²⁰³⁾, zo lang deze voordelen ook voldoen aan de andere in die verordening gestelde voorwaarden, of iii) de door een bepaalde begunstigde ontvangen individuele steunmaatregelen voldoen aan de voorwaarden van een verordening die is aangenomen krachtens artikel 1 van Verordening (EU) 2015/1588 van de Raad ⁽²⁰⁴⁾, zoals de AGVV van 2014.
- (214) De overige natuurlijke of rechtspersonen die hebben geprofiteerd van de ZFM-regeling zijn de begunstigten van de op onrechtmatige wijze verleende staatssteun van wie de Portugese autoriteiten het ontvangen belastingvoordeel moeten terugvorderen.

Kwantificering van de steun

- (215) De Commissie is niet wettelijk verplicht om het precieze bedrag van de terug te vorderen steun vast te stellen, met name wanneer zij niet over de nodige gegevens beschikt om dat te doen. Voldoende is dat het besluit van de Commissie gegevens bevat waarmee de lidstaat zonder buitensporige moeilijkheden zelf het bedrag kan vaststellen.
- (216) De Commissie is van mening dat de volgende methode door Portugal moet worden gebruikt om het bedrag van de onverenigbare steun te bepalen dat moet worden teruggevorderd van elke begunstigde:
- a) per jaar het aantal banen, in jaararbeidseenheden, bepalen dat in de regio per begunstigde is geschapen/behouden;

⁽²⁰¹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 17 juni 1999, België/Commissie, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punten 64 en 65.

⁽²⁰²⁾ Zie voetnoot 170.

⁽²⁰³⁾ Zie voetnoot 171.

⁽²⁰⁴⁾ Verordening (EU) 2015/1588 van de Raad van 13 juli 2015 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde soorten horizontale steunmaatregelen (PB L 248 van 24.9.2015, blz. 1).

- b) per jaar de belastinggrondslag bepalen in verhouding tot de inkomsten die gekoppeld zijn aan de activiteit die daadwerkelijk in Madeira wordt uitgeoefend;
- c) het belastingtarief in de ZFM toepassen op deze belastinggrondslag, rekening houdend met de in punt a) vastgestelde aantal geschapen banen, op basis van de in de overwegingen 12 en 16 van dit besluit gepresenteerde berekeningstabellen;
- d) het steunbedrag is gelijk aan het bedrag dat per jaar daadwerkelijk per begunstigde is ontvangen minus het bedrag dat daadwerkelijk is gekoppeld aan de activiteit in Madeira zoals berekend in punt c).
- (217) In alle gevallen waarin terugvordering vereist is, geschiedt die terugvordering vanaf het moment dat het voordeel voor de begunstigten is ingegaan, dat wil zeggen op de datum van de rechtshandeling op grond waarvan de begunstigten het recht wordt verleend om van die regeling gebruik te maken, onverminderd de verjaringstermijn voor de terugvordering van steun in artikel 17, lid 1, van Verordening (EU) 2015/1589.
- (218) De terug te vorderen bedragen moeten rente omvatten vanaf de datum waarop zij de begunstigten ter beschikking zijn gesteld tot de datum van de daadwerkelijke terugbetaling ervan. De rente moet op samengestelde grondslag worden berekend overeenkomstig hoofdstuk V van Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie ⁽²⁰⁵⁾.
- (219) Portugal had tijdens de formele onderzoeksprocedure moeite met het verstrekken van betrouwbare informatie om begunstigten te identificeren en te beoordelen of en hoeveel steun zij in het kader van de regeling hadden ontvangen. Het kan niet worden uitgesloten dat Portugal voor het vaststellen van de definitieve lijst van begunstigten en de overeenkomstig steunbedragen die moeten worden teruggevorderd, zoals voorzien door de in overweging 216 van dit besluit uiteengezette methode, wederom meer tijd nodig heeft. In overeenstemming met de mededeling van de Commissie betreffende de terugvordering van onrechtmatige en onverenigbare staatssteun ⁽²⁰⁶⁾ moeten de Portugese autoriteiten, met betrekking tot de termijn voor de terugvordering van individuele begunstigten van de onrechtmatige en onverenigbare staatssteun, vier maanden de tijd krijgen om een definitieve lijst van begunstigten in te dienen, samen met het plan voor de uitvoering van het terugvorderingsproces, en acht maanden om de terugvordering daadwerkelijk uit te voeren.

7.2. Rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen

- (220) Portugal is van oordeel dat ondernemingen die steun hebben ontvangen in het kader van de ZFM-regeling het recht hebben verkregen op rechtszekerheid en op het gewettigd vertrouwen om niet te worden onderworpen aan een besluit tot terugvordering ⁽²⁰⁷⁾.
- (221) Een beperkt aantal derde belanghebbenden hebben een vergelijkbaar argument aangevoerd ⁽²⁰⁸⁾.
- (222) Volgens vaste rechtspraak is het beginsel van de bescherming van het gewettigd vertrouwen een algemeen rechtsbeginsel van Unierecht. Dat beginsel is geleidelijk in de rechtsorde van de Unie aanvaard via de rechtspraak, waarin het wordt beschreven als een ter bescherming van particulieren gegeven “hogere rechtsregel” ⁽²⁰⁹⁾, als “een van de grondbeginselen van de Gemeenschap” ⁽²¹⁰⁾ en een “algemeen beginsel” ⁽²¹¹⁾. Het wordt beschouwd als een uitvloeisel van het rechtszekerheidsbeginsel, dat vereist dat de wetgeving van de Unie met zekerheid kenbaar is en dat de toepassing ervan voor de justitiabelen voorzienbaar is, in die zin dat het in geval van wijziging van een

⁽²⁰⁵⁾ Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 140 van 30.4.2004 blz. 1). Zie met name de wijziging van artikel 9 en artikel 11, lid 3, bij Verordening (EG) nr. 271/2008 van de Commissie van 30 januari 2008 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het VEG (PB L 82 van 25.3.2008, blz. 1).

⁽²⁰⁶⁾ Mededeling van de Commissie betreffende de terugvordering van onrechtmatige en onverenigbare staatssteun (2019/C 247/01) (PB C 247 van 23.7.2019, blz. 1), punten 68 en 72.

⁽²⁰⁷⁾ Zie de overwegingen 94 en 95 van dit besluit.

⁽²⁰⁸⁾ Zie overweging 110 van dit besluit.

⁽²⁰⁹⁾ Arrest van het Hof van 14 mei 1975, CNTA/Commissie, 74/74, ECLI:EU:C:1975:59, punt 44.

⁽²¹⁰⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 7 juni 2005, VEMW e.a., C-17/03, ECLI:EU:C:2005:362, punt 73.

⁽²¹¹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 4 oktober 2001, Italië/Commissie, C-403/99, ECLI:EU:C:2001:507, punt 35.

bepaling bescherming biedt aan de door een of meer natuurlijke of rechtspersonen rechtmatig verworven posities⁽²¹²⁾. Zoals beschreven in de overwegingen 12 tot en met 17 van dit besluit, waren de vereisten in de besluiten van de Commissie van 2007 en 2013 om de ZFM-regeling als verenigbaar met de interne markt te kunnen beschouwen duidelijk, en was de toepassing van die vereisten duidelijk voorzienbaar. Bijgevolg voldoet een terugvorderingsbesluit in het onderhavige geval ten volle aan het rechtszekerheidsbeginsel.

- (223) Volgens de vaste rechtspraak van de Unie veronderstelt het recht om zich op het beginsel van gewettigd vertrouwen te beroepen dat de betrokkene van de EU-instelling nauwkeurige, onvoorwaardelijke en concordante toezeggingen heeft gekregen die van bevoegde en betrouwbare bronnen afkomstig zijn⁽²¹³⁾. Er kan echter geen beroep worden gedaan op schending van dit beginsel wanneer de administratie geen nauwkeurige toezeggingen heeft gedaan⁽²¹⁴⁾.
- (224) Bijgevolg kan er geen gewettigd vertrouwen bestaan dat een steunmaatregel rechtmatig is, tenzij de steun is verleend met inachtneming van de procedure van artikel 108 VWEU, aangezien een behoedzame ondernemer normaliter in staat zal zijn zich ervan te vergewissen of deze procedure is gevolgd⁽²¹⁵⁾.
- (225) Uit dit besluit blijkt dat de Commissie het bestaan en de verenigbaarheid van de steunregeling die zij heeft goedgekeurd in haar besluiten van 2007 en 2013 niet betwist. Dit besluit heeft betrekking op de uitvoering van de ZFM-regeling voor zover deze niet voldeed aan de voorwaarden van die besluiten (d.w.z. voor zover zij in bepaalde gevallen in de ZFM geregistreerde ondernemingen toestond steun te ontvangen in de vorm van een verlaagd belastingtarief op winsten die voortvloeien uit activiteiten die niet daadwerkelijk in Madeira worden uitgeoefend, en die werd berekend op basis van een oncontroleerbaar aantal geschapen of behouden banen in de ZFM). Op basis van het feit dat de Commissie de ZFM-regeling heeft goedgekeurd in haar besluiten van 2007 en 2013 kan niet worden geconcludeerd dat de Commissie nauwkeurige, onvoorwaardelijke en concordante toezeggingen heeft gedaan dat Regeling III als verenigbare steun zou worden behandeld, onder andere in situaties waarin niet aan de voorwaarden van de goedkeuring zou zijn voldaan.
- (226) De Commissie herhaalt voorts dat zij had verzocht om de invoeging van een uitdrukkelijke bepaling in het door Portugal op 28 juni 2006 meegedeelde wetsontwerp, waarin wordt vastgesteld dat de belastingverlagingen zouden worden beperkt tot winsten die voortvloeien uit activiteiten die in Madeira worden uitgeoefend⁽²¹⁶⁾. Portugal weigerde dit te doen, omdat het een dergelijke bepaling niet noodzakelijk vond, aangezien dit feit werd ontleend aan de rechtsgrondslag van de ZFM⁽²¹⁷⁾.
- (227) In het licht van het bovenstaande kunnen Portugal en de begunstigden van de ZFM-regeling niet terecht aanvoeren dat de bevinding dat de ZFM-regeling, zoals die door Portugal is uitgevoerd, steun vormt die onverenigbaar is met de interne markt, inbreuk maakt op de beginselen van gewettigd vertrouwen of van rechtszekerheid, hetgeen een beletsel zou vormen voor de terugvordering van die onverenigbare steun.

⁽²¹²⁾ Zie in die zin het arrest van het Hof van Justitie van 18 mei 2000, *Rombi en Arkopharma*, C-107/97, ECLI:EU:C:2000:253, punt 66 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en de conclusie van advocaat-generaal Léger van 9 februari 2006, België en Forum 187/Commissie, gevoegde zaken C-182/03 en C-217/03, ECLI:EU:C:2006:89, punt 367.

⁽²¹³⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 21 juli 2011, *Alcoa Trasformazioni Srl/Commissie*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, punt 71 en aldaar aangehaalde rechtspraak; arrest van het Gerecht van 30 juni 2005, *Branco/Commissie*, T-347/03, ECLI:EU:T:2005:265, punt 102 en de aldaar aangehaalde rechtspraak; arrest van het Gerecht van 23 februari 2006, *Cementbouw Handel & Industrie/Commissie*, T-282/02, ECLI:EU:T:2006:64, punt 77; arrest van het Gerecht van 30 juni 2009, *CPEM/Commissie*, T-444/07, ECLI:EU:T:2009:227, punt 126.

⁽²¹⁴⁾ Arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 14 februari 2006, *TEA-CEGOS e.a./Commissie*, gevoegde zaken T-376/05 en T-383/05, ECLI:EU:T:2006:47, punt 88 en aldaar aangehaalde rechtspraak. Zie naar analogie het arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 30 november 2009, *Frankrijk en France Télécom/Commissie*, gevoegde zaken T-427/04 en T-17/05, ECLI:EU:T:2009:474, punt 261.

⁽²¹⁵⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 20 maart 1997, *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland GmbH*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, punt 25 en aldaar aangehaalde rechtspraak.

⁽²¹⁶⁾ Brief van 9 november 2006 (D/54422).

⁽²¹⁷⁾ Antwoordbrief van Portugal van 19 december 2006.

8. CONCLUSIE

(228) De Commissie komt tot de conclusie dat Portugal de ZFM-regeling onrechtmatig heeft uitgevoerd in strijd met artikel 108, lid 3, VWEU en dat de steun die in het kader van deze regeling is verleend aan individuele begunstigden onverenigbaar is met de interne markt,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De steunregeling “Zona Franca da Madeira (ZFM) — Regeling III” is, voor zover die door Portugal werd uitgevoerd, in strijd met Besluit C(2007) 3037 final van de Commissie en met Besluit C(2013) 4043 final van de Commissie, door Portugal op onrechtmatige wijze ten uitvoer gebracht in strijd met artikel 108, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en is onverenigbaar met de interne markt.

Artikel 2

Individuele steun die in het kader van de in artikel 1 bedoelde regeling is verleend, vormt geen steun als op het ogenblik van de verlening ervan werd voldaan aan de voorwaarden van een op grond van artikel 2 van Verordening (EU) 2015/1588 vastgestelde verordening die op het ogenblik van de verlening van de steun van toepassing was.

Artikel 3

Individuele steun die op grond van de in artikel 1 bedoelde regeling is toegekend en op het tijdstip van de toekenning voldoet aan de voorwaarden van de in artikel 1 bedoelde besluiten of een op grond van artikel 1 van Verordening (EU) 2015/1588 vastgestelde verordening, is verenigbaar met de interne markt tot de maximaal toegestane steunintensiteit die voor dat soort steun geldt.

Artikel 4

1. Portugal vordert de onverenigbare steun die onder de in artikel 1 bedoelde steunregeling is verleend, terug van de begunstigden.
2. De terug te vorderen bedragen omvatten rente vanaf de datum waarop zij de begunstigden ter beschikking zijn gesteld tot de datum van de daadwerkelijke terugbetaling ervan.
3. De rente wordt op samengestelde grondslag berekend overeenkomstig hoofdstuk V van Verordening (EG) nr. 794/2004.
4. Portugal schaft de onverenigbare steunregeling af in de in artikel 1 bedoelde mate en annuleert alle uitstaande steunbetalingen vanaf de datum van kennisgeving van dit besluit.

Artikel 5

1. De terugvordering van de in artikel 1 bedoelde steun geschiedt onverwijld en daadwerkelijk.
2. Portugal ziet erop toe dat dit besluit binnen acht maanden na de datum van kennisgeving ervan wordt uitgevoerd.

Artikel 6

1. Binnen vier maanden vanaf de kennisgeving van dit besluit verstrekt Portugal de volgende inlichtingen:
 - a) de lijst van begunstigden die steun hebben ontvangen in het kader van de in artikel 1 bedoelde regeling, en het totaalbedrag aan steun dat ieder van die begunstigden in het kader van de regeling heeft ontvangen;

- b) het totale van de begunstigde terug te vorderen bedrag (hoofdsom en rente);
- c) een gedetailleerde beschrijving van de voorgenomen maatregelen om aan dit besluit te voldoen.

2. Portugal houdt de Commissie op de hoogte van de stand van uitvoering van de nationale maatregelen die het heeft genomen om dit besluit uit te voeren, totdat de steun die krachtens de in artikel 1 bedoelde regelingen is verleend, volledig is terugbetaald. Indien de Commissie hierom verzoekt, deelt Portugal onverwijld mee welke maatregelen het reeds heeft genomen of heeft voorgenomen te nemen om aan dit besluit te voldoen.

Portugal verstrekt eveneens nadere inlichtingen over de reeds van de begunstigten teruggevorderde steunbedragen en terugvorderingsrente.

Artikel 7

Dit besluit is gericht tot de Portugese Republiek.

De Commissie kan de identiteit bekendmaken van de begunstigten van onverenigbare steun en de bedragen van de teruggevorderde steun en terugvorderingsrente op grond van dit besluit, onverminderd artikel 30 van Verordening (EU) 2015/1589.

Gedaan te Brussel, 4 december 2020.

Voor de Commissie
Margrethe VESTAGER
Lid van de Commissie

UITVOERINGSBESLUIT (EU) 2022/1415 VAN DE COMMISSIE**van 18 augustus 2022****betreffende de gedeeltelijke goedkeuring overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van gewijzigde regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo)***(Kennisgeving geschied onder nummer C(2022) 5783)***(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 2008 inzake gemeenschappelijke regels voor de exploitatie van luchtdiensten in de Gemeenschap ⁽¹⁾, en met name artikel 19, lid 3,

Na raadpleging van het bij artikel 25, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1008/2008 ingestelde comité,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

- (1) Op 22 februari 2022 heeft de Italiaanse overheid de Commissie overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1008/2008 in kennis gesteld van een nieuw ontwerpdecreet betreffende gewijzigde regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo) (het "ontwerpdecreet-Giovannini").

2. ACHTERGROND EN BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL**2.1. Het ontwerpdecreet-Giovannini**

- (2) Artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini wijzigt artikel 4 van het decreet van 3 maart 2000 betreffende regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo), zoals gewijzigd, als volgt:

"Lid 1:

Luchtvaartmaatschappijen mogen met vliegtuigen met smalle romp geregelde punt-tot-puntroutes exploiteren tussen de luchthaven Milaan Linate en andere luchthavens in de Europese Unie of luchthavens die behoren tot een staat die met de Europese Unie een verticale overeenkomst heeft gesloten waarin zijn luchtdiensten worden geregeld en die gelegen zijn binnen een straal van 1 500 km vanaf de luchthaven Milaan Linate — gemeten volgens de grootcirkelmethode — binnen de beperkingen van de voor de luchthaven Milaan Linate gedefinieerde exploitatiecapaciteit. Alleen de volgende luchtvaartmaatschappijen mogen dergelijke routes exploiteren:

- a) luchtvaartmaatschappijen die zijn gedefinieerd als communautaire luchtvaartmaatschappijen krachtens artikel 2, punten 10 en 11, van Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 2008 en die voldoen aan de door de bevoegde luchtvaartautoriteiten vastgestelde eisen, overeenkomstig die verordening;
- b) luchtvaartmaatschappijen die door een land zijn aangewezen om luchtdiensten te exploiteren op basis van een verticale overeenkomst tussen dat land en de Europese Unie, voor zover het gaat om een route naar een luchthaven binnen een straal van 1 500 km vanaf de luchthaven Milaan Linate, gemeten volgens de grootcirkelmethode."

⁽¹⁾ PB L 293 van 31.10.2008, blz. 3.

- (3) Artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini wijzigt ook artikel 4 van het decreet van 3 maart 2000 betreffende regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo), zoals gewijzigd, als volgt:

“Lid 2:

Om de naleving van het bepaalde in lid 1 te waarborgen, is de distributie en verkoop van tickets en het vervoer van passagiers op punt-tot-puntroutes van of naar de luchthaven Milaan Linate alleen toegestaan voor luchthavens die binnen de in lid 1 omschreven geografische grenzen liggen.”.

- (4) In de overwegingen van het ontwerpdecreet-Giovannini wordt gesteld dat de bestaande regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens van Milaan moeten worden gewijzigd om te garanderen dat de luchthaven Milaan Linate een “grootstedelijke luchthaven” voor korteaafstandsbestemmingen blijft en om de ontwikkeling van Milaan Malpensa als hub-luchthaven ten volle te benutten. Bovendien moet de luchthaven Milaan Linate ook verbonden zijn met luchthavens buiten de Unie, op voorwaarde dat die binnen een straal van 1 500 km gelegen zijn en de Unie een horizontale of uitgebreide luchtvervoersovereenkomst heeft gesloten met het derde land waarin de luchthaven is gelegen.
- (5) In de toelichting bij de kennisgeving gaven de Italiaanse autoriteiten aan dat de toepassing van artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 2, de verdere exploitatie van routes tussen Milaan Linate en landen als het Verenigd Koninkrijk, de lidstaten van de Europese gemeenschappelijke luchtvaartruimte of Marokko mogelijk zou maken binnen de vastgestelde capaciteitsbeperkingen van de luchthaven, namelijk 18 bewegingen per uur.
- (6) Overeenkomstig artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 2 wordt de straal van 1 500 km rond de luchthaven Milaan Linate gemeten volgens de grootcirkelmethode. De Italiaanse autoriteiten verklaarden in hun kennisgeving dat die afstand in de Uniewetgeving wordt gebruikt als drempel om vluchten van verschillende afstanden in te delen (bv. Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾).
- (7) Wat betreft artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 3, verklaarden de Italiaanse autoriteiten dat die bepaling bedoeld is om de handhaving van het ontwerp van artikel 4, lid 1, te waarborgen en dat ze een afspiegeling is van de aanpak voor de huidige verkeersverdelingsregels. Op grond van de huidige regels is de nationale burgerluchtvaartautoriteit belast met het toezicht op het luchtverkeer op de luchthavens Milaan Linate en Milaan Malpensa en met de rapportage aan het ministerie van Infrastructuur en Vervoer, om te kunnen oordelen of die regels worden nageleefd en of er extra maatregelen nodig zijn.

2.2. Raadpleging door de Italiaanse autoriteiten

- (8) Op 6 september 2021 heeft de Italiaanse burgerluchtvaartautoriteit (ENAC) overeenkomstig artikel 19, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1008/2008 de belanghebbende partijen uitgenodigd voor een raadpleging op 8 september 2021 op de luchthaven Milaan Linate.
- (9) Volgens de informatie van de Italiaanse autoriteiten werd de raadpleging bijgewoond door de gebruikerscomités van de luchthavens Linate en Malpensa, bestaande uit luchtvaartmaatschappijen, grondafhandelaars, de luchthavenbeheerder en de slotcoördinator.
- (10) Volgens het rapport van de raadpleging waren de meeste partijen voorstander van de voorgestelde wijziging.

⁽²⁾ Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 295/91 (PB L 46 van 17.2.2004, blz. 1).

3. RAADPLEGING DOOR DE COMMISSIE

- (11) Op 25 maart 2022 publiceerde de Commissie in het *Publicatieblad van de Europese Unie* ⁽³⁾ een samenvatting van de voorgestelde wijzigingen van de verkeersverdelingsregels, zoals meegedeeld door de Italiaanse autoriteiten, en gaf zij belanghebbende partijen 20 dagen de tijd om opmerkingen in te dienen.
- (12) De Commissie heeft opmerkingen ontvangen van vijf belanghebbende partijen, waarvan de meeste anoniem wensten te blijven.
- (13) Alle belanghebbende partijen steunden artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 2, hoewel één partij vroeg om de straal van 1 500 km groter te maken zodat die meer bestemmingen omvat.
- (14) Drie belanghebbende partijen steunden uitdrukkelijk artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini, zoals bedoeld in overweging 3, en voerden aan dat daardoor de naleving van het ontwerp van artikel 4, lid 1, zou verbeteren en Linate een echte point-to-pointluchthaven zou blijven. Eén belanghebbende partij uitte haar bezorgdheid over artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 3 en voerde aan dat het verbod op de verkoop van tickets naar bestemmingen buiten het toepassingsgebied van artikel 4, lid 1, onevenredig is. Die partij was ook ernstig bezorgd over de wijze waarop de bepaling zou worden toegepast en betwijfelde of de bepaling geschikt zou zijn om capaciteitsproblemen op te lossen.

4. BEOORDELING

- (15) Om te beginnen merkt de Commissie op dat de drie luchthavens waarop de aangemelde verkeersverdelingsregel van toepassing is — Milaan Linate, Milaan Malpensa en Orio al Serio (Bergamo) — voldoen aan de vier voorwaarden van artikel 19, lid 2, eerste alinea, van Verordening (EG) nr. 1008/2008. De luchthavens bedienen de agglomeratie Milaan, waardoor aan de eerste voorwaarde wordt voldaan. De infrastructuur en het openbaar vervoer tussen de luchthavens onderling en tussen de luchthavens en de stad Milaan voldoen aan de tweede en derde voorwaarde. Bovendien verlenen de luchthavens de nodige diensten aan luchtvaartmaatschappijen op zodanige wijze dat aan de vierde voorwaarde wordt voldaan.
- (16) Voorts merkt de Commissie op dat in eerdere besluiten van de Commissie is ingestemd met de vaststelling van verkeersverdelingsregels die tot doel hadden de luchthaven Milaan Malpensa te ontwikkelen als internationale hub, en Milaan Linate als punt-tot-puntluchthaven om de verkeersstroom op die luchthaven te beperken.
- (17) Meer in het bijzonder zijn bij het decreet-Bersani en Bersani 2 van 5 januari 2001, die zijn goedgekeurd bij Beschikking 2001/163/EG van de Commissie ⁽⁴⁾, op de luchthaven Milaan Linate beperkingen op basis van het passagiersverkeer opgelegd aan het aantal dagelijkse retourvluchten naar luchthavens in de Unie. Nog volgens het decreet-Bersani en Bersani 2 mogen op de luchthaven Linate voor geregelde punt-tot-puntvluchten binnen de Unie geen toestellen met meer dan één middengang worden ingezet. Dat had tot gevolg dat het overige verkeer moest uitwijken naar Malpensa.
- (18) Het decreet-Del Rio van 18 november 2016, dat is goedgekeurd bij Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/2019 van de Commissie ⁽⁵⁾, had tot doel het gebruik van de luchthaven Milaan Linate te optimaliseren en de connectiviteit ervan met alle andere Europese steden te verbeteren, en tegelijk het ontwikkelingspotentieel van de hub Malpensa voor zijn specifieke rol in het intercontinentale verkeer ten volle te benutten. Derhalve werden bij het decreet-Del Rio de frequentiebeperkingen op basis van het passagiersverkeer van en naar Linate opgeheven; het bleef evenwel zo dat alleen bestemmingen binnen de Unie konden worden bediend met vliegtuigen met een smalle romp.

⁽³⁾ Kennisgeving door Italië van de toepassing van artikel 19, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1008/2008 wat betreft regels voor de spreiding van het verkeer over de luchthavens Milaan Malpensa en Milaan Linate (PB C 134 van 25.3.2022, blz. 28).

⁽⁴⁾ Beschikking 2001/163/EG van de Commissie van 21 december 2000 betreffende een procedure inzake de toepassing van Verordening (EEG) nr. 2408/92 van de Raad (Zaak nr. TREN/AMA/12/00 — Italiaanse verkeersverdelingsregels voor het luchthavensysteem van Milaan) (PB L 58 van 28.2.2001, blz. 29).

⁽⁵⁾ Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/2019 van de Commissie van 16 november 2016 betreffende de goedkeuring overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van de gewijzigde regels voor de verdeling van het luchtverkeer tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo) (PB L 312 van 18.11.2016, blz. 73)

- (19) Op basis van het voorgaande trekt de Commissie het beleid van Italië ten aanzien van de luchthavens Milaan Malpensa en Linate niet in twijfel.
- (20) Wat betreft artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 2, merkt de Commissie op dat bepaalde beperkingen op luchtdiensten op de luchthaven Linate worden opgeheven. Vluchten tussen Linate en nieuwe bestemmingen in derde landen zijn mogelijk als die bestemmingen gelegen zijn binnen een straal van 1 500 km van Linate en in een land waarmee de Unie een horizontale of uitgebreide luchtvervoersovereenkomst heeft gesloten.
- (21) Voor zover artikel 1 van het in overweging 2 bedoelde ontwerpdecreet-Giovannini de beperkingen op het luchtverkeer van en naar de luchthaven Linate opheft om luchtvaartmaatschappijen een grotere efficiëntie en keuze te bieden bij het opstellen van hun dienstregelingen overeenkomstig de passagiersvraag, levert dat op basis van de aanpak van Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/2019 geen problemen inzake evenredigheid op.
- (22) Hoe dan ook zou de toepassing van artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 2 ertoe leiden dat de luchthaven Linate op transparante wijze nieuwe bestemmingen zou krijgen op basis van objectieve criteria die niet tot discriminatie tussen luchtvaartmaatschappijen uit of bestemmingen in de Unie leiden.
- (23) Wat betreft artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 3, is de Commissie van mening dat er problemen rijzen op het gebied van evenredigheid en transparantie, wat in strijd is met artikel 19, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1008/2008.
- (24) De bepaling verbiedt de distributie en de verkoop van tickets voor vluchten tussen de luchthaven Milaan Linate en elke bestemming die buiten het toepassingsgebied van het in overweging 2 bedoelde ontwerpdecreet-Giovannini valt, en alle aansluitende reisroutes (in tegenstelling tot rechtstreekse punt-tot-puntroutes). Zoals de Italiaanse autoriteiten in antwoord op de schriftelijke vragen van de diensten van de Commissie van 1 april 2022 hebben verduidelijkt tijdens de vergaderingen met de diensten van de Commissie op 4 april en 30 juni 2022, belet dit luchtvaartmaatschappijen niet alleen om reisroutes met Milaan Linate als transferpunt aan te bieden, maar ook reisroutes van of naar Linate die op andere luchthavens buiten Milaan aansluiten. In feite regelt die bepaling het transitverkeer van passagiers op luchthavens buiten Milaan.
- (25) De Commissie is van mening dat het beperken van aansluitende vluchten en transitpassagiers op Linate evenredig is om die luchthaven als punt-tot-puntluchthaven te behouden en om de ontwikkeling van Malpensa als internationale hub te bevorderen. De regulering van het transitverkeer van passagiers op luchthavens buiten Milaan overschrijdt echter de legitieme werkingssfeer van verkeersverdelingsregels voor luchthavens die een stad of agglomeratie bedienen, in dit geval Milaan.
- (26) Bovendien gaat de voorgestelde wijziging verder dan wat nodig is om de doelstellingen van het luchthavenbeleid van Italië te verwezenlijken en verstoort ze voor luchtvaartmaatschappijen op onrechtmatige wijze de vrijheid van ondernemerschap en het vrij verrichten van diensten op luchthavens buiten Milaan.
- (27) Bovendien zorgt artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 3 voor transparantieproblemen, aangezien niet duidelijk is hoe de regels door de Italiaanse autoriteiten zullen worden gehandhaafd. De bepaling in kwestie verduidelijkt niet of alleen de dienstregelingen van luchtvaartmaatschappijen zullen worden gecontroleerd, dan wel of reisagenten en ticketverdelers ook aansprakelijk zouden worden gesteld voor het laten zien van bepaalde routes met aansluitingen op andere luchthavens dan Linate. Het is evenmin duidelijk of die bepaling tot doel zou hebben passagiers te vatten die zelf hun aansluiting boeken en waarover luchtvaartmaatschappijen, reisagenten of andere ticketverdelers geen controle hebben.

5. CONCLUSIE

- (28) De Commissie is van oordeel dat artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini tot wijziging van de bestaande regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo), als bedoeld in overweging 2, verenigbaar is met artikel 19, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1008/2008.
- (29) Wat betreft artikel 1 van het ontwerpdecreet-Giovannini als bedoeld in overweging 3, is de Commissie van mening dat dit in strijd is met artikel 19, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1008/2008,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De maatregelen als bedoeld in artikel 1 van het op 22 februari 2022 bij de Commissie ingediende ontwerpdecreet-Giovannini betreffende gewijzigde regels voor verkeersverdeling tussen de luchthavens Milaan Malpensa, Milaan Linate en Orio al Serio (Bergamo) als bedoeld in overweging 2, worden goedgekeurd.

De maatregelen in artikel 1 van dat ontwerpdecreet als bedoeld in overweging 3, worden niet goedgekeurd.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 18 augustus 2022.

Voor de Commissie
Adina VĂLEAN
Lid van de Commissie

ISSN 1977-0758 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2598 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL